

EEN STUDIE VAN JESAJA

HANS DERCKSEN

WOORD VOORAF

Het is wel een bijzondere uitdaging om het boek Jesaja te bestuderen. Het is het op één na langste bijbelboek met 66 hoofdstukken (alleen Jeremia is nog langer hoewel het minder hoofdstukken heeft). De eerste 39 hoofdstukken doen globaal gezien wat somber aan, maar de volgende 27 hoofdstukken zijn optimistischer van toon. Men ziet het boek Jesaja ook wel als ‘de Bijbel in notendop’. De eerste 39 hoofdstukken staan dan voor het OT en dit aantal komt overeen met het aantal bijbelboeken in het OT. Hetzelfde geldt voor de volgende 27 hoofdstukken, maar dan voor het NT. Het boek is vooral bekend geworden door de profetieën over de Messias en het bekendste hoofdstuk in dit verband is Jesaja 53.

Wat is de relevantie van het boek voor onze tijd? Persoonlijk geloof ik dat het heel relevant is omdat het in eerste instantie gaat over een natie, Israël, die in moreel opzicht aan het achteruit gaan is. Ik vrees dat dit voor vele naties heden ten dage ook het geval is en daarbij is ons eigen land helaas niet uitgezonderd. De oorzaak van de morele achteruitgang ligt ten diepste altijd in het loslaten van God en dit leidt uiteindelijk tot Gods oordeel. Verder zijn er ook profetieën over de naties die Israël omringen en ook profetieën over de wereld als geheel. Toch kunnen we uit dit boek ook weer hoop putten want ook in Jesaja (en wel in het bijzonder in de laatste 27 hoofdstukken) laat God zien dat er altijd weer hoop is als mensen zich van harte bekeren en dat degenen die dat doen uiteindelijk een glorieuze toekomst wacht. Ook het volk Israël wacht uiteindelijk een glorieuze toekomst in het Messiaanse Rijk.

De studie is, na de inleiding, verdeeld in hoofdstukken waarbij elk hoofdstuk correspondeert met het betreffende hoofdstuk in de NBG-bijbel. Dit is gedaan om het gebruikersgemak te vergroten alhoewel de mogelijke samenhang met een volgend hoofdstuk dan minder duidelijk wordt. Elk hoofdstuk is weer opgedeeld in ‘sub-hoofdstukjes’ waarbij meestal begonnen wordt met ‘Inleiding’. Op deze manier hoop ik de overzichtelijkheid te bevorderen. De schrijfstijl is verder eenvoudig en soms worden, omdat elk hoofdstuk weer op zichzelf staat, bepaalde zaken herhaald.

Verder is het ook mijn wens dat deze studie mag bijdragen aan de opbouw van Gods Koninkrijk in deze wereld.

Hans Dercksen

Zoetermeer, april 2016

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bij het schrijven van deze studie zijn verschillende bronnen gebruikt. Vooral gebruikt is:

David Pawson, Jesaja een ontdekkingsreis, Uitgeverij Opwekkingslectuur, Putten 2013

Dit boek is een verhelderend en ‘niet technisch’ commentaar op het boek Jesaja. De afkorting [Jesaja, 296] betekent dat het gebruikte citaat (of iets dergelijks) te vinden is op pagina 296 van dit boek.

Verder zijn ook geraadpleegd:

David Pawson, Sleutels tot de Bijbel, Opwekkingslectuur Putten, 2007

Warren W. Wiersbe, The Wiersbe Bible Commentary OT, Colorado Springs, U.S.A

Hiervoor gelden overeenkomstige notatie conventies.

Hiernaast is ook veel gebruik gemaakt van commentaren uit de Logos 6 Bible Software. In het bijzonder zijn de Tyndale Commentaries [TC] en de Bible Knowledge Commentary [BKC] gebruikt. Bij verwijzing naar de Logos 6 Bible Software moet het commentaar op de tekst binnen de genoemde bron, aangegeven door teksthaken, worden opgezocht.

De bijbelvertaling die standaard gebruikt is, is de NBG-vertaling van 1951.

NOTATIE EN SPELLING

De notatieconventies worden verduidelijkt met voorbeelden:

2:8 (zonder aanduiding van het bijbelboek) betekent: Jesaja 2:8. De aanduiding Jesaja staat er toch weer bij als het weglaten hiervan aanleiding geeft tot verwarring.

Wanneer de verwijzing niet betrekking heeft op Jesaja dan staat het bijbelboek erbij vermeld (bijv.: Joh. 5:11).

De hoofdstuknummers corresponderen met de betreffende hoofdstukken in het boek Jeremia

(VEEL) GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AD	Anno Domini (in het jaar des Heren)
ASV	American Standard Version
AV	Authorized Version (King James)
BC	Before Christ
BKC	Bible Knowledge Commentary
BOT	Bible Background Commentary Old Testament
GNB	Groot Nieuws Bijbel
HIBD	Holman Illustrated Bible Dictionary
HSV	Herziene Staten Vertaling
i.h.b.	in het bijzonder
m.b.t.	met betrekking tot
m.i.	mijns inziens
NASB	New American Standard Bible
NB	Naardense Bijbel
NBG	Nederlands Bijbel Genootschap
NBV	Nieuwe Bijbel Vertaling
NIV	New International Version
NIVAC	New International Version Application Commentary
NLB	Nieuwe Luther Bijbel
NT	Nieuwe Testament
OT	Oude Testament
RSV	Revised Standard Version
SVV	Staten Vertaling
TC	Tyndale Commentaries

INHOUDSOPGAVE

0 INLEIDING JESAJA	7
1 EEN SAMENVATTING	12
2 EEN GROOT CONTRAST	15
3 VERLEIDERS EN VERLEIDSTERS	17
4 EEN GLORIEUZE TOEKOMST	19
5 HET LIED VAN DE WIJNGAARD.....	20
6 HET ROEPINGSVISIOEN.....	23
7 GELOOF IN GOD VERSUS GELOOF IN MILITAIRE KRACHT	26
8 DE WEG VAN DE WERELD EN DE WEG VAN GOD	29
9 HOOP VOOR DE TOEKOMST MAAR TEGENWOORDIGE ELLENDE	32
10 DE VERWOESTER VERWOEST.....	34
11 HET VREDERIJK	36
12 DANKLIED	38
13 PROFETIE OVER BABEL	39
14 PROFETIE OVER BABEL, ASSUR EN FILISTEA	41
15 PROFETIE OVER MOAB	43
16 PROFETIE OVER MOAB (VERVOLG)	44
17 PROFETIE OVER DAMASCUS	46
18 PROFETIE OVER CUSH	48
19 PROFETIE OVER EGYPTEN	50
20 MISPLAATST VERTROUWEN	54
21 PROFETIE OVER BABEL, EDOM EN ARABIË.....	56
22 PROFETIE OVER JERUZALEM.....	59
23 PROFETIE OVER TYRUS EN SIDON	61
24 DE VERWOESTING VAN DE AARDE	63
25 DE BEVRIJDE AARDE	67
26 VERLOSSING EN OORDEEL	69
27 ISRAËL IN HET MESSIAANSE RIJK	72
28 PROFETIE OVER SAMARIA EN JUDA.....	74
29 GEESTELIJKE BLINDHEID	78
30 EGYPTEN ZAL NIET HELPEN	81
31 VERTROUW OP DE HERE EN NIET OP EGYPTEN	84
32 HET MESSIAANSE RIJK	86
33 VOOR EN NA HET BELEG	88
34 OORDEEL VOOR DE WERELD	90
35 ZEGEN VOOR DE WERELD	92

36 JERUZALEM BEDREIGD	93
37 JERUZALEM OPNIEUW BEDREIGD EN BEVRIJD.....	95
38 DE ZIEKTE EN GENEZING VAN HIZKIA.....	98
39 HOOGMOED BIJ HIZKIA	100
40 TROOST MIJN VOLK	102
41 GOD HEERST OVER DE GESCHIEDENIS	106
42 DE KNECHT DES HEREN	108
43 VERLOSSING DOOR GENADE	110
44 VERLOSSING ALLEEN DOOR GOD.....	112
45 GOD GEBRUIKT KORES.....	114
46 DRAGEN OF GEDRAGEN WORDEN	117
47 DE ONDERGANG VAN BABEL	119
48 BEVRIJDING UIT DE BALLINGSCHAP	122
49 TWEEDE PROFETIE OVER JEZUS	125
50 DERDE PROFETIE OVER JEZUS.....	127
51 GODS TROOST VOOR ZIJN VOLK	129
52 WAAK OP	132
53 WIJ ALLEN DWAALDEN ALS SCHAPEN	135
54 DE TOEKOMST VAN ISRAËL.....	141
55 KOOPT ZONDER GELD.....	143
56 GODS HEIL VOOR GEHOORZAMEN	145
57 TROOST VOOR VERBRIJZELDEN	147
58 WANNEER VASTEN NIET HELPT	148
59 ZONDER BEKERING GEEN HERSTEL	150
60 DE HEERLIJKHEID VAN ISRAËL.....	152
61 DE GEEST DES HEREN HEREN	154
62 HET NIEUWE JERUZALEM	156
63 TOEKOMSTIG OORDEEL, REFLECTIE EN GEBED	158
64 VRIJMOEDIG GEBED	161
65 HET ANTWOORD VAN GOD	163
66 VALSE OF ECHTE GODSDIENST	165

0 Inleiding Jesaja

0.0 Inleiding

Wie was Jesaja? Zijn Hebreeuwse naam betekent: '*Jesja'jahoe*', dat 'redding van God' betekent. Wat we van hem weten komt uit zijn eigen geschriften maar ook uit andere Joodse historische bronnen, vooral die van Flavius Josephus [Sleutels, 596].

Jesaja trad op in de tweede helft van de achtste eeuw voor Christus. Het begin van zijn profetische bediening wordt gedateerd rond 740 BC evenals dat van zijn tijdgenoot Micha zie de tijdlijn in **0.7**). Hij trad op tijdens de regeringen van Azarja (andere naam: Uzzia), Jotam, Achaz, Hizkia en mogelijk ook nog enige jaren ten tijde van de slechte koning Manasse.

0.1 Wat is een profeet?

Een profeet is iemand die door God is aangesteld om een boodschap van Hem door te geven aan mensen. Deze boodschap kan gericht zijn aan een persoon, meerdere personen en ook aan volkeren en kan betrekking hebben op heden, verleden of toekomst. In het boek Jesaja vindt men veel toekomstgerichte profetie. God kondigt aan door middel van Jesaja wat Hij gaat doen.

De vervulling van een toekomstgerichte profetie kan nog honderden jaren op zich laten wachten, denk bijvoorbeeld aan de profetie over de lijdende Messias in Jesaja 53. Het heeft ruim 700 jaar geduurd voordat dit aktueel werd. De profetieën die betrekking hebben op het Vrederijk gaan nog veel later in vervulling (ruim 2700 jaar later). Verder kan een profetie ook meerdere vervullingen hebben zoals Jesaja 7:14. De eerste vervulling had betrekking op die tijd en de tweede vervulling betrof de geboorte van Jezus (700 jaar later). Een profetie kan ook een voorwaardelijk karakter hebben en niet in vervulling gaan als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Zo profeteerde Jona over de komende verwoesting van Ninevé. Maar toen de inwoners zich bekeerden ging het aangekondigde oordeel niet door.

Jesaja heeft met woorden aan ons doorgegeven wat God hem liet zien. Onder de inspiratie van de Heilige Geest heeft hij ze opgeschreven en waarschijnlijk ook in zijn preken voor de toehoorders gebruikt. Het lijkt me dat hij lang niet altijd goed begreep wat God hem liet zien. Zo zag hij dat er een nieuwe hemel en aarde komt (Jesaja 65) maar hij onderscheidde dit niet duidelijk van het Vrederijk waar hij ook over profeteert (Jesaja 2:1-5).

Het uitleggen van een profetie is vaak niet eenvoudig, temeer omdat een profetie meerdere vervullingen kan hebben in verschillende tijden. Denk bijvoorbeeld aan de profetie over Egypte. Welk deel is hiervan al vervuld en welke delen wachten nog op vervulling? Verder is het soms ook niet duidelijk of iets letterlijk bedoeld is of metaforisch. In deze profetie gaat de Nijl nog een keer opdrogen. Zal dit letterlijk gaan gebeuren (of is het misschien al eens gebeurd) of betekent het dat de economie van Egypte (die veelal van de Nijl afhankelijk is) eens totaal zal instorten, of ook beide? Verder zijn ook de namen en de grenzen van naties in

de loop van de tijd veranderd en bestaan bepaalde naties als zodanig niet meer, bijvoorbeeld Cush in Jesaja 18.

Aparte vermelding verdient nog Walid Shoebat, een bekeerde moslim. Het boek 'God's War on Terror' dat hij samen met Joel Richardson schreef is nu één van de meest opzienbarende boeken over de eindtijd. Walid gelooft dat de Antichrist van de eindtijd de Mahdi uit Iran is en hij gelooft dat het antichristelijk wereldrijk vooral zal bestaan uit islamitische landen. Aan veel teksten uit het OT geeft hij ook een overeenkomstige interpretatie. Het boek verdient m.i. zeker de aandacht ook al zullen we wel de nodige gereserveerdheid moeten betrachten. Alleen God weet wat de ware betekenis is van een bijbelse profetie:

2 Pet.1:21 want nooit is profetie voortgekomen uit de wil van een mens, maar, door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken.

0.2 In welke periode?

Wikipedia geeft de onderstaande indeling:

“Het boek bevat profetieën die gesitueerd worden in de regeringsperiodes van een aantal elkaar opvolgende koningen van het koninkrijk Juda:

1. Uzzia: hoofdstukken 1-5
2. Jotam: hoofdstuk 6
3. Achaz: hoofdstukken 7-14:28
4. Hizkia:
 1. hoofdstukken 14:28-35: eerste helft van zijn regering
 2. hoofdstukken 36-66: tweede helft van zijn regering”

De periode waarin het boek gesitueerd is beslaat ongeveer de tweede helft van de achtste eeuw voor Chr. Meer precies, vanaf vier jaar voor de dood van koning Uzzia (in 762 v.Chr.) en vervolgens tot aan het laatste regeringsjaar van koning Hizkia (in 698 v.Chr.) en wellicht nog een paar jaar daarna tijdens koning Manasse. De bediening van de profeet Jesaja wordt zo weergegeven als bij elkaar 64 jaar”.

Of die 64 jaar klopt is onzeker. Pawson, [Sleutels, 504], noemt een langere periode.

Jesaja was een kleinzoon van koning Joas en derhalve een neef van koning Uzzia [Sleutels, 596]. Hij is geboren in een paleis en aan het hof opgevoed en heeft dus een goede opleiding gehad. Volgens Pawson [Sleutels, 596] zou dit een belemmering geweest zijn om profeet te worden en daarom kreeg hij ook zo'n krachtige ontmoeting met God in de tempel (Jesaja 6).

0.1 Politieke omstandigheden

Jesaja heeft dus onder verschillende koningen geprofeteerd. Afhankelijk van de koning ging het goed of slecht met een land, maar ook als het 'goed' ging betekent dit nog niet dat het volk het in Gods ogen goed deed. Het Noordelijk Rijk hield al in 722 op te bestaan toen Samaria door de Assyriërs werd ingenomen, maar het zuidelijk Rijk (Juda en Benjamin) bleef veel langer bestaan. De overlevering leert dat Jesaja onder de slechte koning Manassa ter

dood werd gebracht. Hij werd in een holle boomstam geplaatst die vervolgens doormidden werd gezaagd (Heb. 11:37 zou op Jesaja betrekking hebben).

0.2 Aankondiging van Gods oordeel en oproep tot bekering

De eerste 39 hoofdstukken zijn vooral een ernstige boodschap voor Juda en Israël maar ook voor vreemde naties. In het bijzonder spreekt Jesaja zijn volksgenoten aan op hun huichelachtige godsdienst, het verlaten van Jahwe en het achterna lopen van andere goden maar ook op sociale ongerechtigheid en wanbestuur. Hij kondigde Gods oordeel over de zonden van de natie aan maar riep ook op tot berouw en bekering zodat het oordeel uitgesteld zou kunnen worden.

De hoofdstukken 40-66 zijn heel wat milder van toon. De profeet brengt hier een boodschap van vergeving troost en hoop. Jesaja beschrijft verder de Messias als de lijdende knecht van de Heer. In dit verband is vooral hoofdstuk 53 heel bekend.

Het zal voor Jesaja van tijd tot tijd best moeilijk zijn geweest dat zijn oproepen tot bekering, naar de mens gesproken, weinig effect hebben gehad. God gaf hem de ‘vreemde’ opdracht:

Jes. 6:9: Ga, zeg tot dit volk: Hoort aldoor, maar verstaat niet, en ziet aldoor, maar merkt niet op.

10 Maak het hart van dit volk vet, maak zijn oren doof en doe zijn ogen dichtkleven, opdat het met zijn ogen niet zie en met zijn oren niet hore en opdat zijn hart niet versta, zodat het zich niet bekere en genezen worde.

0.3 Jesaja was getrouwd

Jesaja was getrouwd met een profetes en hij had tenminste twee zonen (Jesaja 7:3, Jesaja 8:2)

0.4 Het Vrederijk

In het boek Jesaja zal men veel verwijzingen aantreffen naar het Vrederijk (bijv. in Jesaja 2 en Jesaja 11). Andere namen hiervoor zijn: het duizendjarig (Vrede)rijk, het Millennium en het Messiaanse Rijk. In deze studie zullen deze namen door elkaar gebruikt worden. De leer over het Vrederijk wordt wel aangeduid met ‘het chilasme’ of ook wel ‘het millennialisme’.

In deze studie wordt uitgegaan van de z.g. premillennialistische opvatting, naar mijn mening de enige bijbels gefundeerde opvatting. Dit is de leer dat de Heer Jezus na zijn wederkomst op aarde hier Zijn Koninkrijk opricht en dan samen met Zijn heiligen duizend jaar (mogelijk moeten we dit letterlijk nemen) regeert. De bijbelse verwijzing hiervoor is Opb. 20:1-6. Op het duizendjarig Rijk volgt de nieuwe hemel en aarde (Opb. 21 en 22). Dit is de eeuwige toestand.

Naast de premillennialistische opvatting zijn er nog twee andere opvattingen. Ze hebben met de eerder genoemde opvatting gemeen dat de wederkomst van Christus verwacht wordt. De zogenaamde amillennialistische opvatting houdt in dat er geen echt duizendjarig Rijk is of zoals ook wel gesteld wordt dat we sinds de opstanding van de Heer Jezus al leven in dit rijk.

Christus regeert nu al met de ontslapen heiligen. Na de wederkomst komt meteen de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Maar hoe is dit te rijmen met het gebonden zijn van satan (Opb. 20:1-3)? In 1 Pet. 5:8 (geschreven na de opstanding van Jezus) staat dat hij rondgaat als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. Toch is het amillennialisme behoorlijk verspreid al verliest het nu wel terrein. Merkwaardig genoeg waren ‘grote’ mannen als Augustinus, Luther, Calvin en ook Abraham Kuyper amillennialisten.

De andere opvatting is het postmillennialisme. Hierin wordt gesteld dat de kerk steeds meer terrein zal winnen en dat zal tenslotte uitlopen op het duizendjarig Rijk, een tijd van grote bloei voor de kerk en veel welvaart. Na dit rijk komt Christus weer en dan is er de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

De tekenen van de tijd wijzen echter een andere richting op. De kerk, zekere in de westerse wereld, is in verval en christenen worden wereldwijd steeds heftiger vervolgd. Er zijn geen aanwijzingen dat hier verandering in optreedt voordat Jezus terugkomt.

0.5 Niet altijd chronologische volgorde

Het boek Jesaja bevat een verzameling profetieën. Een chronologische volgorde hierin is niet steeds eenvoudig te ontdekken. Soms zijn ze gesorteerd naar onderwerp. In de koptekst bovenaan elk hoofdstuk is een geschatte datum gegeven voor het schrijven van het betreffende hoofdstuk. Deze data komen van de hier aangegeven internetsite:

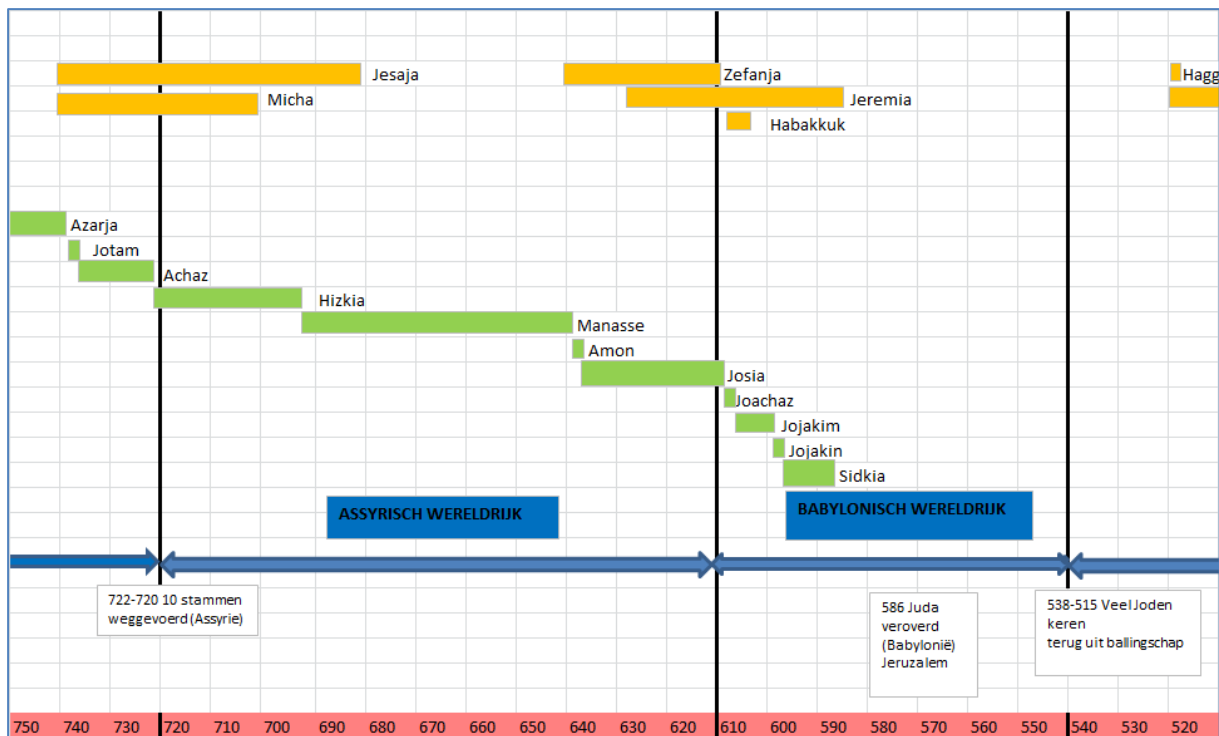
<http://biblehub.com/timeline/isaiah/1.htm>

0.6 Proza en poëzie

Een groot deel van het boek is geschreven in poëzie, hoewel dit in onze NBG-vertaling niet tot uitdrukking komt (wel in de NBV en HSV). Met poëzie kunnen je gevoelens beter uitgedrukt worden dan met proza.

0.7 Een tijdlijn

Onderstaande tijdlijn geeft een indruk van de tijd waarin Jesaja optrad als profeet. De koningen van Juda zijn aangegeven met groen en de profeten die ongeveer tijdgenoten waren van Jesaja zijn aangegeven met geel. De tijdbalk onderaan geeft het aantal jaren BC (before Christ) aan.

0.8 Een indeling

Voor het eerste deel, de eerste 39 hoofdstukken (739 BC – 701 BC), kan men tot de volgende hoofdstukkenindeling komen:

• Jesaja richt zich tot het volk van God (het noordelijk en zuidelijk rijk)	1 - 12
• Jesaja richt zich tot de naties van de vruchtbare halve maan	13 - 23
• Jesaja richt zich tot de gehele aarde	24 - 27
• Jesaja richt zich weer tot het volk van God	28 - 33
• Oordeel voor de wereld, zegen voor Sion	34 - 35
• Bevrijding Jeruzalem, ziekte, herstel en hoogmoed van Hizkia	36 - 39

Afgezien van de laatste vier hoofdstukken is de volgorde van de hoofdstukken behoorlijk chronologisch. Voor het tweede deel van het boek, de hoofdstukken 40-66 (geschreven rond 711 BC) kan de volgende indeling worden aangehouden:

• De situatie van het volk Israël tijdens de Babylonische ballingschap	40 - 55
• De terugkeer uit de ballingschap naar het land en hoe zich daar te gedragen	56 - 66

Tussen de twee delen bevindt zich een tijdsprong van ongeveer 150 jaar! Jesaja profeteerde in het tweede deel over een tijd die ruim 150 jaar verder lag dan de tijd waarin hij leefde, nog afgezien van de profetieën die nog veel verder reiken. Zie verder in het bijzonder hoofdstuk 40.

1 Een samenvatting

1.0 Inleiding

In het bijbelboek Jesaja is niet overal chronologisch. Hoofdstuk 1 is ook waarschijnlijk niet het eerste wat Jesaja heeft opgeschreven. Eerder krijgen we de indruk dat dit hoofdstuk een samenvatting is van de boodschappen tot en met hoofdstuk 39 [Jesaja, 28]. Zo komt het roepingsvisioen pas in hoofdstuk 6 aan de orde.

Hoofdstuk 1 beschrijft de algemene misère (geestelijk en maatschappelijk) waarin het volk Israël terecht is gekomen doordat het Zijn God heeft verlaten.

1.1 Wat is de oorzaak?

Wat is de oorzaak van de ellende in Israël? In vers 2 geeft God zelf duidelijk het antwoord:

1:2 Ik heb kinderen grootgebracht en opgevoed, maar zij zijn van Mij afvallig geworden.

De vergelijking, in dit opzicht, met een rund en een ezel (3) valt gunstig uit voor de dieren.

We kunnen rustig een toepassing maken voor de hele wereld. De mens is van nature van zijn Schepper vervreemd met alle gevolgen van dien. Ook in onze tegenwoordige wereld tiert de zonde welig en wat dat betreft is er niet veel verschil met het volk Israël van weleer. Het toenmalige Israël had echter beter moeten weten. Geen enkele natie had zoveel van God ontvangen, waaronder de Tora, waardoor ze zouden kunnen weten wat God van hen verlangde.

1.2 Gods tuchtiging

God had zich niet onbetuigd gelaten om hen weer op het rechte pad te brengen en het middel dat Hij daartoe bij uitstek hanteerde was: tuchtiging. Allerlei rampen waren over het land gekomen en wel in het bijzonder de invallen van de Assyriërs. In vers 5 en 6 vergelijkt de profeet de situatie van het land met een ernstig gewonde persoon die dringend verzorging nodig heeft. Dat het land niet volkomen verwoest werd is te danken aan het feit dat God op een gegeven moment stopte met de tuchtiging. Anders zou het land aan Sodom en Gomorra gelijk geworden zijn.

Helaas had de tuchtiging niet de beoogde uitwerking: bekering.

1.3 De mens is onverbeterlijk religieus

Wie denkt dat het verlaten van God zou resulteren in het ophouden van godsdienstige samenkomsten zit er volkomen naast. Uit de verzen 10 tot en met 14 blijkt dat het volk gewoon doorging met zijn religieuze plichtplegingen. Maar daaruit blijkt ook hoezeer God

dergelijke godsdienstigheid haat. Waarom? Kortweg gezegd: Omdat er zo'n groot verschil was tussen de buitenkant en de binnenkant. Door mensen zelf wordt dit verschil doorgaans niet zo opgemerkt maar dat geldt uiteraard niet voor de Schepper. De Here Jezus zegt hiervan:

Luk. 11:40 Onverstandigen, heeft Hij, die de buitenzijde gemaakt heeft, ook niet de binnenzijde gemaakt?

De hele bergrede (Mat. 5 – Mat. 7) draait erom wat zich, populair gezegd, achter de coulissen afspeelt. Het is juist de religieuze mens die de neiging heeft om met uiterlijk vertoon te verdoezelen wat zich aan de binnenkant afspeelt. God haat een dergelijke godsdienstigheid die zich vooral richt op de zondag maar die zich niet erg bezighoudt met het gewone doordeweekse leven.

Merk trouwens op dat zelfs veel gebed God niet gunstig stemt (1:15). De enige remedie is echte bekering. In de verzen 16 en 17 worden daar praktische aanwijzingen voor gegeven en in de volgende verzen verzekert God dat Hij in staat is om Zijn mensen volkomen te reinigen als ze gewillig zijn en luisteren (scharlaken was in de oudheid de sterkste kleur om een stof te kleuren [Jesaja, 33]) en zelfs hun land te herstellen. Anderzijds laat Hij niet na om ook de gevolgen te noemen als de boodschap van bekering geen gehoor blijft vinden.

1.4 Sociale ontwrichting

Uit de verzen 21 tot en met 23 blijkt dat de geestelijke ontwrichting ook een sociale ontwrichting tot gevolg heeft. Waar mensen hun God verlaten zullen ze, in zekere zin, ook elkaar verlaten. Het eigenbelang eerst komt dan heel sterk naar voren en de maatschappelijke zwakkeren betalen in eerste instantie de prijs.

God laat zoiets niet ongestraft. Hij gaat aan het werk om van Jeruzalem weer een rechtvaardige stad te maken en het lijkt me dat de definitieve vervulling van vers 26 pas mogen verwachten in het Messiaanse Rijk. We moeten hierbij opmerken dat er ook al een zekere en tijdelijke vervulling was door de inspanning van o.a. Nehemia.

Duidelijk is dat herstel slechts mogelijk is na bekering (vers 27) maar voor zich niet bekeren wacht 'verplettering' want, wie de Here verlaten zullen vergaan (28).

1.5 Misplaatst vertrouwen

Het is niet helemaal duidelijk of de verzen 29 en 30 nu figuurlijk of letterlijk bedoeld zijn. Het zou ook allebei kunnen zijn.

Letterlijk wil dan zeggen dat ze tot een soort natuurgodsdienst vervallen waren of ook dat hun echte god was wat de natuur aan opbrengsten aanbiedt.

Figuurlijk betekent in dit geval dat de bomen en tuinen symbool stonden voor menselijke trots en glorie en dat men daarop uit was.

Uiteindelijk maakt het niets uit. Als je ergens anders je vertrouwen op stelt dan op de Heer dan zal wat je hebt voortgebracht uiteindelijk vergaan.

Bekering van dode werken is een fundament in het NT (Heb. 6:2). Werken die niet gebaseerd zijn op geloof en bekering leveren uiteindelijk niets op!

2 Een groot contrast

2.0 Inleiding

Hoofdstuk 2 zou men kunnen opdelen in drie gedeelten:

1. 2-5 De toekomstige situatie van Israël
2. 6-9 De huidige situatie, het misplaatste vertrouwen
3. 10-22 Gods antwoord op de huidige situatie, de gevolgen

Voor wie is de profetie bestemd? Blijkens 2:1 (evenals in 1:1) gaat het over Juda en Jeruzalem (het zuidelijk rijk). Jesaja heeft voornamelijk voor dit rijk geprofeteerd. Het noordelijk rijk hield in 722 BC in zekere zin op te bestaan (val van Samaria). We weten echter niet het jaar van de profetie in hoofdstuk 2.

2.1 De toekomstige situatie van Israël

De verzen 2,3 en 4 van dit hoofdstuk vindt men ook in Micha 4:1,2 en 3. Mogelijk citeren beide profeten, onder leiding van de Heilige Geest, uit eenzelfde bekende hymne van die tijd. Het gaat over de toekomst van Israël en het is nog steeds toekomst. De profeet beschrijft hier de situatie in het Messiaanse Rijk dat de volkeren zullen optrekken naar de tempel, die ligt op de berg Moria die dan de hoogste der bergen zal zijn. We geloven dat Jezus vanuit deze plaats zijn wereldregering zal hebben (met Zijn heiligen) en recht zal spreken over machtige naties.

Wat een geweldige tijd zal dat zijn als er een rechtvaardige regering is voor deze wereld. Wapens zullen niet meer nodig zijn en omgewerkt worden tot landbouwwerktuigen. De oorlog zal niet meer geleerd worden en een paradijselijke toestand zal zich herstellen! Verder zal Israël een leidende rol hebben onder de naties!

2.2 De huidige situatie, het misplaatste vertrouwen

Hoe anders is de huidige situatie (ongeveer 700 BC). Het volk heeft nu zijn vertrouwen gesteld op occulte zaken (6), bezittingen en schatten (7), militaire macht (8) en afgoden (9).

Merk op dat occulte zaken het eerst genoemd worden. Er staat zelfs dat God daarom het huis van Jakob verworpen heeft. Dit staat in schril contrast met de toekomstige situatie in vers 5b waarbij het volk wordt opgeroepen om te wandelen in het licht des HEREN.

Waar het Israël van toen zijn vertrouwen opstelde geldt nu ook helaas voor de meeste naties van de tegenwoordige wereld en ook voor ons land. Wat de laatste jaren vooral opvalt is het grote aantal kleine en grote Boeddhabeelden die men in vele huizen, winkels en openbare gebouwen aantreft. Men gelooft dat er een rustgevende invloed van uitgaat maar vroeg of laat zal blijken dat het tegengestelde slechts waar is.

2.3 Gods antwoord op de huidige situatie, de gevolgen

In de verzen 10-22 lezen we hoe God gaat reageren op deze situatie. In vers 10 en 19 worden de mensen opgeroepen om zich te verbergen in rotskloven, spelonken en holen voor de verschrikking van de HEER en de luister van Zijn majesteit. Dit doet denken aan wat er in Opb. 6:15 ev. staat:

*15 En de koningen der aarde en de groten en de oversten over duizend en de rijken en de machtigen en iedere slaaf en vrije verborgen zich in de holen en de rotsen der bergen;
16 en zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht van Hem, die gezeten is op de troon, en voor de toorn van het Lam;
17 want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?*

Het is bepaald niet ongewoon voor een profeet om dergelijke grote sprongen in de tijd te maken. Sprongen van 700 BC naar de ‘dag des HEREN’ rond 2050 AD?. Maar er zijn al eerdere oordelen over Juda en Jeruzalem gekomen. In het bijzonder denken we aan de verwoesting van Jeruzalem in 586 BC.

Hoe dan ook er komt een tijd (of ook meerdere tijden) dat God het misplaatste vertrouwen van de mensen in de zaken genoemd in 2.2 bezoekt en dat is een zeer onaangename tijd. De hoogmoed van de mensen zal dan volkomen verdwijnen:

*2:17 Dan wordt de verwatenheid der mensen neergebogen en de trots der mannen vernederd, en de HERE alleen is te dien dage verheven,
18 en de afgoden zullen volkomen verdwijnen.*

3 Verleiders en verleidsters

3.0 Inleiding

In dit hoofdstuk is sprake van verleiders (1-15) en verleidsters (16-26). De verleiders zijn de leiders van het volk, maar zij leiden het volk op doolwegen. God gaat hierover oordelen. De verleidsters zijn de dochters van Sion (16). Ook zij worden geoordeeld.

3.1 Verleiders

Dit gedeelte begint met het oordeel van God over Jeruzalem en Juda. God gaat wegnemen steun en stut (1). Wat de mensen nodig hebben aan voorzieningen met betrekking tot water en voedsel, bescherming en leiding enz. gaat God aantasten. In de plaats daarvan gaat er nieuwe leiding (knapen en vrouwen) komen die echter helemaal niet in staat zijn om leiding te geven. Men zal snakken naar echte aanvoerders, maar ze zullen er niet zijn!

Waarom gebeurt dit alles? Het antwoord staat in vers 8 en 9:

8 Want Jeruzalem struikelt en Juda valt, omdat hun woorden en daden tegen de HERE zijn en zij de blik zijner heerlijkheid tarten.

9 Hun partijdigheid getuigt tegen hen en hun zonde verkondigen zij onverholen evenals Sodom. Wee hun, want zij berokkenen zichzelf onheil.

Wat merkwaardig is vers 9 want wat wordt er bedoeld met ‘Hun partijdigheid getuigt tegen hen?’ Mijns inziens betekent dit dat zij onomwonden gekozen hebben voor het kwade en dit stemt ook overeen met het tweede deel van vers 9. Een moderne vertaling (Het Boek) luidt:

9 De uitdrukking op hun gezichten getuigt tegen hen en laat zien dat zij schuldig zijn.

Maar de hoofdverantwoordelijken zijn toch de leiders van het volk (12). Zij zijn verantwoordelijk voor goede leiding maar zij hebben het volk op een doolweg geleid. Ze zijn corrupt en dat blijkt o.a. uit hun houding ten opzichte van de sociaal zwakkeren (14 en 15).

Wanneer is deze profetie in vervulling gegaan? Te denken valt aan de aktie van Nebukadnessar tegen Jeruzalem (ongeveer 600 BC):

14 Hij voerde geheel Jeruzalem, al de vorsten en al de weerbare mannen (tienduizend) in ballingschap, ook al de handwerkslieden en de smeden; niemand werd overgelaten behalve de armen van het volk des lands.

Jonge mensen, zonder leiderschap bleven over en dezen hadden geen respect voor ouderen. Het resulteerde in anarchie en chaos [Jesaja, 46]. De profetie is dus ongeveer 100 jaar later (!) in vervulling gegaan.

3.2 Verleidsters

In het gedeelte 16-26 worden de dochters van Sion (vrouwen van Jeruzalem) aangesproken. Bij oppervlakkige lezing gaat men zich afvragen wat er mis is met deze vrouwen, ze lijken gewoon met de mode mee te doen en is God daar dan op tegen? Maar het blijft niet alleen bij de mode van die tijd! Er vallen twee zaken bijzonder op. De eerste indruk die men krijgt is die van overdadige luxe! Maar uit het eerste vers wordt meteen duidelijk dat het vooral om seksuele aantrekkelijkheid gaat. De NBV vertaalt het wat inzichtelijker:

16 De HEER zegt: Kijk eens hoe hooghartig die vrouwen van Sion zijn; zie hen verwaand flaneren en verleidelijke blikken om zich heen werpen, hoor het rinkelen bij de trippelpasjes die ze maken.

Als het hier om getrouwde vrouwen gaat (en dat zal in het algemeen het geval zijn, de meeste vrouwen waren gehuwd) dan zijn ze bezig met overspel van het hart en daar komt Gods oordeel over. Overigens: ook een ongetrouwde vrouw kan op deze manier overspel plegen (als ze lonkt naar getrouwde mannen).

Het oordeel van God bestaat in dit geval er niet alleen uit dat God de overdadige luxe zal gaan wegnemen maar ook uit aantasting van het lichaam: een schurftige schedel, kaalheid en ook vernedering door naaktheid. Uit historische bronnen is bekend dat de Assyriërs dergelijke vrouwen bij veroveringen als naakte slavinnen wegvoerden [Jesaja, 48] en iets dergelijks zal ook met deze vrouwen gebeurd zijn.

4 Een glorieuze toekomst

4.0 Inleiding

Vers 1 van dit hoofdstuk slaat nog terug op het voorafgaande. Het oordeel op het overspelige karakter van vrouwen zou zijn dat er een tijd zou komen dat er mannen tekort waren (door de wegvoering). Voor een vrouw in het Midden Oosten was het erg nadelig om geen man (meer) te hebben en ze zouden alleen al blij zijn als ze de naam van een man mochten dragen.

4.1 De glorieuze toekomst van Jeruzalem

In vers 2 tot en met 6 wordt de glorieuze toekomst van Jeruzalem beschreven. Mogelijk heeft men vers 1 bij hoofdstuk 4 gevoegd omdat zowel in vers 1 als in vers 2 de uitdrukking ‘te dien dage’ voorkomt maar tegelijkertijd ook om het contrast te laten zien. De eerste keer gaat het over een tijd van oordeel maar de tweede keer gaat het over een heerlijke tijd. Deze tijd is echter nu nog toekomst en heeft betrekking op Jeruzalem in het Messiaanse Rijk. We moeten dit Jeruzalem echter niet verwarren met het ‘Nieuwe Jeruzalem’ uit Openbaring 22.

In vers 2 wordt het werkwoord ‘uitspruiten’ gebruikt. Dit doet denken aan de uitdrukking ‘de Spruit’ en dat is één van de titels voor de Messias. Sommige vertalingen gebruiken hier ook ‘de Spruit’ of in het Engels: ‘the Branch’, zie bijvoorbeeld:

2 In that day the branch of the LORD shall be beautiful and glorious, and the fruit of the land shall be the pride and glory of the survivors of Israel (RSV).

2 Op die dag zal de SPRUIT van de HEERE tot een heerlijk sieraad zijn, en de vrucht van de aarde tot trots en luister voor hen in Israël die ontkomen zijn (HSV).

In ieder geval kunnen we zeggen dat vers 2 Messiaanse karakteristieken heeft en dat sluit natuurlijk geheel aan bij het vervolg.

Voor wie is dit Jeruzalem in het Messiaanse Rijk bestemd? In ieder geval voor de ontkomenen van Israël (vers 2). Of ook: Ieder in Jeruzalem die ten leven opgeschreven is (vers 3). Het gaat dus over degenen uit het volk die zich bekeerd hebben. Zij zullen ook ‘heilig’ heten. Heiligheid zal de norm zijn.

Maar er zal wel een tijd van reiniging aan voorafgaan (4).

Ook zal er weer een soort wolkkolom zijn die een beschermende functie heeft over al wat heerlijk is (5) en ook een hut die overdag een schaduw biedt tegen de hitte en ook een schuilplaats en een toevlucht tegen stortbui en regen.

5 Het lied van de wijngaard

5.0 Inleiding

Hoofdstuk 5 bevat het bekende lied van de wijngaard. Jesaja is nu gaan zingen omdat, zoals Pawson suggereert [Jesaja, 54], zijn toehoorders zijn preken een beetje zat zijn. Door afwisseling aan te brengen hoopt hij toch hun aandacht vast te houden.

In de verzen 6-24 wordt een zesvoudig wee uitgesproken. Wee hun....betekent: vervloekt zijn zij....

In het gedeelte 25-30 wordt het oordeel van God over de natie aangekondigd (mogelijk is dit oordeel al in een bepaalde mate aan de gang).

5.1 Het lied van de wijngaard

Heel Jesaja 5 is geschreven in dichtvorm en het gedeelte 1-7 is ook nog een lied. Jesaja zal het dus gezongen hebben en de omstanders zullen zeker vreemd opgekeken hebben van deze zingende (jonge) man.

De inhoud van het lied betreft het drama van de mislukte wijngaard en de omstanders zullen er zeker mee ingestemd hebben dat je zo'n wijngaard beter kunt (laten) verwoesten. Ze zullen wat vreemd hebben opgekeken toen deze zong over het 'gebieden van de wolken om er geen regen op te laten vallen' want dat heeft een mens toch niet in de hand. Maar het 'klapstuk' kwam in vers 7. De wijngaard van de HERE is het huis Israëls en daar behoren ook de omstanders toe. Ze hebben nu eigenlijk hun eigen oordeel geveld. God verwachtte van hen goed bestuur, maar het werd bloedbestuur en rechtsbetrachting werd rechtsverkrachting. We hebben hier te maken met eenzelfde situatie als bij de bestraffing van David door Nathan (2 Sam. 12:7). Mogelijk zijn de omstanders van Jesaja nu boos geworden en het kan zijn dat Jesaja in het volgende gedeelte het één en ander meer concreet maakt voor zijn toehoorders.

5.2 Wee hun....

Jesaja noemt nu verschillende zaken op:

1. ongebreideld materialisme en hebzucht (8)

De rijken die hun bezit voortdurend vermeerderden (ten koste van de armen). In Lev. 25:23-30 was vastgelegd dat God de bezitter van het land was en dat kon geven aan wie Hij wilde. Het mocht niet voorgoed overgaan op een andere familie. De handelwijze van de rijken ging hier tegenin.

De vergelding bestaat niet alleen hierin dat veel huizen verwoest zullen worden maar ook dat vele huizen onbewoond zullen worden en dat wijngaarden en akkers veel minder op zullen leveren dan normaal. Tien juk wijngaard konden door tien ossen in één dag geploegd worden

en dan is een opbrengst van één bath (220 liter) wel mager. Een homer (220 liter voor vaste stoffen) zaadkoren levert maar 1 efa (22 liter) graan op en dat is erg weinig.

2. ongebreideld feesten (11,12)

Het geestelijk inzicht gaat hierdoor verloren. Vers 13 lijkt in zekere zin een opsomming te zijn van de soorten vergelding voor de zonden uit de vorige verzen. Het gemis aan begrip en het versmachten van dorst slaat terug op vers 11 en 12 en het in ballingschap gaan staat tegenover de hebzucht met betrekking tot huizen en akkers.

Ook vers 14 lijkt weer met het voorgaande te maken te hebben, we geven de vertaling van de GNB:

14 Het dodenrijk spert zijn muil al open, het opent wagenwijd zijn mond, Jeruzalems adel wordt opgeslokt, al die feestvierders, zo luidruchtig en uitgelaten.

Wat een vreselijk einde voor al die feestvierders. Van de 'lol' naar het dodenrijk en niet klaar om God te ontmoeten.

3. onrechtvaardige daden doen die gepaard gaan met een brutale houding tegenover God (18,19)

Deze mensen zondigen gemakkelijk en hebben daar, door hun verharde hart, geen problemen mee. Hun houding tegenover God is niet een houding van geloof dat altijd ook een wachten impliceert (Heb. 6:12). Hun hele doen en laten verraadt een geestelijke onverschilligheid.

4. het kwade goed noemen en het goede kwaad (20)

Het omkeren van morele waarden. Bijvoorbeeld: de homoseksuele levenswijze 'zondig' noemen wordt gemakkelijk afgedaan als 'ouderwetse onverdraagzaamheid' terwijl 'geen seks voor het huwelijk' hopeloos ouderwets wordt genoemd.

5. wijs in eigen oog zijn en in eigen oordeel verstandig zijn (21)

Je eigen opvattingen en meningen voeren de boventoon. Je laat je dan niet corrigeren, ook niet door het woord van God.

6. alcoholmisbruik en corrupte rechtsspraak (22,23)

Het lijkt er op dat deze twee zaken met elkaar verbonden worden. Hoewel wijn op zich niet verboden is in de Bijbel leidt onmatigheid gemakkelijk tot verlies van normen en waarden.

Het gevolg van al deze zonden is dat hun moreel en geestelijk fundament verdwijnt en al hun schoonheid verloren gaat. De reden is simpel: ze wilden niet naar God luisteren! Hoeveel van deze zaken nemen we tegenwoordig waar in onze maatschappij.

5.3 Gods oordeel

Gods oordeel over al deze zonden kan niet uitblijven en vers 25 laat al een verschrikkelijk beeld zien. Het middel van de tuchting is de invasie van een vreemde mogendheid

(Babyloniërs). Let wel dat God is het is die ervoor zorgt dat ze aangevallen worden (vers 26). Nu Gods bescherming is weggefallen is het duidelijk dat niets tegen deze vijand bestand is. Het uiteindelijke resultaat is: veel verwoesting en een beangstigende atmosfeer (vers 30).

6 Het roepingsvisioen

6.0. In het sterfjaar van koning Uzzia

Het sterfjaar van koning Uzzia was ongeveer 740 BC. Uzzia was een goede koning geweest die 52 jaar geregeerd had. Hij werd duidelijk geholpen door God ook al was de geestelijke toestand van het land niet erg rooskleurig. Helaas werd hij op het laatst hoogmoedig en daardoor werd hij gestraft met melaatsheid. De profetische bediening van Jesaja begon in de dagen van koning Uzzia (1:1) terwijl hij in dit hoofdstuk, in het sterfjaar van koning Uzzia, zijn roeping ontvangt. Dit betekent dat Jesaja onder koning Uzzia maar even gefunctioneerd heeft.

Waarom is het roepingsvisioen niet in hoofdstuk 1 geplaatst? Technisch gezien zou dat logischer geweest zijn en de chronologie zou geen geweld zijn aangedaan. Mogelijk wilde Jesaja eerst een beschrijving geven van de algemene geestelijke malaise van Juda (en Israël). Toen Uzzia overleden was zal Jesaja gedacht hebben: Hoe nu verder, temeer omdat ook Assyrië steeds dreigender werd. En dan krijgt hij dat geweldige visioen van Degene die op de troon zit. Hij zal uiteindelijk de loop van de geschiedenis bepalen.

6.1 Serafs

Jesaja ziet de Heer op een verheven troon en de tempel kan de onderranden van Zijn kleeft al nauwelijks bevatten. In het plaatje hiernaast is dit enigszins weergegeven (houtsnijwerk van Holbein). Voor de troon van God zijn serafs (letterlijk: de brandenden; dit is de enige plaats in de Bijbel waar deze engelen genoemd worden. Verder is vuur het belangrijkste symbool voor de heiligheid van God). Deze, zeer heilige, engelen moeten toch, in de aanwezigheid van God, hun aangezicht en hun voeten bedekken met vleugels. Ze roepen elkaar de heiligheid van God toe (tot driemaal toe, als het ware heiligheid tot macht drie) en de dorpelposten beven van het luide roepen.

6.2. Wee mij....

De heiligheid van God is voor een sterfelijk mens niet te verdragen (waarschijnlijk zag Jesaja slechts een beperkte manifestatie van die heiligheid). Hij beseft zijn onreinheid (hier wordt alleen de onreinheid van lippen genoemd) en hij weet dat hij woont te midden van een volk dat onrein van lippen is. Het wee mij...(Gods vloek over mij) drukt zijn ontzetting uit. Geheel door Gods initiatief wordt de zonde van Jesaja verzoend (daar heeft Jesaja zelf verder niets

voor gedaan, maar mogelijk was de aanraking met de gloeiende kool wel een pijnlijke confrontatie).

6.3 Hoort aldoor-maar verstaat niet

Het is wel bijzonder dat Jesaja Gods stem verstaat nadat zijn zonde verzoend is. Het lijkt of er hier sprake is van de drie-enige God. Sommigen denken hier echter aan een majesteitsmeervoud of een algemene hemelse consultatie maar uit Joh.12:41 en Han.. 28:25 blijkt duidelijk dat hier sprake is van de drie-eenheid.

Eigenlijk krijgt hij meteen een opdracht (hoewel in vragende vorm). Maar het is geen plezierige opdracht. Zijn prediking tot het volk zal niet ‘succesvol’ zijn, integendeel, de mensen zullen wel luisteren maar het niet begrijpen en dat leidt tot verharding. God maakte van tevoren duidelijk dat het zo zou gaan. Jesaja heeft ongeveer zestig jaar gepreekt en het moet, naar de mens gesproken, een ontmoedigende ervaring geweest zijn. Zijn ‘compensatie’ zou bestaan in de relatie met Zijn God! Toch had Jesaja veel vrucht. Zeer velen zullen door het boek, dat hij onder de leiding van de Heilige Geest geschreven heeft, enorm zijn opgebouwd.

6.4 Een heilig zaad

Hoe lang moest Jesaja met zijn prediking doorgaan? Net zolang totdat het land woest en verlaten was (het werk van de Babyloniërs en de Assyriërs). Het lijkt dan net of je voor niets hebt gepredikt. De mensen zijn alleen maar harder geworden en uiteindelijk gedood of in ballingschap gegaan terwijl het land verwoest is.

Toch gloort er weer hoop. Uit de tronk van een gekapte boom kan weer een scheut voortkomen die uiteindelijk toch weer een boom kan worden. Zo is het ook met dit ‘gekapte’ volk. Uiteindelijk zal ook uit dit volk toch nog iets voortbrengen dat heilig is. Wat wordt daarmee bedoeld?

De eerste mogelijkheid is dat de Messias wordt bedoeld. Men verwijst hierbij naar de belofte van Jesaja 11:1:

1 En er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht dragen.

Dat het hier om de Messias gaat blijkt uit het vervolg:

2 En op hem zal de Geest des HEREN rusten, de Geest van wijsheid en verstand, de Geest van raad en sterkte, de Geest van kennis en vreze des HEREN;

3 ja, zijn lust zal zijn in de vreze des HEREN. Hij zal niet richten naar hetgeen zijn ogen zien, noch rechtspreken naar hetgeen zijn oren horen;

De tweede mogelijkheid is dat er met het heilig zaad ‘de overgeblevenen’ bedoeld worden die met een oprecht hart de Messias verwachten. Zie bijv. Jes: 4:3:

3 En het zal geschieden, dat wie overgebleven is in Sion, overgelaten in Jeruzalem, heilig zal heten; ieder die in Jeruzalem ten leven is opgeschreven,

Het heilig zaad zou je dus kunnen opvatten als een rest die behouden wordt:

Jes. 10:20 En het zal te dien dage geschieden, dat de rest van Israel en wat van Jakobs huis ontkomen is, niet langer zullen steunen op hem die ze sloeg, maar in waarheid steunen zullen op de HERE, de Heilige Israels.

10:21 Een rest zal zich bekeren, de rest van Jakob, tot de sterke God.

10:22 Want, al ware uw volk, o Israel, als het zand der zee, een rest daaronder zal zich bekeren; verdelging is vast besloten, overvloeiende van gerechtigheid.

7 Geloof in God versus geloof in militaire kracht

7.0 Inleiding

We zitten, wat de chronologie betreft, alweer een aantal jaren na hoofdstuk 6. Achaz, de kleinzoon van koning, Uzzia zit nu op de troon van het zuidelijk koninkrijk (Juda en Benjamin). Achaz was geen goede koning die de HERE diende. Hij had al eerder een nederlaag te slikken gekregen van de koning van Aram en de koning van Israël (oorzaak: ze hadden de HERE, de God van hun vaders verlaten (2 Kron. 28:6)) hoewel deze koningen tegen Jeruzalem niet de overhand konden behalen (1).

Nu leek er een tweede invasie op handen. Pekach, de koning van Israël en Resin, de koning van Aram hebben een verbond gesloten en staan op het punt om Juda aan te vallen. Ze willen het veroveren en de zoon van Tabeal (waarschijnlijk iemand uit de hofhouding van de koning van Aram) daarvan koning maken.

7.1 Jesaja ontmoet Achaz

Naar de mens gesproken is het begrijpelijk dat Achaz en zijn volk erg bang worden. Het beven van zijn hart en van zijn volk wordt vergeleken met het beven van de bomen van het woud voor de wind (2).

Jesaja krijgt nu de opdracht van God om met zijn zoon Sear-Jasub (Jesaja betekent God brengt heil en Sear-Jasub: een rest keert terug. Beiden zijn een levende prediking) Achaz te ontmoeten op een voor Achaz bekende plaats en hem een geruststellende boodschap te brengen. Deze boodschap behelst vier zaken:

- Resin en Pekach zijn niet meer dan twee rokende stompen brandhout, wees voor hun brandende toorn niet bang, tracht (!) rustig te blijven
- Van hun plannetjes komt niets terecht (Juda veroveren en de zoon van Tabeal daarover koning maken)
- Wat Aram en Israël (Efraïm) betreft: de situatie qua hoofdstad en staatshoofd blijft zoals ze nu is. Verder zal Efraïm binnen 65 jaar verbroken worden zodat het geen volk meer is.
- Indien u niet gelooft, voorwaar ge wordt niet bevestigd (9)

Wat de uitkomst van de profetie betreft, het volgende:

Zowel Resin als Pekach stierven twee jaar later. Jesaja heeft deze profetie in 734 BC uitgesproken. Assyrië versloeg Syrië in 732 BC en viel in 722 BC Israël binnen. Vele inwoners werden gedeporteerd en buitenlanders namen hun plaats in. In 669 BC (65 jaar later) hield de natie op te bestaan.

7.2 De reactie van Achaz

Wat God gezegd heeft komt altijd uit. Hij ‘overruled’ hier heel duidelijk de menselijke plannetjes. Alleen Achaz krijgt de keuze: wil hij nu op God vertrouwen voor de bescherming van Juda of niet? Hij kan ook nog een teken krijgen om zijn geloof te versterken. God wil Achaz laten zien dat hij werkelijk op Hem kan vertrouwen. Merkwaardig genoeg weigert Achaz op een ‘vrome’ manier het teken. De achtergrond hiervan is dat Achaz al van plan was om hulp te vragen van Assyrië en dat ook mogelijk al gedaan had (2 Kon. 16:7).

Het is voor de mens zoveel gemakkelijker om zijn vertrouwen te vestigen op wat hij zien kan in plaats van op de macht van de onzichtbare God. Assyrië vertegenwoordigde inderdaad een formidabele militaire macht en als je die aan je kant had dan was je in ieder geval voorlopig uit je militaire problemen. Inderdaad zou Assyrië gaan helpen maar Jesaja maakt vanaf vers 17 al duidelijk wat voor soort “vriend” Assyrië zou zijn.

7.3 Het teken van Immanuel

Achaz hoefde dus geen teken. Nu komt God echter met Zijn eigen teken. Er zal een jonkvrouw zijn (waarschijnlijk uit de harem van Achaz [Jesaja, 77]) die een zoon zal baren. Zij (normaal geeft de man de naam, maar in deze situatie ligt dat anders) zal hem de naam Immanuel (God met ons) geven. Als deze jongen tot de leeftijd komt waarin hij morele verantwoordelijkheid heeft zal hij honig en boter eten (voedsel van de hongerenden, Jesaja 79), maar voordat het zover is zullen Syrië en Efraïm ontvolkt zijn. Zodra Achaz dus deze Immanuel geboren ziet worden dan zal hij beseffen dat binnen zo’n 15 jaar de ontvolking een feit zal zijn. Ook Juda zal onder koning Assur (oorspronkelijke vriend!) gaan lijden.

Maar hoe zit het dan met Mat. 1:22 en 23:

22 Dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden hetgeen de Here door de profeet gesproken heeft, toen hij zeide:

23 Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuel geven, hetgeen betekent: God met ons.

Het gaat hier duidelijk om een profetie met een dubbele vervulling. Het Hebreeuwse woord voor maagd is ‘betulah’. Dit woord is in Jesaja 7:14 echter niet gebruikt. Hier is gebruikt het woord ‘almah’ dat behalve maagd ook ‘gehuwde vrouw’ of ‘vrouw van huwbare leeftijd’ kan betekenen. De samenstellers van de Septuagint (Griekse vertaling van het OT, 70 Joodse geleerden uit Alexandrië, ongeveer 250 BC), waaruit Mattheus citeert, hebben nu een Grieks woord voor maagd gekozen namelijk ‘parthenos’ en niet een woord dat ook gehuwde vrouw kan betekenen omdat ze beseften dat de eerste vervulling al had plaatsgehad. Terecht vertaalt de NBG dus Mat. 1:23 met ‘maagd’. Dat de NBV Jesaja 7:14 met ‘jonkvrouw’ vertaalt is trouwens niet onjuist want ‘almah’ kan ook met ‘jonkvrouw’ vertaald worden.

Jezus heeft nooit de naam Immanuel gekregen. Immanuel geeft echter wel de aard van het Kind aan.

7.4 De invasie en zijn nasleep

In vers 18-20 wordt op ‘metaforische wijze’ de invasie van Assyrië en Egypte aangegeven. Vooral Assyrië (‘vriend’ van Achaz) zal grondig te werk gaan. Hier wordt het beeld van een scheermes gebruikt voor de koning van Assur. Dit scheermes zal alle haren afscheren. In de volgende drie verzen geeft Jesaja een somber beeld van het toekomstige land (Efraïm, Syrië, Juda (?)). Het eens zo rijke land zal verworden tot een jungle en er zal schaarste heersen.

8 De weg van de wereld en de weg van God

8.0 Inleiding

Het lijkt me dat je kunt zeggen dat de mens steeds weer moet kiezen tussen de weg van de wereld en de weg die God aanwijst. Iemand die christen is heeft, in principe, gekozen voor de weg van God. Dit is de weg van Jezus, de smalle weg die ten leven leidt. Natuurlijk, ook de christen kan op die weg komen tot verkeerde keuzes, maar na belijdenis en berouw is er weer herstel.

Iemand die niet op de smalle weg is, is op de brede weg en die leidt steeds tot verderf. De brede weg is de weg van de gemakkelijke keuzes, de voor de hand liggende mogelijkheden die 'iedereen' kiest. Met God wordt op deze weg niet echt rekening gehouden.

In de dagen van Jesaja moesten de mensen ook kiezen en dit had grote gevolgen. In het volgende zullen we het één en ander uitwerken.

Jesaja moet een groot schrijfbord nemen en er met grote letters op schrijven: Haastig buit spoedig roof. Daarmee wordt aangegeven dat Israël en Juda binnenkort overvallen zullen worden. Daarna roept Jesaja getuigen op op van wat hij opgeschreven heeft (uit naam van God) en verzekert daardoor zijn volksgenoten dat hij dit heeft opgeschreven voor de vervulling ervan.

Later krijgt hij een zoon (zijn vrouw heet nu profetes) die hij van Godswege de naam moet geven die op het schrijfbord is gekomen. Voordat deze jongen gaat spreken zullen Damascus en Samaria gevallen zijn.

Als later mensen uit het volk de jongens van Jesaja ontmoeten dan zullen ze eraan herinnerd worden wat God gezegd heeft. Of dit uiteindelijk veel indruk gemaakt heeft lezen we niet, maar het vervolg doet vermoeden dat dit niet het geval is.

8.1 Ze versmaden de zacht vloeiende wateren van Siloach

Deze wateren ontsprongen in de Gihonbron en stroomden naar een reservoir in Jeruzalem. Het lijkt me dat ze hier symbool staan voor Gods zachte, stille, maar zekere hulp. Daarentegen werd de voorkeur gegeven aan andere 'hulp'. Het Boek vertaalt vers 6 verder als:

6 "Omdat de Israëlieten (in dit geval: Juda) mijn goede zorgen weigeren en het beter vinden het leger van Assur tegen koning Rezin en koning Pekah te hulp te roepen,

Ze (Juda) vertrouwen eerder op Assyrië. De koning van Assyrië zal, als een overstromende rivier, Israël en Syrië veroveren, maar ook Juda (gedeeltelijk).

Dus: je versmaadt de goede rivier en krijgt als reactie een alle overstromende rivier over je heen.

Wanneer je de weg van de wereld wil gaan en Gods hulp versmaadt dan kan het heel goed zijn dat je hulp krijgt van de wereld die uiteindelijk helemaal geen hulp blijkt te zijn, integendeel!

In vers 8 wordt weer Immanuel genoemd. Mogelijk is de bedoeling hiervan om te benadrukken dat het om Gods land gaat en wijst het ook heen naar de toekomstige triomf van de Messias.

Toch zien we in vers 9 en 10 dat God toch weer gaat helpen als men op Hem gaat vertrouwen. De volken kunnen plannen maken over wat ze maar willen maar als God dit plan verbreekt gaat het niet door. Ook Juda heeft dit ervaren. Assyrië is later ook Juda binnengevallen en heeft plaatsen veroverd. Maar bij Jeruzalem gekomen leden ze uiteindelijk de nederlaag (koning Hizkia vertrouwde op God, zie Jesaja 37). God vernietigde in één nacht bijna het gehele leger van Sanherib.

8.2 Ze vreesden

Het volk dacht veelal in termen van samenzweringen en verbonden (zo kan het Hebreeuwse woord voor ‘samenzwering’ ook vertaald worden). Het gevolg was dat ze eigenlijk voortdurend in vrees en angst leefden. God zegt duidelijk tegen Jesaja hier niet aan mee te doen. De enige gezonde vrees is ‘de vreze des HEREN’. Deze vrees moet eigenlijk alle andere vormen van vrees uitsluiten.

Tegenover de goddeloze en vreesachtige houding van het merendeel van het volk staat de houding van degenen die de HEER volgen (16-18). Ze leven de wet na (16). Ze handhaven een houding van geloof te midden van de godsverduistering (17) en zijn, dankzij de Heer, lichtende sterren in een verduisterd land (18).

8.3 Ze raadpleegden geesten van doden en waarzeggende geesten

In nood neemt men dikwijls de toevlucht tot het occulte. Dit is echter helemaal in strijd met de wet van God en resulteert slechts in geestelijke duisternis. De verzen 21 en 22 beschrijven de gevolgen. Het vervloeken van de koning en het hongeren hebben voornamelijk te maken met de omstandigheden van het in ballingschap gaan. De beangstigende donkerheid, duisternis en het vervloeken van God zijn de gevolgen van occulte betrokkenheid.

8.4 Er is hoop voor het volk

Zebulon en Naftali (zie plaatje op de volgende bladzijde) werden extra hard door de Assyrische invasie getroffen. Dit gebied zou echter ook het gebied zijn waar de Heer Jezus zijn bediening begon:

Mat. 4:13 En Hij verliet Nazaret en ging wonen te Kafarnaum, aan de zee, in het gebied van Zebulon en Naftali,

14 opdat vervuld zou worden het woord, door de profeet Jesaja gesproken, toen hij zeide:

15 Het land Zebulon en het land Naftali, aan de zeeweg, over de Jordaän, Galilea der heidenen:

De profetie, die doorloopt tot en met 9:6 heeft echter ook een eschatologische betekenis (zie volgende hoofdstuk).

Bible Mapper 5.1

9 Hoop voor de toekomst maar tegenwoordige ellende

9.0 Inleiding

De verzen 1 tot en met 6 zijn toekomst profetie en sluiten aan op het vorige hoofdstuk. Vers 1 en 5a (een Kind is ons geboren) zouden zo'n 700 jaar later in vervulling gaan (vers 1: Mat. 4:15 en 16) terwijl de andere verzen pas vervuld zullen worden na de tweede komst van Christus, dus ruim 2700 jaar later dan de tijd van Jesaja. Dergelijke tijdssprongen zijn bij de profeten niet ongevoel.

9.1 Een Kind is ons geboren

Te midden van moeilijke omstandigheden komt de profeet met een zeer positieve toekomstprofetie. Het eerste vers ging in vervulling bij het begin van de bediening van de Heer Jezus. De volgende verzen 2,3,4 en 5 zijn door het woordje 'want' met elkaar verbonden. Al deze zaken (vermenigvuldiging, vreugde, verdrijving van de verdrukker) zullen gebeuren (hoewel ze ook in het verleden voorkwamen) doordat er een Kind geboren zal worden (in de profetie staat het in de tegenwoordige tijd). Dit Kind is duidelijk de Messias en we hebben hier dus te maken met een Messiaanse profetie. De profetie gaat tot en met het Messiaanse Rijk (Het Rijk wat de Heer Jezus sticht na Zijn komst op aarde).

9.2 Titels voor de Messias

De titels voor de Messias zijn veelzeggend:

- Wonderbare Raadsman
- Sterke God (een duidelijke tekst over het God-zijn van de Heer Jezus)
- Eeuwige Vader (Ook de Heer Jezus wordt Vader genoemd, Zijn regering heeft een vaderlijk karakter)
- Vredevorst (Hij zal de volken vrede verkondigen, Zac. 9:10).

9.3 De troon van David

De Messias zal zitten op de troon van David te Jeruzalem. Hij zal ook regeren over Zijn gehele koninkrijk op aarde en Zijn regering zal geen einde nemen. Jesaja zegt hier niets over de overgang van het Messiaanse Rijk naar de nieuwe hemel en aarde (Opb. 21 en 22).

9.4 Tegenwoordige ellende

Hoewel Jesaja voornamelijk tegen Juda profeteert heeft hij hier ook een woord voor het noordelijk rijk. Er staat dat de Here een woord gezonden heeft in Jakob (andere naam voor Israël) en dat het gevallen is in Israël. Het woord zal dus zeker effect hebben in Israël en Juda

had er van moeten leren. Efraïm is de voornaamste stam van het noordelijk rijk maar staat ook wel voor het gehele noordelijk rijk. Samaria is de hoofdstad van het noordelijk rijk.

Wat is er aan de hand? De inwoners zijn hoogmoedig! Ze hebben al de nodige moeilijkheden ervaren door hun zonden (er zijn blijkbaar door de vijand de nodige vernielingen aangericht), maar geen nood, ze zullen herbouwen en zelfs beter dan het geweest is! Dat getuigt bepaald niet van berouw! God doorkruist hun plannen. Hij (!) hitst Rezins tegenstanders tegen hen op (de koning van Israël had zich daarmee verbonden): Aram in het oosten (Rezin was koning over een ander deel van Aram) en de Filistijnen in het westen. Deze vijanden hebben succes, ze verslinden Israël gulzig! De mensen bekeren zich echter niet en de toorn van God blijft!

Nu wordt de gehele natie getuchtigd, van kop tot staart. Iedereen is goddeloos, dat wil niet zeggen dat ze niet meer in God geloven, maar dat ze doen alsof Hij er niet is. Apart is dat er nog vermeld wordt dat elke mond dwaasheid spreekt. Hoezeer let God er ook op wat de mensen uitspreken. Zelfs de weduwen en wezen (waar God toch een bijzonder hart voor heeft) vallen niet meer onder Zijn ontferming!

Goddeloosheid brandt als een vuur en lijkt niet te blussen. Anderzijds is het ook God zelf die door het vuur van Zijn toorn het land verteert. Het oordeel komt niet alleen van de vijanden van Israël, maar ook van binnenuit! De mensen verslinden elkaar en dit treffen we ook al te vaak aan in de tegenwoordige wereld. Als God Zijn beschermende hand opheft dan vliegen mensen elkaar in de haren!

10 De verwoester verwoest

10.0 Inleiding

Het eerste gedeelte van dit hoofdstuk, 1-4, sluit aan op het vorige hoofdstuk. De rest van het hoofdstuk heeft als leidend thema de ondergang van de Assyriërs.

10.1 Heilloze verordeningen

Blijkbaar zijn er in Israël autoriteiten bezig met het vervaardigen van heilloze verordeningen en het voorschrijven van asociale lasten. Het doel hiervan is niets anders dan sociale uitbuiting.

Over degenen die hiermee bezig zijn wordt een wee (dat is een vervloeking) uitgesproken! Voor hen komt de dag der vergelding (door de Assyriërs). Op die dag zullen ze nergens naar toe kunnen vluchten, er zal voor hen geen hulp zijn en al hun heerlijkheid zal verdwijnen. God zal de vijand (de Assyriërs) gebruiken om het te straffen. Mogelijk zullen ze letterlijk geboeid worden en als slaven worden afgevoerd.

10.2 De roede van mijn toorn wordt verwoest

In dit gedeelte wordt Assur de roede van Gods toorn genoemd. God gebruikte Assur om Zijn volk en ook andere volken te straffen. Maar de koning van Assur, Tiglath-Pileser gaat verder dan Gods bedoeling was en meent bovendien dat het door zijn eigen kracht is dat hij dit allemaal kan doen terwijl het uiteindelijk God is die hem tot dit alles in staat stelt. De koning pocht op zijn eigen veroveringen. In vers 9 worden drie paar steden genoemd. Deze steden lagen resp. in Noord-Syrië, Midden Syrië en in Zuid Syrië en Palestina. De eerstgenoemde stad lag zuidelijker dan de volgende stad die genoemd werd. Op deze manier wordt een heel geografisch gebied aangegeven dat door de koning veroverd werd. De afgoden van deze steden konden hen niet redden, ook de afgoden van Samaria niet! Dan zullen ook de afgoden van Jeruzalem deze stad niet kunnen redden, aldus de koning.

Te Zijner tijd zal God de hoogmoed van de Assyriërs bezoeken. Eerst moet Hij het werk met Israël en Juda afmaken. Maar bij Jeruzalem zou het leger van de Assyriërs in 701 BC door een doodsengel (die veroorzaakt waarschijnlijk de toring van vers 16) bijna geheel vernietigd worden en in 609 BC (bijna 100 jaar later!) zou er definitief een einde gemaakt worden aan het Assyrische rijk door de Babyloniërs. God is Degene die de loop van de geschiedenis bepaald dwars door de plannen van keizers en koningen.

10.3 Een rest bekeert zich

Een rest zal zich bekeren te dien dage (10:20). We zullen hier waarschijnlijk toch moeten denken aan Joden (uit het noordelijk rijk) die uit de ballingschap zullen terugkeren. Het zal echter een minderheid zijn die zullen steunen op de HERE.

De Assyriërs zouden ook proberen Juda te veroveren. In 28-32 worden de veroveringen profetisch beschreven vanaf de noordgrens van Juda tot aan Jeruzalem. Bij Jeruzalem zouden de legers in 701 BC vernietigd worden door het ingrijpen van God. Dit wordt beschreven in vers 33. De rijzige stammen die worden neergehouwen is een beeld voor de nederlaag van het Assyrische leger.

11 Het vrederijk

11.0 Inleiding

In de vorige verzen sprak Jesaja over het neerhouwen van stammen. Hiermee verwees hij profetisch naar het vernietigen van het Assyrische leger. Maar ook de eiken van Israël zouden neergehouwen worden en uit één van de overblijvende stronken (de tronk van Isaï) zou een rijsje (nieuwe loot, takje) voortkomen. Isaï was de vader van David en ongetwijfeld dacht Jesaja aan de belofte die gedaan werd aan David in 2 Sam. 7:16 dat een van zijn nakomelingen een altijddurend koningschap zou bezitten. Een andere bijbelplaats is:

Jer. 23:5 Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken; die zal als koning regeren en verstandig handelen, die zal recht en gerechtigheid doen in het land.

6 In zijn dagen zal Juda behouden worden en Israël veilig wonen; en dit is zijn naam, waarmee men hem zal noemen: de HERE onze gerechtigheid.

Het gaat hier dus over de Messias, onze Here Jezus Christus. Hij komt zowel voort uit het geslacht van David maar tegelijkertijd is Hij ook de wortel en het geslacht van David (Opb. 22:16).

11.1 Op Hem rust de Geest van de HEER

De Heer Jezus heeft bij Zijn doop de Heilige Geest ontvangen (Mat. 3:16 en 17). Hij zou in zijn eigen, menselijke kracht, al het moeilijke werk niet aankunnen. Maar de Heilige Geest rustte Hem toe met geweldige geestelijke mogelijkheden. Opvallend is ook dat er staat in 11:3:

3 ja, zijn lust zal zijn in de vreze des HEREN.

De Messias zal ook volkomen rechtvaardig en trouw zijn. Bijzonder is ook dat er staat:

3 Hij zal niet richten naar hetgeen zijn ogen zien, noch rechtspreken naar hetgeen zijn oren horen;

Hoe anders is dit bij ons. We gaan veel te gemakkelijk af op uiterlijkheden en geruchten. Het zal geen weke Messias zijn. Hij zal de aarde slaan met de roede van Zijn mond en de goddeloze met de adem van Zijn lippen doden. De geringen zullen in gerechtigheid gericht worden (hoe anders is dat nu: de armen worden op vele plaatsen op aarde uitgebuit) en de nederigen zullen zijn rechtvaardig en billijk oordeel horen.

11.2 Een verandering in het dierenrijk

Het dierenrijk zal een geweldige verandering ondergaan. De onderlinge vijandschap en agressie tussen de dieren maar ook tussen de dieren en de mensen zal verdwijnen. Er zal geen

‘prooi’ meer zijn en je kunt rustig je kind bij het hol van een adder laten spelen. Iets dergelijks is nu ondenkbaar, maar als de Messias eenmaal regeert (met de heiligen) dan geldt wat er in vers 9 staat:

9 Men zal geen kwaad doen noch verderf stichten op gans mijn heilige berg, want de aarde zal vol zijn van kennis des HEREN, zoals de wateren de bodem der zee bedekken.

De volken zullen te dien dage optrekken naar de plaats waar de Messias resideert. Eenzelfde gedachte vinden we in 2:2 en 3:

2 En het zal geschieden in het laatste der dagen: dan zal de berg van het huis des HEREN vaststaan als de hoogste der bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen. En alle volkeren zullen derwaarts heenstromen

3 en vele natien zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg des HEREN, naar het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere aangaande zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan en des HEREN woord uit Jeruzalem.

11.3 Israël in de toekomst

De verzen 11 tot en met 16 hebben betrekking op ‘te dien dage’. Blijkens het voorgaande heeft dit betrekking op het Messiaanse Rijk en wel het begin hiervan. Het is dus ook de tijd die overeen moet komen met de wederkomst van de Heer Jezus maar het is niet goed duidelijk wanneer precies, even daarvoor, een ‘flinke’ tijd daarvoor of ook de tijd daarna. Wanneer zullen ze hun vijanden in het oosten en het westen aanvallen? Wanneer zal God de zeeboezem van Egypte slaan en zullen er uiteindelijk zeven beken ontstaan waar men lopend doorheen kan gaan? In ieder geval zien we nu al dat de verdrevenen van Israël verzameld worden zodat de profetie ook nu al bezig is in vervulling te gaan.

12 Danklied

De verzen 1 tot en met 6 gaan over de nieuwe situatie voor Israël. De zaken genoemd in hoofdstuk 11 zijn nu gerealiseerd. Gods toorn over Zijn volk is afgewend en Gods vertroosting is ten volle aanwezig. Heel bekend is ook vers 3:

3 Dan zult gij met vreugde water scheppen uit de bronnen des heils.

De verlost roepen op om zijn grote daden bekend te maken op de gehele aarde. De inwoners van Sion (Israël) kunnen nu juichen en jubelen want groot in hun midden is de Heilige van Israël. De beloofde Messias woont nu zelf in hun midden te Jeruzalem.

We moeten wel bedenken dat dit voor Jesaja allemaal toekomstprofetie was. Met Israël ging het in die dagen ronduit slecht, Assyrië was nog volop ‘in de running’ en de nabije toekomst was allesbehalve rooskleurig. De profetie over de eerste komst van de Messias zou pas ruim 730 jaar later in vervulling gaan en de profetie over het Messiaanse Rijk ruim 2700 jaar (!) later.

13 Profetie over Babel

13.0 Inleiding

De hoofdstukken 13 tot en met 23 zijn niet zulke gemakkelijke hoofdstukken uit het boek Jesaja. Jesaja profeteert hier tegen (steden van) naties die Israël omringen (en ook tegen Jeruzalem zelf) en die praktisch alle liggen binnen het gebied van de z.g. vruchtbare halve maan (zie onderstaand plaatje, 'Robert Kropf Public Domain')

13.1 Babel

In hoofdstuk 13 profeteert Jesaja tegen Babel en dan in het bijzonder tegen de hoofdstad die ook Babel of Babylon genoemd wordt. Babels ondergang wordt voorzien.

Babel was de eerste stad die Nimrod bouwde. De vertaling in Gen. 10:9 van de NBG-vertaling lijkt wat ongelukkig. De Joodse tekst zegt het anders:

‘Nimrod was machtig in zonde, op de loer liggend om mensen te vangen en te overweldigen en hen aftrekkend van de aanbidding van de ware God’.

Een totaal andere vertaling. Hij was een goddeloze man. Zie Gen. 11:4, hier begint de torenbouw van Babel. De mens moest zich van God verspreiden en Nimrod wilde dit blijkbaar niet. Babylon is toen, in zekere zin, de belichaming van de zonde geworden. Babylon betekent: verwarring (na de spraakverwarring). Oorspronkelijk werd de stad Bab-El, dat is: de poort van God genoemd.

De stad werd in 689 BC door Sennacharib (Assyriërs) veroverd en verwoest maar later toch weer herbouwd.

Onder Nebukadnezar (604-562 BC) was Babylon op zijn top: 25 km in het vierkant, de muren om de stad waren 30 m breed en 35 m hoog. De hoofdwegen door de stad waren 30 m breed en rondom de stad stonden 250 stadstorens. De toren van Bel was 666(!) voet hoog (220 meter). De hangende tuinen van de stad waren tot 100 meter hoog.

De stad is toch veroverd door de Meden en Perzen (in 539 BC) die er hun koningsstad van maakten. In 518 BC zou Darius Hystaspis de stad weer tot een verlaten plaats gemaakt hebben [TC].

In het Grieks-Macedonische Rijk van Alexander de Grote (356-323 BC) was het de tweede stad. In 127 v Chr. werd Babel door de Parten (een Iraanse volksstam) veroverd en verdween daarmee uit de geschiedenis. Een andere bron vermeldt echter dat Babylon pas na 200 AD een verlaten plaats werd [HIBD]

Het tegenwoordige Hillah, een stad van ruim 300000 inwoners ligt vlakbij de plaats van de oude stad Babylon. De oude stad zelf bestaat uit ruïnes

Veel bijbeluitleggers denken dat Babylon in de eindtijd herbouwd zal worden. Inderdaad zijn delen van de oude stad inmiddels herbouwd door Saddam Hussein. Het blijft de vraag of het oude Babylon weer zal herrijzen en de eschatologische metropool zal worden uit Openbaring 17 en 18

In het licht deze gegevens vragen we ons af hoe we Jesaja 13:20 moeten lezen:

het zal in eeuwigheid niet meer bewoond worden, noch bevolkt zijn van geslacht tot geslacht; geen Arabier zal daar zijn tent opslaan, geen herders zullen daar legeren;

Wat had Jesaja op het oog? Waarom heeft hij het in vers 17 over de Meden terwijl de Meden en Perzen de stad toch niet verwoest hebben, alleen maar ingenomen. Of had hij toch de verwoesting in 689 BC door de Assyriërs op het oog en moeten we vers 20 lezen als:

Ze zal voor **lange tijd** niet bewoond worden.....[BKC]. De profetie lijkt nu, hoe dan ook vervuld, maar toch blijven er vragen.

Verder blijven er nog andere vragen. Waarom noemt Jesaja eerst Babel terwijl in de tijd dat Jesaja dit schrijft Assyrië de heersende wereldmacht was? Babel was echter wel in opkomst!

Waarom moest Babel eigenlijk verwoest worden? Vanwege haar afgodendienst en ook trots (11). De verwoesting wordt trouwens vergeleken met de verwoesting van de wereld in de dag des HEREN (11), een vergelijking die bij de oude profeten niet ongewoon is.

14 Profetie over Babel, Assur en Filistea

14.0 Het lot van de koning van Babel

Dit hoofdstuk sluit direct aan op het vorige. Babylonië (de latere vijand van Juda) zal ten onder gaan en Israël zal uiteindelijk weer op eigen bodem wonen (1). De vraag is of dit al vervuld is of dat het nog wacht op een uiteindelijke vervulling. Het laatste lijkt het meest aannemelijk, vers 2 en 3 zijn, voor zover mij bekend, nog nooit duidelijk vervuld. Wel is het waar dat het zuidelijk rijk (Juda en Benjamin) na de terugkeer uit de ballingschap, onder Perzisch bestuur, een zekere rust ervaren hebben. Later zouden ze weer onder Grieks bestuur komen en uiteindelijk zou het een provincie worden van het Romeinse Rijk. Na de ondergang van Babel zal ook de aarde een tijdlang rust hebben gehad, maar later braken de Perzische oorlogen uit tegen de Griekse stadsstaten (5^e eeuw voor Christus).

Vanaf vers 9 neemt Jesaja ons mee in een (imaginaire) trip naar het dodenrijk. Het dodenrijk (Sheol) maakt zich klaar om de koning van Babel (er staat niet bij welke) te ontmoeten. De koningen (bokken) van de aarde (hun geesten), die er al zijn, staan op van hun tronen (niet duidelijk is hoe we ons dit moeten voorstellen) en spreken de 'nieuwe koning' toe. Wat zij zeggen is niet erg bemoedigend en het is ook niet geheel duidelijk tot welk vers hun aanspreken loopt en dan wordt overgenomen door 'een andere stem'.

In de verzen 12 tot en met 14 worden de verborgen ambities van de gevallen koning openbaar en het is één en al hoogmoed en vergoddelijking. Dit gedeelte wordt trouwens ook vaak gebruikt om de val van Satan te beschrijven, maar het blijft de vraag of de Heilige Geest het ook zo bedoeld heeft.

Deze koning van Babel is blijkbaar op vreemde grond gestorven en niet bijgezet in één of ander praalgraf (zoals zoveel koningen) en de reden staat erbij. Hij heeft zijn land en volk te gronde gericht (20).

Ook zijn zonen moeten het ontgelden, zij lijden door de zonden van hun vaders en ze mogen de zondige lijn van hun vaders niet voortzetten.

Uiteindelijk is het God zelf die het Babylonische Rijk te gronde zal richten (22 en 23).

Al met al een triest beeld van het dodenrijk in het OT. Het lijkt er op dat dit gedeelte van het dodenrijk de verblijfplaats is van de goddeloze doden. Voor de opstanding van de Heer Jezus was er blijkbaar ook een goede afdeling in het dodenrijk. Hier verbleven de rechtvaardige doden tot de opstanding van de Heer Jezus (Luk. 16:26, Heb. 2:14).

14.1 Profetie over Assyrië

Assyrië was ten tijde van deze profetie nog de leidende wereldmacht, maar God zou deze macht gaan verbreken. In 701 BC werd het Assyrische leger praktisch geheel vernietigd bij Jeruzalem (in mijn land en op mijn bergen, vers 25) door een direct ingrijpen van God (Jesaja 36 en 37). In 612 BC werd Nineveh verwoest door de Babyloniërs (150 jaar eerder kregen ze

nog respijt door het optreden van Jona) en daarmee kwam definitief een einde aan het Assyrische wereldrijk.

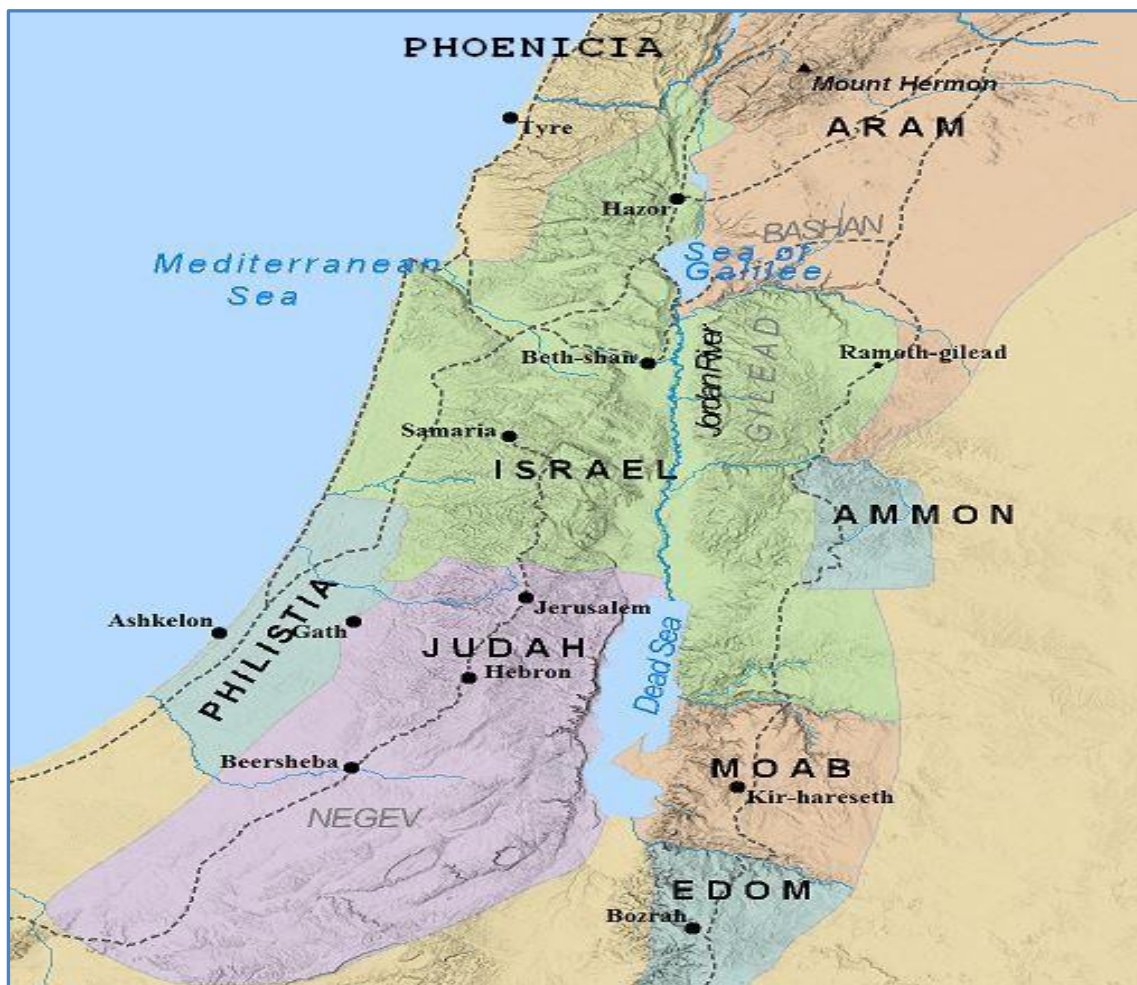
Inderdaad, als God een besluit neemt, wie kan het keren?

14.2 Profetie over Filistea

Deze profetie is voor mij niet geheel duidelijk. Maar de grote lijn is mogelijk als volgt:

De Filistijnen (zie plaatje hieronder, 'Bible Mapper 5.1') gedroegen zich meestal vijandig tegenover Gods volk maar werden onder David regelmatig verslagen (de stok die u sloeg). Achaz weigerde de weg van geloof te gaan (7:9) en leek daarmee ondergang van het koningshuis van David definitief te maken. Mogelijk was de dood van Achaz voor de Filistijnen de gelegenheid om gezanten te sturen naar de opvolger van Achaz (Hizkia) en hem te bewegen om een verbond met hen te sluiten tegen de dreiging van Assyrië.

De Filistijnen zullen echter ten onder gaan (door Assyrië) maar God zal ervoor zorgen dat er een schuilplaats zal zijn voor degenen van Zijn volk (eerstgeborenen) die op Hem vertrouwen (dat kan geantwoord worden aan de gezanten). De wortel van de Filistijnen zal sterven maar Israël zal uiteindelijk overleven en het overblijfsel van de Filistijnen doden.

15 Profetie over Moab

15.0 Inleiding

Hoofdstuk 15 en 16 horen bij elkaar. Beide hoofdstukken gaan over de profetie van Moab's invasie door de Assyriërs. Binnen drie jaar zou deze profetie vervuld zijn (16:14) en Moab zou een onbeduidend land geworden zijn. Voor de ligging van Moab wordt verwezen naar het kaartje op pagina 42. Het oude gebied van Moab ligt ongeveer in het noordwesten van het tegenwoordige Jordanië.

15.1 De verwoesting van Moab

De data van de verwoesting van Moab door de Assyriërs zijn niet zeker. Waarschijnlijk heeft het plaatsgevonden tussen 715 BC en 700 BC.

De vijand ging grondig te werk. Vluchten naar de tempel om te bidden en allerlei rouwgebruiken helpen niet (2,3). Overal is gejammer en geschreeuw en zelfs het leger heeft geen moed meer (4).

De Heer is zelf bedroefd over Moab (5-9) hoewel Hij ook de initiator van het oordeel is. Het land wordt dor (vijandelijke legers verstopten dikwijls de waterbronnen) (6). Er zijn veel vluchtelingen (5,7) en de wateren die er nog zijn zitten vol bloed (9). Wie zal de Assyrische leeuw nog stoppen (9)?

16 Profetie over Moab (vervolg)

16.0 Vluchten naar Sion?

De vluchtelingen uit Moab proberen te ontkomen en nu komt er een verzoek om vanuit Sela door de woestijn een geschenk (lammeren) te sturen naar de heerser van Juda om de vluchtelingen onderdak te verlenen. We geven nu de vertaling van de HSV:

1. *Stuur lammeren voor de heerser van het land, van Sela door de woestijn naar de berg van de dochter van Sion.*
- 2 *Anders zal het gebeuren dat de dochters van Moab bij de doorwaadbare plaatsen van de Arnon zijn, net als vluchtende vogels, een opgejaagd nest.*
- 3 *Schaf raad, neem een beslissing. Maak op het middaguur uw schaduw als de nacht, verberg de verdrevenen, verraad geen vluchteling.*
- 4 *Laat onder u Mijn verdrevenen verblijven, Moab; wees voor hen een schuilplaats tegen de verwoester.*

Vanaf... 'wanneer het gedaan is' lijkt Jesaja hier op dit verzoek te antwoorden. Zijn antwoord lijkt erop neer te komen dat er een schuilplaats is bij de God van Israël waar ook Moab van kan profiteren. Verschillende vertalingen geven we hier:

5 dan wordt in Davids huis een troon geplaatst, gegrondvest op liefde en trouw. Daar zetelt een rechter die recht zoekt, die ijvert voor gerechtigheid. (NBV)

5 dan zal er een troon gevestigd worden in goedertierenheid. Daarop zal blijvend Iemand zitten in de tent van David, Die oordeelt en recht zoekt, Die snel gerechtigheid brengt. (HSV)

5 dan zal onze trouw het fundament zijn van uw troon. Iemand uit het huis van David zal op deze troon onwankelbaar zetelen, een bestuurder die ijvert voor gerechtigheid, zich inzet voor het recht.' (GNB)

4 (4-5) Laat onze ontheemden bij u mogen blijven; verberg hen voor onze vijanden! God zal u belonen voor de vriendelijkheid, die u ons bewijst. Als u de Moabitische vluchtelingen toestaat zich onder u te vestigen, zal God als de terreur en onderdrukking voorbij zijn, Davids troon voor altijd laten bestaan. Op die troon zal Hij een goede en rechtvaardige koning zetten."(het BOEK)

Uit het vervolg blijkt dat 'het voorstel van Jesaja' niet door Moab wordt overgenomen. Zijn trots en hoogmoed en ijdel gepraat staan in de weg. Ze zullen deze weg (schuilen bij de God van Israël) niet kiezen. Het resultaat zal zijn dat het land verwoest wordt, het bidden tot de afgoden (vers 12) verandert daar niets aan. Moab zal voortaan nog weinig te betekenen hebben.

Uit de verzen 9 tot en met 12 blijkt dat er verdriet is over de weg die Moab gekozen heeft en die tot zijn ondergang leidt. Verdriet bij wie? Bij Jesaja, bij God of bij beiden? Uit de tekst is dit voor mij niet goed op te maken maar de laatste mogelijkheid lijkt het meest waarschijnlijk. God of een godsmen- of vrouw hebben verdriet over de desastreuze keuzen die mensen maken.

We moeten verder bedenken dat de hoofdstukken 15 en 16 profetie zijn. Op het moment dat Jesaja deze profetie kreeg moest het nog allemaal uitkomen (binnen drie jaar zou het uitkomen). Ongetwijfeld zullen de zaken zich ontwikkeld hebben zoals Jesaja geschetst heeft, ook al is dat niet steeds historisch na te gaan.

16.1 Waarom moest Moab ondergaan?

Waarom werd Moab eigenlijk geoordeeld? Waren er (bijzondere) zonden waardoor God toeliet dat de Assyriërs het land verwoestten? In de hoofdstukken 15 en 16 vinden we daar aanwijzingen voor:

- Ze aanbaden afgoden (2) en (12) en ze wilden niet gaan schuilen bij de God van Israël (ze gingen niet op 'het voorstel van Jesaja' in).
- Ze waren erg hoogmoedig en trots (6)

17 Profetie over Damascus

17.0 Inleiding

Aram had destijds een bondgenootschap met Israël aangegaan (Efraïm was de voornaamste stam van het noordelijk rijk), zie 7:1-3. Maar dit bondgenootschap liep op niets uit. Zowel Damascus als de rest van Aram en ook Efraïm zouden ten onder gaan. Efraïm had zijn vertrouwen op God moeten stellen, maar het noordelijk rijk was al langer van God afgedwaald en uiteindelijk zou Samaria (de hoofdstad van het noordelijk rijk) in 722 BC door de Assyriërs worden ingenomen. In 732 BC zou Damascus door de Assyriërs (onder Tiglath-Pileser) verwoest zijn.

17.1 Toekomstige verwoesting Damascus ?

Jesaja 17:1 wordt wel gebruikt om aan te tonen dat er nog een toekomstige verwoesting van Damascus zal zijn. Dit is echter onwaarschijnlijk gezien het bovenstaande. Jesaja heeft namelijk niet gezegd dat de stad nooit meer opgebouwd zou worden. Op dit moment (juni 2014) is Damascus overigens een behoorlijke puinhoop door de zich voortslepende burgeroorlog.

17.2 De God van uw heil vergeten

Heel beeldend wordt de neergang van het noordelijk rijk beschreven in de verzen 4 tot en met 7. Dan spreekt vers 7 over ‘te dien dage’. Dat is de tijd van de neergang van Aram en Israël. Aram (het heidenvolk) zal dan zijn blik richten op zijn Maker maar Israël zal opzien naar de Heilige Israëls [Jesaja,120]. Dat is wat de mens vaak doet in nood, dan wordt er weer aan God gedacht. Alles wat men buiten God uitgeprobeerd heeft is dan ineens niet meer zo belangrijk! Dat is de zegen van tegenspoed: de mens gaat beseffen van wie hij uiteindelijk afhankelijk is. Als je God vergeet (10) is er geen heil meer te verwachten. . Israël wordt op deze manier weer bij de les bepaald.

Vers 10b en vers 11 zijn een beetje vreemd. Wat wordt hier precies mee bedoeld? Het ‘daarom’ heeft alles te maken met het begin van vers 10. Omdat men zijn heil niet meer bij God zoekt legt men bekoorlijke aanplantingen aan. Dit is ‘metaforisch’ bedoeld en betekent blijkbaar dat men zijn heil zoekt in vreemde vruchtbaarheidscultussen om voorspoed en levenskracht te krijgen. Mogelijk zijn de ‘vreemde stekken’ ook een verwijzing naar de alliantie met Damascus. Wat helpt het als het in korte tijd allemaal wordt weggevaagd?

17.3 Het lot van de plundersaars

In de verzen 12 tot en met 14 laat Jesaja zien dat God heerst over de naties. Ze kunnen nog zoveel bruisen, als God dreigt dan zijn ze als kaf voor de wind uit. ’s-Avonds kunnen ze een verschrikking zijn maar voordat het morgen wordt zijn ze er niet meer.

Dit werd letterlijk vervuld voor het leger van Assyrië dat al veel steden en dorpen van Juda geplunderd had. Ze gingen ook Jeruzalem belegeren maar in één nacht werden bijna alle soldaten gedood. Zie Jesaja 37:36 en 37:

36 Toen ging de Engel des HEREN uit en sloeg in het leger van Assur honderdvijfentachtigduizend man. Toen men vroeg in de morgen opstond, zie, zij allen waren lijken.

37 Dus brak Sanherib, de koning van Assur, op en aanvaardde de terugtocht; en hij bleef te Nineve.

18 Profetie over Cush

18.0 Inleiding

Bible Mapper 5.1 1

In Jesaja 18 wordt een wee uitgesproken over de Cushieten. Ten onrechte wordt Cush vergeleken met het tegenwoordige Ethiopië. Ethiopië maakte wel deel uit van het oude Cush (zie bovenstaand plaatje, de dikke zwarte lijn omvat het gebied). In de tijd van Jesaja hoorde ook een deel van Egypte bij Cush en het vleugelgegons heeft mogelijk betrekking op de vele insecten die voorkomen langs de Nijl.

18.1 Wee

Er wordt een wee uitgesproken over de Cushieten. Dit kan onheil betekenen maar mogelijk is het ook een uitdrukking waarbij om de aandacht van de Cushieten gevraagd wordt.

18.2 Wat is er aan de hand?

Uit de NBG-tekst van Jesaja 18 is m.i. moeilijk op te maken wat er nu precies aan de hand is. Het lijkt erop dat Cush gezanten uitzend maar naar wie? Hebben ze een coalitie tegen het wrede Assyrië op het oog? Het is niet met zekerheid op te maken uit de tekst. Zijn ze ook in Jeruzalem geweest om Juda te bewegen zich aan te sluiten bij de coalitie? Het is mogelijk maar het staat er niet!

Maar hoe dan ook, het lijkt erop dat God op een gegeven moment gaat ingrijpen en (vijandelijke) legers (maar welke?) een geweldige nederlaag doet lijden! De bewoners van de aarde zullen het merken!

18.3 Een geschenk voor de Here

Uiteindelijk zal er een geschenk voor de HERE worden gebracht te Jeruzalem en wel door het volk waar de gezanten uit vers 2 naar op weg waren. Of dit al gebeurd is of nog staat te gebeuren is ook niet duidelijk!

Al met al een moeilijk stuk profetie waar weinig over te zeggen is ook al zijn er verschillende suggesties gedaan. Maar het is heel lastig om de betekenis van deze profetie uit te leggen op zo'n manier dat de uitleg niet in strijd is met de NBG-tekst.

19 Profetie over Egypte

19.0 Inleiding

Israël vertrouwde nogal eens op Egypte voor hulp tegen het machtige Assyrië. God was daar niet blij mee omdat Hij had gewild dat ze op Hem vertrouwden tegen hun vijanden. De zegen van gehoorzaamheid aan God hield o.a. in dat God zou zorgen dat Israëls vijanden verslagen werden:

Deut. 28:7 De HERE zal uw vijanden, die tegen u opstaan, verslagen aan u overleveren. Langs een enkele weg zullen zij tegen u optrekken, maar langs zeven wegen voor u vluchten.

Israël heeft helaas meer te maken gehad met de vloek van de ongehoorzaamheid:

Deut. 28:25 De HERE zal u verslagen aan uw vijanden overleveren. Langs een enkele weg zult gij tegen hen optrekken, maar langs zeven wegen voor hen vluchten, zodat gij tot een schrikbeeld zult wezen voor alle koninkrijken der aarde.

In het gedeelte 19:1-25 gaat het echter over Gods handelen met Egypte, het land waar Israël vaak op vertrouwde. God gaat hier Egypte bezoeken en nu blijkt plotseling de hulpeloosheid van de eens zo machtige natie. Dit doet denken aan wat Jesaja later zal schrijven:

40:17 Alle volken zijn als niets voor Hem, zij worden door Hem beschouwd als nietig en ijdel.

19.1 Toekomstgerichte profetie

We moeten verder goed in de gaten hebben dat het hier gaat om toekomstgerichte profetie. Dit betekent dat de zaken die hier beschreven worden op een vervulling wachten. De moeilijkheid hierbij is dat een profetie meerdere vervullingen kan hebben en dat het soms ook moeilijk is om na te gaan of nu bepaalde zaken al vervuld zijn of ook nog vervuld moeten worden.

Een andere moeilijkheid is dat het ook niet altijd duidelijk is of een profetie op een letterlijke vervulling wacht of dat er meer figuurlijk vervulling in het vooruitzicht ligt. Zo wordt er in de profetie over Egypte gesproken over het leeglopen van de armen van de Nijl. Voor zover ik weet is dit tot nu toe nooit letterlijk gebeurd. Wordt hier misschien bedoeld dat God de economie van Egypte gaat aantasten, maar moeten we het opdrogen van de Nijlarmen niet letterlijk nemen [TC]? In dat geval zal de profetie al meerdere keren vervullingen hebben beleefd.

Persoonlijk ben ik ertoe geneigd om een profetie zo letterlijk mogelijk te nemen.

19.2 Waarom bezoekt de HERE Egypte op een negatieve manier?

Verder kunnen we ons ook afvragen waarom de HERE hier Egypte op een oordeelsachtige manier gaat bezoeken?

Het antwoord is eenvoudig. In vers 3 (en ook al in vers 1) staat dat het land is vol afgoden en occultisten is en over een massale bekering lezen we pas in vers 22.

We lezen verder in vers 1 dat de HERE op een snelle wolk rijdt en naar Egypte komt. Een dergelijk beeld is ook bekend uit de mythologie van Kanaän maar dan voor Baäl, de god van de regen en de vruchtbaarheid. Deze regen zou Egypte trouwens hard nodig hebben (5 t/m 10) maar niet van Baäl. Mogelijk dat God daarom dit beeld opzettelijk zo gebruikt. We zien trouwens op meer plaatsen in het OT het beeld van een rijdende of wandelende God (Psa. 68:4, 33, 104:3).

God kan een land ook op een positieve manier bezoeken, zie bijv.:

Psa. 65:9 Gij bezoekt het land en verleent het overvloed, Gij maakt het zeer rijk. De beek Gods is vol water, Gij bereidt hun koren. Ja, zo bereidt Gij alles.

19.3 God veroorzaakt een hoop politieke en economische onrust

Dat God verantwoordelijk zou zijn voor een hoop politieke en economische onrust past niet zo goed in de ‘God is alleen maar liefde-theologie’ van de moderne mens. Maar het komt wel overeen met de profetie van Jesaja 19. Men zie:

2 Dan zal Ik Egyptenaren tegen Egyptenaren ophitsen, zodat ieder van hen strijdt tegen zijn broeder en ieder tegen zijn naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk;

3 en Egypte zal zijn bezinning verliezen en Ik zal zijn voornemen verijdelen. Dan zal men de afgoden vragen, de bezweerders, de geesten van doden en de waarzeggende geesten.

4 En Ik zal Egypte overgeven in de macht van een hardvochtig heer, en een gestreng koning zal...

14 De HERE heeft hun een geest van bedwelming ingegoten, zodat zij Egypte op een doolweg leiden bij al wat het doet, zoals een beschonkene in zijn uitbraaksel tuimelt.

16 Te dien dage zullen de Egyptenaren zijn als vrouwen: zij zullen sidderen en vrezen voor de dreigende hand van de HERE der heerscharen, waarmee Hij hen bedreigt;

17 en het land Juda zal voor Egypte een schrik zijn; zo dikwijls iemand het daaraan herinnert, zal het vrezen voor het besluit dat de HERE der heerscharen ertegen neemt.

19.4 God beoogt wel bekering

God beoogt met de tuchting wel bekering en uiteindelijk zal dat ook gebeuren:

22 Zo zal de HERE Egypte geducht slaan en genezen, en zij zullen zich tot de HERE bekeren, en Hij zal Zich door hen laten verbidden en hen genezen.

19.5 Wanneer zijn nu de vervullingen (geweest)?

De profetie over Egypte is hier zodanig opgeschreven dat het lijkt of alles binnen een beperkte tijd vervuld zou worden. Jesaja zal dit ook zo waargenomen hebben. Maar als we alleen al kijken naar de verzen 23,24 en 25 die zo'n 2700 jaar geleden werden opgeschreven en nog steeds niet vervuld zijn dan wordt het duidelijk dat de vervulling van de profetische woorden in een lange tijdsperiode kunnen plaatsvinden. In het volgende zullen we proberen een aantal zaken te verduidelijken.

Voor de vervulling van vers 4 zijner volgens [TC] de volgende mogelijkheden:

- de regering van Piankhi (715 BC)
- de verovering van Sargon (20:1-6)
- de invasie van Egypte door Essarhaddon (680 BC)
- de invasie van Egypte door Ashurbanipal (668 BC)
- de invasie van Egypte door Artaxerxes III Ochus (343 BC)

Het opdrogen van de Nijl, met alle gevolgen daarvan (5-10) is voor zover we weten nog nooit letterlijk gebeurd maar dat zou nog kunnen komen. Het kan ook uitgelegd worden als het ineenstorten van de economie. Dit zou metaforisch worden voorgesteld als het opdrogen van de Nijl.

Op de economische ineenstorting volgt ook de politieke ineenstorting (11-15). Soan is een tijdje de hoofdstad van Egypte geweest. Zelfs de meest wijze raadslieden van de Farao geven dwaze raad (11). De HERE heeft de leidslieden een geest van bedwelming ingegoten (14) zodat ze Egypte op een doolweg leiden. Niemand zal nog goed werk kunnen verrichten.

Toch is er ook weer een oplossing in zicht. Vers 16 begint met de uitdrukking 'te dien dage'. Dezelfde uitdrukking vinden we in de verzen 18, 19, 23 en 24. Het betekent dat er een dag (een tijd) komt dat..... Dit hoeft niet in alle gevallen dezelfde tijd te zijn.

Eerst komt er vrees voor de HERE, maar ook voor Juda (16,17). Verder zullen er 'te dien dage' vijf steden in Egypte zijn die de taal van Kanaän spreken en één van die steden zal 'stad der verwoesting' genoemd worden. Pawson [Jesaja, 122] schrijft dat dat er in 150 BC (minstens 550 jaar na de profetie van Jesaja) vijf steden in Egypte waren met meer Joodse dan Egyptische inwoners en dat daar Hebreeuws de officiële taal was. Een van die steden was Heliopolis (stad van de zon, een betere vertaling dan 'stad van verwoesting'). Verder werd er toen inderdaad een tempel voor God opgericht. Deze profetie is dus letterlijk vervuld.

Verder is er, voor zover ik weet, nog nooit sprake geweest van een massale bekering van Egypte tot de HERE. (22). Het lijkt erop dat dit nog zal gebeuren en waarschijnlijk rond de tijd van het begin van het Messiaanse Rijk. De verzen 23 tot en met 25 sluiten hier ook bij aan. Dit is in ieder geval nog toekomst. Op dit moment (juli, 2014) is Assur (voornamelijk het tegenwoordige Irak) een grote puinhoop.

19.6 Wat is de betekenis van dit alles heden ten dage?

De profetie over Egypte laat duidelijk zien dat het de God van Israël is die uiteindelijk over de naties regeert. Hij kan een land bezoeken, zowel in positieve als in negatieve zin en Zijn plannen ermee uitvoeren.

Het zou goed zijn als regeringsleiders heden ten dage Gods hand zouden erkennen in de geschiedenis. Natuurrampen, sociale en politieke onrust worden doorgaans niet aan God toegeschreven. Het eerste wordt dikwijls gekoppeld aan de opwarming van de aarde terwijl sociale en politieke onrust meestal ook in menselijke factoren hun oorsprong zouden vinden. Gods hand wordt echter door de ‘wijzen’ van deze tijd niet ontwaard. Het zou goed zijn als men eens nadacht over:

Jer. 23:10 ...want ten gevolge van de vloek heeft het land een treurig aanzien,

Goddeloosheid brengt, vroeg of laat, steeds vloek voort. Daarom is het zo belangrijk dat een land voorbidders heeft. Ze kunnen met hun voorbede nog heel wat narigheid afwenden en een zegen zijn voor het land!

20 Misplaatst vertrouwen

20.0 Inleiding

Waarop stelt de mens zijn vertrouwen? Heel vaak op de zaken die voor ogen zijn! Dan weet je tenminste wat je hebt! Pas als alle menselijke middelen lijken te falen dan wordt vaak een beroep gedaan op de onzichtbare werkelijkheid en dan is het nog maar de vraag op wat en wie van deze werkelijkheid!

De gelovige stelt, als het goed is, allereerst zijn vertrouwen op God en Jezus. Bij het tot geloof komen stellen we ons vertrouwen (voor onze redding) op Jezus:

Hand. 16:31 En zij zeiden: Stel uw vertrouwen op de Here Jezus en gij zult behouden worden, gij en uw huis.

Gedurende heel zijn verdere leven handhaaft de gelovige dit vertrouwen (geloof). God haat het als het vertrouwen op Hem naar de achtergrond gaat en langzaam maar zeker wordt vervangen door vertrouwen op mensen. Door de profeet Jeremia liet God al opschrijven:

Jer. 17:5: Zo zegt de HERE: Vervloekt is de man die op een mens vertrouwt en vlees tot zijn arm stelt, wiens hart van de HERE wijkt;

6 hij toch zal zijn als een kale struik in de steppe, die het niet merkt, als er iets goeds komt, maar staat in dorre oorden in de woestijn, een ziltachtig, onbewoond land.

7 Gezegend is de man die op de HERE vertrouwt, wiens betrouwen de HERE is;

8 hij toch zal zijn als een boom, aan het water geplant, die zijn wortels tot aan een beek uitslaat, en het niet merkt, als er hitte komt, maar welks loof groen blijft, die in een jaar van droogte geen zorg heeft en niet nalaat vrucht te dragen.

20.1 Asdod

Asdod, een kustplaats in (het tegenwoordige) Israël, was inmiddels door de Assyriërs (Sargon II, 722 – 705 BC, zeer machtige koning van Assyrië) belegerd en ingenomen. Omstreeks die tijd kreeg Jesaja een merkwaardige opdracht van God. Hij zou drie jaar lang ongekleed (mogelijk gedeeltelijk, het Hebreeuws geeft dit niet duidelijk aan) en barvoets moeten leven. De inwoners van Asdod en ook van het omringende kustland werden hierdoor gewezen op een schouwspel waarvan ze binnenkort getuige zouden zijn. Ze zouden lange rijen Egyptenaren en Cushieten (hier samen genoemd omdat de Ethiopische dynastie toen heerste in Egypte) aan de kust zien voorbijtrekken, barvoets en met ontblote achterdelen, die afgevoerd zouden worden naar Assyrië om daar als slaven en ballingen te verkeren. Dit is waarschijnlijk gebeurd in 701 BC na de slag bij EL Tekeh ([TC]).

20.2 De boodschap

Jesaja had hen voorbereid en binnenkort zouden ze het zelf zien. Daar gaan nu de gevangenen en de ballingen uit de landen waarop wij ons vertrouwen stelden dat ze ons zouden helpen tegen de koning van Assur. Als het met dezen zo afloopt, hoe zal het dan met ons aflopen?

20.3 Welke fout (zonde)begingen deze Judeeërs?

Welke fout (zonde) hadden deze Judeeërs begaan? God had gewild dat ze hun vertrouwen op Hem hadden gesteld voor hulp tegen de vijand in plaats van op een vreemde mogendheid. Maar, zo gaat het dikwijls bij geestelijk verval, langzamerhand maakt het vertrouwen op God plaats voor allerlei ‘surrogaat’. Onze God is een jaloers God, Hij laat ons rustig de gevolgen van onze verkeerde keuze(s) ondervinden.

20.4 De les voor ons

Gelovigen kunnen gemakkelijk dezelfde fout maken, zeker als je geestelijk leven al enige tijd aan ‘revisie’ toe is. Denk bijvoorbeeld aan lichamelijke genezing. Hoe gemakkelijk maak je dezelfde fout als Asa (hoewel hulp van artsen niet verboden is):

2 Kro. 16:12: In het negenendertigste jaar van zijn regering werd Asa ziek aan zijn voeten en zijn ziekte werd hoogst ernstig. Doch zelfs in zijn ziekte zocht Asa geen hulp bij de HERE, maar bij de heelmeeesters.

21 Profetie over Babel, Edom en Arabië

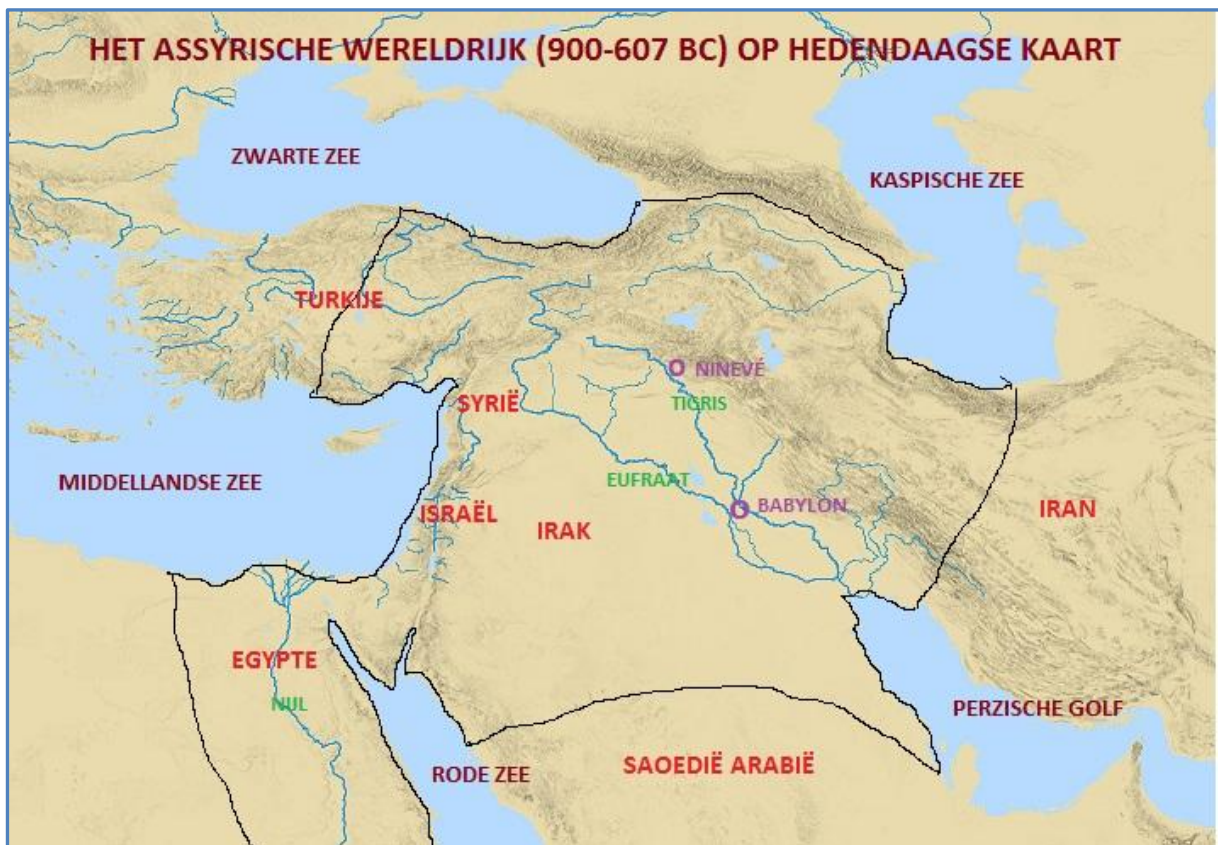
21.0 Inleiding

In dit hoofdstuk spreekt Jesaja een drietal profetieën uit: over Babel, Edom en Arabië. De betekenis van deze profetieën is niet altijd eenvoudig na te gaan. Met behulp van verschillende commentaren (o.a.: [TC], [BKC], [NIVAC]) ben ik gekomen tot de hier onderstaande exegeses.

21.1 Profetie over Babel

Het gaat hier blijkbaar over de verwoesting van Babel (9), maar welke verwoesting wordt hier bedoeld? Immers in hoofdstuk 13 zijn we ook al de ondergang van Babel tegengekomen. Waarschijnlijk gaat het hier over de verwoesting van Babel in 689 BC door Sennacharib. Hij heeft inderdaad bij de verwoesting de stad met lijken gevuld en de afgoden verbrijzeld. De Assyriërs waren de overheersers van Babylon maar Merodoch-Baladan was er tweemaal in geslaagd om Babylon onder de Assyrische overheersing te doen uitkomen (722-710 BC en 705-702 BC). Babylon was dus een bedreiging voor het Assyrische wereldrijk.

Babel (stormvlagen) komt in opstand tegen Assyrië. Met de woestijn bij de zee wordt Babylon bedoeld dat aan de Perzische golf lag.

Bible Mapper 5.1

Vers 2 is niet zo duidelijk. Is de verrader en verwoester nu Assyrië (de bezetter) of gaat het hier om Babylonië? Beide waren zeer ‘onprettige’ machten. Elam en Medië lijken te willen meedoen met Babylon en de agressor lijkt vastbesloten het Assyrische juk te verbreken (2, alle zuchten doe ik ophouden).

Jesaja ziet profetisch deze dingen gebeuren en is daar, ‘op z’n zachts gezegd’, niet blij mee (3 en 4). Normaal ‘eten en drinken’ is er niet meer bij. Laten de vorsten van Babel maar naar de wapens grijpen (5). Mogelijk moeten we hier denken aan het gezantschap uit Babel (Jesaja 39:1-3). Verder ziet Jesaja een wachter die later zal aankondigen dat Babel gevallen is (9).

Jesaja voorzag profetisch de val van Babel en heeft dat aan zijn eigen volk verkondigd (10). Waarom? Mogelijk heeft hij Juda willen afhouden van een alliantie met Babel, immers Babel was (in die tijd) gedoemd ten onder te gaan.

De les voor alle tijden lijkt te zijn: Ga geen onheilige allianties aan. Als de andere partij ‘ten onder gaat’ dan zul jij daar ook schade van lijden.

21.2 Profetie over Edom

De volgende twee verzen 11 en 12 zijn wat raadselachtig. Ik geef hier mijn inzicht zoals ik dat nu heb.

De wachter is blijkbaar Jesaja en ditmaal wordt hij geraadpleegd door afgevaardigden uit Edom (Duma is zowel de naam voor Edom, maar Duma betekent ook, en dat is veelzeggend hier, ‘stilte’, Seir is ook een benaming voor Edom). Edom gaat ook gebukt onder het Assyrische juk (of de bedreiging) en het is begrijpelijk dat men wel wil weten wat de toekomst brengt.

Jesaja geeft geen duidelijk antwoord in de zin van dit of dat gaat er gebeuren. Maar hij spreekt wel over een komende morgen die ook weer gevolgd wordt door een nacht. Met andere woorden: Er komen tijden van verlichting maar die worden ook weer gevolgd door moeilijker tijden. Zo is het ook gegaan met Edom, uiteindelijk (na lange tijd) is de natie als zodanig opgehouden te bestaan. Daarom is het ook begrijpelijk dat Jesaja geen duidelijke profetie kon geven. Laat ze maar van tijd tot tijd blijven vragen om wat inzicht te krijgen.

De achtergrond van dit alles is dat Edom zich als geheel nooit echt tot de God van Israël bekeerde. Wat kan je dan nog voor bemoedigends profeteren over een natie? Zonder bekering zullen er altijd moeilijkheden blijven.

21.3 Profetie over Arabië

De achtergrond hier is de Assyrische crisis. In 715 BC hield Sargon een veldtocht tegen stammen in Arabië en in 703 BC kwamen stammen van Arabië samen met Babylonië in opstand tegen Assyrië. Ze werden verslagen door Sennacherib. Zie verder het kaartje op de volgende bladzijde. Kedar was een gebied in het noorden van Arabië. Tema was een bekende oase in het NW van Arabië en de Dedanieten waren een stam in het zuiden van Arabië. De Dedanieten zouden verslagen worden en zouden moeten vluchten naar het woud van Arabië en

de inwoners van Tema worden opgeroepen om deze vluchtelingen te helpen. Verder zou het binnen een jaar met de heerlijkheid van de Kedarieten gedaan zijn.

Bible Mapper 5.1

22 Profetie over Jeruzalem

22.0 Inleiding

Hoofdstuk 22 bevat veel historische details en dikwijls kan niet met zekerheid gezegd worden wanneer en hoe allerlei zaken hebben plaatsgevonden. De grote lijn van hoofdstuk 22 is echter wel duidelijk en je kunt zeggen dat het hoofdstuk uit twee gedeelten bestaat. Het eerste gedeelte 1 t/m 14 gaat over de lichtzinnige houding van de inwoners van Jeruzalem terwijl het tweede gedeelte gaat over de lichtzinnige houding van een zekere Sebna. Tegenover deze Sebna wordt een getrouw bestuurder gesteld, een zekere Eljakim.

22.1 De lichtzinnigheid van Jeruzalem

Het hoofdstuk begint met de Godsspraak over het dal van het gezicht. God heeft Jesaja iets laten zien over Jeruzalem. Merkwaardig genoeg staat er: dal van het gezicht. Jeruzalem zelf is echter geen dal. Mogelijk ontving Jesaja dit gezicht terwijl hij in een dal bij Jeruzalem wandelde, maar het is ook mogelijk dat het dal een aanduiding was voor de ‘somberheid’ van het visioen.

Jesaja ziet een zeer drukdoende stad, ze zijn met allerlei zaken bezig. Ze leggen verdedigingswerken aan tegen de vijand (8,9,10,11) maar ze vieren ook feest en zijn vrolijk (13). Tegelijk ziet hij ook dat verantwoordelijke legerleiders vluchten, zonder één boogschot en dat ze door de vijand gevangengenomen worden (3). Hij ziet dat legers zich opstellen tegen Jeruzalem (6) en (7) en Hij ziet ook dat God de beschutting van Juda wegneemt (8) en dat de HERE een dag van verwarring, verwoesting en ontzetting gaat brengen over Jeruzalem (5). Jesaja is over dit alles zeer bedroefd en weent bitter (4).

Jesaja ziet ook dat ze, ten tijde van hun bedreiging, hun vertrouwen stellen op wapens (8) maar dat ze zich niet richten tot de HERE (11). Hij had daar wel toe opgeroepen om zich tot Hem te wenden met geweën en rouwklacht (12). Hij alleen had hen echt kunnen helpen als ze zich maar tot Hem gekeerd en bekeerd hadden, maar desondanks feestten ze (13). God is hier uitzonderlijk boos over en Zijn oordeel hierover zal zeker komen (14).

Nogmaals, hoe het één en ander historisch te duiden is, staat niet vast. Mogelijk is de profetie op meerdere historische situaties van toepassing. Jeruzalem werd in 701 BC bedreigd door Sanherib, maar God verlostte toen nog. Later in 586 BC werd Jeruzalem ingenomen door de Babyloniërs en ging Juda in ballingschap.

De toepassing nu is echter wel duidelijk. Ook heden ten dage (augustus 2014) zijn we getuige van veel bedreigingen van de wereldvrede en ook van allerlei vruchteloze pogingen om de vrede te bewaren. Waarom lukt het niet? Omdat echte vrede pas mogelijk is als de mens verzoend is met zijn Schepper. De echte vrede zal pas komen als de Heer Jezus hier Zijn Messiaanse Rijk opricht en gaat regeren hier op aarde.

22.2 Sebna en Eljakim

In het volgende gedeelte is er sprake van twee personen: Sebna en Eljakim (= God zal doen opstaan). Jesaja moet op bezoek gaan bij de eerstgenoemde en heeft bepaald geen prettige boodschap voor hem (een profeet van God zijn is niet gemakkelijk).

Sebna is een belangrijk man. Hij is hofmaarschalk en gaat over het paleis van de koning. Hij heeft zich al verzekerd van een graf voor later (16) en blijkbaar heeft hij ook iets met praalwagens (18).

God zegt hem aan door middel van Jesaja aan dat hij van zijn standplaats ontheven zal worden (19) en dat hij zal sterven in een uitgestrekt land (18). De vraag is waarom? Wat deed Sebna niet goed? Veel meer dan dat hij wat eerezuchtig was lijkt je niet uit dit gedeelte te kunnen halen. Wat meer duidelijkheid krijgen we, als we hem vergelijken met de man uit het volgende gedeelte: Eljakim. Van hem wordt gezegd dat hij een vader zal zijn voor de inwoners van Jeruzalem en voor het huis van Juda (21). Dat kon blijkbaar niet gezegd worden van Sebna. Dat was blijkbaar iemand die meer voor zichzelf leefde en gesteld was op eigen eer en zich niet erg om anderen bekommerde. Hij lijkt ook erg op dwaze rijke man uit de gelijkenis van de Heer Jezus in Luk. 12:16-21.

Sebna zou dus door Eljakim vervangen worden en God zou dit bewerken. De sleutel van het huis van David (22) zou ook op zijn schouder komen en dat betekent dat hij een belangrijke positie zal krijgen in het paleis van de koning. Mogelijk is ook dat deze Eljakim betrokken bij de onderhandelingen met Sennacharib (2 Kon. 18:18, 26 en 37) [BKC].

Vers 22 vinden we ook terug in Opb. 3:7. Daar wordt het toegepast op de persoon van Jezus Christus. Je zou dus kunnen zeggen dat Eljakim een typebeeld van Christus was.

Toch lezen we ook weer dat de druk op deze Eljakim te groot wordt. Hoewel de HERE hem als een pin in een hechte plaats heeft vastgeslagen (23) zal de pin toch loslaten en afbreken. Zijn familie en familie zaken zouden hem teveel worden zodat dit teveel zou worden voor hem.

Zowel Sebna als Eljakim zouden uiteindelijk falen. Zoiets geldt zeker niet voor de Zoon van God, Hij zal nimmer falen.

23 Profetie over Tyrus en Sidon

23.0 Inleiding

Tyrus en Sidon zijn twee plaatsen (zie het kaartje hiernaast) die liggen in een land dat vroeger Phoenicië heette en nu ongeveer het tegenwoordige Libanon is. Tyrus en Sidon waren belangrijke havenplaatsen van waaruit schepen vertrokken om handel te drijven met de landen in het gebied van de Middellandse Zee.

Bible Mapper 5.1

23.1 Een geprofeteerde ramp

Ten tijde van de profetie waren Tyrus en Sidon welvarende plaatsen, maar dit zou niet zo blijven. In het vervolg zien we dat vooral onheil over Tyrus geprofeteerd wordt, maar ook Sidon wacht onheil (23:12). In 23:1-5 gaat het erover dat de handelsschepen van Tyrus (en Sidon) terugkomen van een reis uit Tarsis (men neemt aan dat deze stad die door de Phoeniciërs gesticht was en ook wel Tartessos genoemd wordt in Zuid-West Spanje lag). Deze schepen hadden een tussenstop in Cyprus (land der Kittiers) en horen dan dat hun thuishaven, Tyrus verwoest is.

Met het zaad van Sichor wordt het graan bedoeld dat uit Egypte kwam. Egypte heeft (5) bij het horen van de tijding over de val van Tyrus. Waar moeten ze nu met hun graan heen, nu de haven van de handelaars verwoest is? Wat raadselachtig is vers 4. Hier lijkt de zee te treuren over het verlies van de zeelieden. Voor de zee is het net alsof ze er nooit geweest zijn [TC].

Vers 6 lijkt een oproep aan de bewoners van Tyrus om nu maar naar Tarsis te vluchten [TC]. Tarsis lijkt nu vrij te zijn (10) om zelf zijn zaken te bepalen nu eenmaal de grip van Tyrus hierop verbroken is. Voor de ontheemden van Tyrus (en Sidon) is in Cyprus ook geen rust beschoren (12) en in het voormalige land van de Chaldeeën (Babylonië) is eveneens geen goede rustplaats te vinden nu het door Assyrië veroverd is.

Aan de vernedering van Tyrus zal na zeventig jaar een einde komen. Er zal weer opnieuw handelgedreven worden en er zal weer hoerenloon zijn (17). Maar er is een verschil met vroeger! De winst en het hoerenloon zullen nu de HERE heilig wezen (18).

23.2 Waarom oordeelde God Tyrus?

Waarom oordeelde God Tyrus? Oppervlakkige lezing van dit hoofdstuk laat geen bepaalde zonden zien. Handeldrijven en inkomsten vergaren is een gewone menselijke bezigheid en in zichzelf zeker niet zondig. Het is zelfs noodzakelijk om inkomsten te verwerven. Zonder een goed lopende economie geraakt een volk in armoede!

Toch leest men in vers 8 en 9 het antwoord en we geven een vertaling uit Het Boek:

8 Wie heeft deze ramp over Tyrus gebracht? Over dit land, dat koninkrijken schiep en wiens inwoners de belangrijkste kooplieden ter wereld waren?

9 De HERE van de hemelse legers heeft dit gedaan. Om uw trots te vernietigen en Zijn verachting te tonen over de hooggeplaatsten onder de mensen.

Het waren de zonden van trots en hoogmoed die de HERE ertoe brachten om dit oordeel te vellen (en te laten uitvoeren door een heidense koning). Mensen die vertrouwden op hun bezit maar blijkbaar niet op Degene die hen dit toevertrouwde. Ze werden hoogmoedig door hun rijkdom.

Als ze hun rijkdom hadden gebruikt zoals in vers 18 is aangegeven dan zou het oordeel niet over hen gekomen zijn. Dit komt overeen met wat er in 1 Tim.6:17 ev. staat:

17 Hun, die rijk zijn in de tegenwoordige wereld, moet gij bevelen niet hooghartig te zijn, en hun hoop gevestigd te houden niet op onzekere rijkdom, doch op God, die ons alles rijkelijk ten gebruike geeft,

18 om wel te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam,

19 waardoor zij zich een vaste grondslag voor de toekomst verzekeren om het ware leven te grijpen.

23.3 Hoe werd (wordt) deze profetie vervuld?

De profetie waarvan hier sprake is werd (naar alle waarschijnlijkheid) vervuld door de Assyrische koning Sennacharib in 701 BC. Hij bracht grote schade toe aan Tyrus maar zeventig jaar later begon met de neergang van Assyrië Tyrus weer te herleven [TC].

Later zouden Tyrus en Sidon door de Babyloniërs veroverd worden maar het eilandgedeelte weerstond in 586 BC een dertienjarige belegering door Nebukadnessar. Pas in 332 BC viel ook deze 'eiland-citadel' doordat Alexander de Grote de keien van de verwoeste stad Tyrus gebruikte om een weg door de zee te maken naar het eiland toe!

Het is niet helemaal duidelijk hoe vers 18 vervuld is of gaat worden. Voor een mogelijke (en voorlopige) vervulling, wordt verwezen naar Ezra 3:7 [TC]:

Ezr. 3:7 En zij gaven geld aan de steenhouwers en timmerlieden, en spijs en drank en olie aan die van Sidon en van Tyrus, opdat zij cederhout van den Libanon over zee naar Jfao zouden brengen, naar de vergunning van Kores, den koning van Persië, aan hen.

Dit speelt rond 458 BC waar een tweede groep Joden uit de ballingschap terugkeert en financieel bijdraagt aan de herbouw van Jeruzalem.

Mogelijk moeten we ook denken aan een eschatologische vervulling, [TC] verwijst naar Jesaja 60:5 en Opb. 21:24-26. We zullen hebben af te wachten in hoeverre Tyrus en Sidon hier letterlijk bij betrokken zijn.

24 De verwoesting van de aarde

24.0 Inleiding

De eerste twaalf hoofdstukken uit het boek van het boek Jesaja gaan over het handelen van God met Zijn eigen volk. De volgende elf hoofdstukken, 13 tot en met 23 gaan hoofdzakelijk over de naties die Israël omringen maar hoofdstuk 24 tot en met 27 gaan over de hele wereld, waarbij in hoofdstuk 27 Israël in het middelpunt staat.

24.1 Een somber hoofdstuk

Hoofdstuk 24 behoort tot de somberste hoofdstukken uit het boek Jesaja, hoewel er ook sprake is van hoop die gloort. Het onderwerp is: verwoesting en ontleding van de aarde. De eerste drie verzen luiden in de GNB-vertaling:

- 1 *De Heer richt de aarde te gronde, hij verwoest en ontwricht haar, hij jaagt haar bewoners uiteen.*
- 2 *Iedereen treft eenzelfde lot: priesters en leken, heren en knechten, meesteressen en slavinnen, kopers en verkopers, huurders en verhuurders, wanbetalers en schuldeisers.*
- 3 *De aarde wordt te gronde gericht, volkomen leeggeplunderd. Zo heeft de Heer het besloten.*

Zeker geen prettige meditatieverzen.

24.2 Verschillende vragen

Men kan zich bij het lezen van dit hoofdstuk verschillende vragen stellen. In het vervolg worden deze vragen behandeld.

24.3 Wanneer gebeurt dit?

Een van de eerste vragen die logischerwijs opkomt is: Wanneer gebeurt dit of is het al eens gebeurd? Wat dit laatste betreft kunnen we rustig stellen dat we nog nooit een wereldwijde verwoesting gezien hebben behalve in het geval van de zondvloed (Gen. 6-8). De zondvloed is hier volstrekt niet aan de orde zodat we de vervulling van de profetie van Jesaja nog te verwachten hebben. Natuurlijk kunnen we proberen het één en ander te vergeestelijken of zelfs ‘weg te interpreteren’ maar geen enkele serieuze bijbelstudent zal deze weg kiezen.

Nee, het lijkt me dat we hier met gebeurtenissen te maken hebben die gaan optreden vlak voor de wederkomst van de Heer Jezus en die in het bijzonder beschreven worden in het boek Openbaring en wel in de hoofdstukken 6 tot en met 19. Hoofdstuk 24 van Jesaja heeft dus een eschatologisch karakter en verplaatst ons naar gebeurtenissen die plaatsvinden rond ‘de dag des HEREN’.

24.4 Wie veroorzaakt deze rampen?

Vers 1 maakt al meteen duidelijk dat de HERE de bewerkende oorzaak is van deze rampen. Voor veel christenen is dit moeilijk te verteren, ze stellen dat ‘een God van liefde’ zo iets niet doet en sommigen gaan zelfs zo ver door te stellen dat men ten tijde van het OT zo dacht en dat lijkt een regelrechte aantasting van de inspiratie van de Bijbel. Maar Opb. 6:17 spreekt ook over de toorn van de Vader en de toorn van de Zoon en de mensen hebben liever dat bergen en rotsen op hen vallen dan dat ze geconfronteerd worden met deze toorn.

Het is waar dat de mens zelf vaak ook verantwoordelijk is voor rampen door bijvoorbeeld ontbossing. Maar in ieder geval zie je ook in het boek Openbaring dat God zelf heel direct de oorzaak kan zijn van rampen, zie bijvoorbeeld de zeven toornschalen in Opb. 16. Deze worden uitgegoten door Gods engelen.

24.5 Waarom doet God dit?

Het antwoord op de vraag ‘waarom God dit doet’ staat in vers 5 (en ook vers 20b):

5 Want de aarde is ontwijld door haar bewoners, omdat zij de wetten hebben overtreden, de inzetting ontdoken, het eeuwig verbond verbroken.

Er wordt hier niet gesproken van een speciaal soort wetten of verbonden maar mogelijk moeten we hier denken aan de ingeschapen wet van het geweten. Ieder mens heeft van nature een kennis van goed en kwaad, maar ondanks dat gaat men toch hier tegenin. Denk ook aan Rom. 1:18 en 19:

*18 Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden,
19 daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard.*

Toch kan men zich afvragen waarom deze toorn zich in het bijzonder openbaart aan het einde van de tijden (hoewel door de eeuwen heen er ook Gods oordelen waren) en hoe dit te rijmen valt met bijbelgedeelten als:

Tit. 2:11 Want de genade Gods is verschenen, heilbrengend voor alle mensen,

*2 Kor. 5:18 En dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft en ons de bediening der verzoening gegeven heeft,
19 welke immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hun hun overtredingen niet toe te rekenen, en dat Hij ons het woord der verzoening heeft toevertrouwd.*

Inderdaad, de genade Gods is verschenen in de persoon van Jezus Christus en Gods kant van de verzoening is compleet door het offer van Zijn Zoon. Maar verzoening vraagt om een antwoord van de mens. De verzoening wordt slechts voor diegenen effectief die op Gods aanbod van genade ingaan en volgelingen worden van de Heer Jezus. De anderen wacht slechts toorn en er komt een moment dat God het genoeg vindt en Zijn toorn uitstort over een onboetvaardige wereld.

24.6 Wie worden getroffen door de rampen?

In ieder geval de onbekeerden! Maar verder wordt iedereen getroffen ongeacht rang of status (vers 2). Er is geen ontsnappen aan (17,18). Er blijven maar weinig mensen over (6, 13). Alle vreugde verdwijnt (7,8,9,11) en verwoesting is alom (3,4,12,18 en 19).

Toch zijn er blijkbaar ook mensen die blij zijn ondanks alles wat er op aarde gebeurt. Zij eren God en begrijpen blijkbaar dat het gaat om rechtvaardige oordelen van God en dat de komst van Gods rijk nabij is. Het zijn de rechtvaardigen die jubelen (16). Er zijn dus rechtvaardigen op aarde ten tijde van de eindtijdrampen. Blijkbaar worden ze op de één of andere manier beschermd tegen de oordelen. Hier horen ook de verzegelden bij uit Opb. 7:3, 9:4.

24.7 De gemoedstoestand van Jesaja

Tegenover het gezang en de blijdschap van vers 14, 15 en 16a stelt Jesaja zijn eigen tegenwoordige gemoedstoestand. Hij voelt zich verloren en hij ervaart veel verraad (16b).

24.8 Te dien dage

Te dien dage is een uitdrukking die men dikwijls in Jesaja (en ook in de andere profetische boeken) zal aantreffen en heel dikwijls ook in eschatologische betekenis. Er komt een tijd dat God alle aardse en geestelijke machten gaat ontronen. Naar mijn mening is dit de betekenis van vers 21.

Wanneer zal dat zijn? In eerste instantie bij de wederkomst als de Heer Jezus hier Zijn Messiaanse Rijk opricht, de macht van aardse koningen zal dan teniet gedaan worden terwijl de geestelijke machten gebonden worden (Opb. 20:1-3). Aan het einde van het Messiaanse Rijk is er toch weer een opstand (Opb. 20:7,8 en 9) maar die wordt snel beëindigd. Dan gaat definitief in vervulling wat er geschreven staat in 1 Kor. 15:24-28 (we geven ook 22 en 23):

22 Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.

23 Maar ieder in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst;

24 daarna het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader overdraagt, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht onttroond zal hebben.

25 Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten gelegd heeft.

26 De laatste vijand, die onttroond wordt, is de dood,

27 want alles heeft Hij aan zijn voeten onderworpen. Maar wanneer Hij zegt, dat alles onderworpen is, is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft.

28 Wanneer alles Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf Zich aan Hem onderwerpen, die Hem alles onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen.

Tussen vers 23 en 24 zit dus de periode van het Messiaanse Rijk. Inderdaad zal er aan het einde van deze periode sprake zijn van een oordeel voor de grote Witte Troon (Opb. 20:11-15). Dan zullen ook alle onrechtvaardige regeerders geoordeeld worden (22). Vervolgens zal de eeuwige toestand aanbreken met het Nieuwe Jeruzalem dat neergedaald is uit de hemel.

De betekenis van vers 23 is mogelijk te vinden in Opb. 21:23:

Opb. 21:23 En de stad heeft de zon en de maan niet van node, dat die haar beschijnen, want de heerlijkheid Gods verlicht haar en haar lamp is het Lam.

De zon en de maan zijn dan niet meer nodig. Maar ook in Opb. 6:12 vinden we een verwijzing naar zon en maan:

12 En ik zag, toen hij het zesde zegel opende, en zie, er geschiedde ene grote aardbeving, en de zon werd zwart als een haren zak, en de maan werd als bloed,

Dit lijkt erg op de kosmische tekenen die zullen optreden vlak voor de wederkomst van de Heer Jezus (Opb.12:16, Mat. 24:29 en 30).

Hierna wordt de Heer Jezus inderdaad koning te Jeruzalem op de berg Sion (Jesaja 2:1-4).

Mogelijk hebben we hier te maken met een dubbele betekenis en is zowel het koningschap van de Heer Jezus in het Messiaanse Rijk als ook de Heerschappij van God de Vader over de nieuwe hemel en aarde aan de orde (de eeuwige toestand). Het lijkt me dat Jesaja deze beide situaties niet zag als onderscheiden gebeurtenissen.

25 De bevrijde aarde

25.0 Inleiding

Hoofdstuk 25 is een danklied van de verlost en bevrijde van de aarde die ze ontvangen hebben. Het hoofdstuk bouwt dus voort op het vorige hoofdstuk en de verlost bevinden zich nu in het Messiaanse Rijk. Natuurlijk had Jesaja geen compleet inzicht in de gebeurtenissen na de wederkomst. Zo lijkt het alsof God tijdens het Messiaanse Rijk al definitief afrekent met de dood (vers 8) terwijl we uit het boek Openbaring weten dat Hij dat zal doen na het millennium. Jesaja had toen blijkbaar geen duidelijk zicht op de tijdsverschillen die er lagen tussen de diverse gebeurtenissen.

25.1 Wat God gedaan heeft

Van God wordt gezegd dat Hij wonderen heeft gedaan en raadsbesluiten uit een ver verleden in waarheid en trouw volvoerd heeft. Welk raadsbesluit wordt er bedoeld? Mogelijk [BKC] wordt hier bedoeld op het raadsbesluit van Gen. 12:3:

3 Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt zal Ik vervloeken, en met u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden.

In het millennium kan God de volken zegenen, want de oude wereldstructuur, voorgesteld door de stad, is verdwenen. Deze structuur, die met de oude wereldorde samenhangt zal er ook nooit meer komen (vers 2b). Ik neem aan dat hier ook een letterlijke verwoesting van veel (grote) steden op aarde mee samenhangt. In Opb. 16:19 staat:

.....en de steden der volken stortten in.

Welke natie wordt er bedoeld met ‘de sterke natie’ en wat is de veste (stad) van gewelddadige volken (vers 3)? Het lijkt me dat hiermee bedoeld wordt op (delen van) volkeren die toegang hebben gekregen tot het Messiaanse Rijk en die eertijds gewelddadig waren maar nu tot inzicht gekomen zijn, God aanbidden en vrezen als ze zien wat Hij gedaan heeft. In het bijzonder moeten we hier denken aan Zijn bescherming van de zwakken en geringen tegen de gewelddadigen (4,5).

25.2 Een feestmaal voor de volken

Vers 6 spreekt over een feestmaal dat de HERE der heerscharen op deze berg voor alle volken zal aanrichten. De vraag die opkomt is: Moeten we dit letterlijk nemen of is het overdrachtelijk bedoeld, bijvoorbeeld in de zin van: God zal in het Millennium de volken rijkelijk voorzien van voedsel en drank? Dit laatste (de voorziening van God) zal zeker het geval zijn, maar ik sluit ook een letterlijke vervulling niet uit (de Bruiloft van het Lam?). De vraag is dan welke berg hier wordt bedoeld: gaat het hier om de berg Sion oftewel Jeruzalem [BKC]? Hoe moeten we ons dat voorstellen? We zullen het hebben af te wachten!

25.3 Wat zal God nog meer doen?

Behalve het feestmaal aanrichten zal God nog meer dingen doen:

7 En Hij zal op deze berg de sluier vernietigen, die alle natien omsluiert, en de bedekking, waarmede alle volken bedekt zijn.

Wat wordt er bedoeld met de sluier en bedekking? Het doet me in ieder geval denken aan een (van nature aanwezig) onvermogen om de dingen (geestelijk) te zien zoals ze werkelijk zijn. In het uiterste geval resulteert dit in het onvermogen om tot geloof te komen (2 Kor.4:4). In de toekomstige wereld zal van een dergelijk sluier geen sprake meer zijn.

8 Hij zal voor eeuwig de dood vernietigen,

Uit het boek Openbaring weten we dat dit pas gebeurt na het Messiaanse Rijk (Opb. 20:14). Zoals al eerder opgemerkt werd lijkt er bij Jesaja geen onderscheid te zijn tussen het Messiaanse Rijk en de eeuwige periode van de nieuwe hemel en aarde. Jesaja kon deze twee zaken profetisch niet onderscheiden van elkaar.

Ook dit zal pas volkomen gerealiseerd worden op de nieuwe hemel en aarde (Opb. 21:4).

8en de smaad van zijn volk zal Hij van de gehele aarde verwijderen,

Welk volk wordt hier bedoeld? Het volk Israël, of het totaal van al degenen die bij God horen? Persoonlijk geloof ik het laatste (dus inclusief het gelovige Israël). Zowel het Joodse volk als ook de bekeerde heidenen hebben dikwijls veel smaad geleden. Denk hierbij in het bijzonder aan de vervolgte christenen!

25.4 Gerealiseerde hoop

Degenen die zijn overgebleven van al de gerichten verblijden zich nu over de verlossing die Hij gegeven heeft. Hun hoop is gerealiseerd. De aarde is, dwars door de verwoestingen heen, gezuiverd van het kwaad en het is nu de HERE die regeert.

25.5 Moab

Moab wordt door Jesaja gezien als de vertegenwoordiger van al wat trots en hoogmoedig is en wat op eigen kracht vertrouwt [BKC]. Moab stond inderdaad bekend om zijn trots (16:6). Al Gods vijanden zullen echter 'neergestampt' worden zoals stro in het water van een mestkuil (11). Al hun (listige) pogingen tot herstel zullen op niets uitlopen.

26 Verlossing en oordeel

26.0 Inleiding

Dit hoofdstuk lijkt weer aan te sluiten op het vorige. In het eerste vers wordt gesproken over ‘te dien dage’ en dat lijkt betrekking te hebben op de tijd dat de verlostten zich bevinden in het Messiaanse Rijk. Soms is er ook weer sprake van een ‘terugblik’. Een ‘logische’ opbouw is verder moeilijk te ontdekken

26.1 Een sterke stad en een rechtvaardig volk

Vers 1 en 2 gaan over een lied dat, te zijner tijd, in Juda gezongen zal worden. Het gaat over een sterke stad en een rechtvaardig volk. Ik ga er van uit dat hier Jeruzalem bedoeld wordt in het Messiaanse Rijk. Het rechtvaardig volk betreft mogelijk inwoners van het Messiaanse Rijk maar waarschijnlijk vooral verlore Joden.

Ook is er sprake van een ‘omkering’. De vroegere goddeloze bewoners die zich veilig waanden met al hun bezit zullen vernederd worden en verdwijnen. De vroeger onbetekende rechtvaardigen komen ervoor in de plaats (5,6).

26.2 Standvastige zin

Nu volgt wel een zeer bekende tekst uit het OT:

3 Standvastige zin bewaart Gij in volkomen vrede, omdat men op U vertrouwt.

De context gaat over de rechtvaardigen die God trouw zijn gebleven (ook door moeilijkheden heen) en nu deel hebben aan de zegeningen van het Messiaanse Rijk. Maar we geloven dat we dit principe mogen toepassen op mensen van alle tijden.

De betekenis lijkt duidelijk genoeg: Door voortdurend te vertrouwen op God ontwikkel je een standvastige levenswandel en God antwoordt daarop met Zijn vrede! Is er ook een tekst uit het NT met een soortgelijke betekenis? Ik denk het wel, o.a.:

Fil. 4:6 Weest in geen ding bezorgd, maar laten bij alles uw wensen door gebed en smeking met dankzegging bekend worden bij God.

7 En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten behoeden in Christus Jezus.

Ook deze tekst eindigt met de belofte van de vrede Gods. De voorwaarde komt er praktisch op neer dat men zijn vertrouwen op God stelt. Het gedeelte gaat verder met:

8 Voorts, broeders, al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat;

9 wat u geleerd en overgeleverd is, wat gij van mij gehoord en gezien hebt, breng dat in toepassing en de God des vredes zal met u zijn.

In deze tekst lees je ook over iets dat te maken heeft met een standvastige zin. Als we ons hierin oefenen dan zal de God des vredes (!) met ons zijn.

26.3 Gods gerichten op aarde

De verzen 8 en 9 spreken beide over Gods gerichten op aarde. In deze verzen lijken de (eindtijd) gerichten achter de rug terwijl in vers 21 spreekt over een gericht dat nog moet komen. Voor een profeet is dat niet zo bijzonder. Binnen enkele verzen wordt er soms vooruit en soms ook weer achteruit in de tijd gesprongen.

Een algemene regel is dat mensen door gerichten heen leren wat rechtvaardig is.

Bijzonder is nog vers 20. Het volk van God wordt opgeroepen om in de binnenkamers te gaan en de deur te sluiten en zich een korte tijd te verbergen totdat de gramschap over is. Hieruit zou dus blijken dat Gods volk niet getroffen zal worden door de eindtijdgerichten. Sommigen brengen dit in verband met de opname van de gemeente voordat de grote eindtijdgerichten losbarsten. Dit komt mij wat onwaarschijnlijk over omdat er woorden gebruikt worden als uw deuren en uw binnenkamers. Verder lijken de verzen 8 en 9 er op te wijzen dat de rechtvaardigen op aarde zijn tijdens de (eindtijd) gerichten.

26.4 Opstanding der doden

Vers 14 spreekt over doden die niet herleven zullen. Het gaat hier over degenen die onder Gods oordelen gedood zijn (het zijn de andere heren uit 13 die op een onrechtvaardige wijze op aarde geheerst hebben). Ze hebben geen deel aan de opstanding der rechtvaardigen, hoewel er ook voor hen een opstanding is, die ten oordeel (Joh. 5:29).

Vers 19 spreekt over de opstanding van de rechtvaardigen. Zij zullen wel deel hebben aan de zegeningen van het Messiaanse Rijk en de nieuwe hemel en aarde.

Deze tekst wordt weleens genoemd als één van de twee opstandingsteksten uit het OT. De andere staat in Dan. 12:2.

26.5 De zegeningen voor de rechtvaardigen

In hoofdstuk 26 worden nog een paar bijzondere zegeningen voor de rechtvaardige genoemd:

7 Het pad des rechtvaardigen is effen; Gij baant voor de rechtvaardige een effen spoor.

Dit wil niet zeggen dat God de ‘rode loper’ uitlegt voor de rechtvaardige maar wel dat Hij ervoor zorgt dat de rechtvaardige een begaanbare weg heeft. De rechtvaardige blijft zijn aandacht op God richten wat er ook gebeurt (weer de standvastige zin van vers 3) ook als Gods oordelen op aarde zijn.

Een andere zegen staat in vers 12:

12 HERE, Gij zult vrede over ons beschikken, want ook al onze daden hebt Gij voor ons verricht.

De HSV-vertaling luidt:

12 HEERE, U zult voor ons vrede beschikken, want al onze zaken hebt U ook voor ons in orde gebracht.

Als God in onze omstandigheden steeds aan het werk is dan zullen we ook Zijn vrede ervaren, ook al zijn die omstandigheden soms verre van eenvoudig. Dat zal de ervaring van de christenen in de eindtijd zijn maar ook de ervaring van de rechtvaardigen ten tijde van Jesaja.

Daarentegen zal het de goddeloze slecht vergaan. Zelfs al wordt hem genade bewezen dan nog leert hij geen gerechtigheid (10). Zij merken niets van God maar zullen beschaamd staan als ze zien wat God voor de rechtvaardigen doet (11)

Vers 16 en 17 gaan over de tuchting van God. In het verleden (ten tijde van Jesaja) kwam hier blijkbaar niet veel goeds uit naar voren (18) behalve dat men (een deel van het volk) u zocht (16). In het Millennium [BKC] zal alles anders zijn. Dan wonen in het nieuwe en vergrote Israël vele rechtvaardigen (15).

27 Israël in het Messiaanse Rijk

27.0 Inleiding

In het laatste van de vier eschatologische hoofdstukken, 24 tot en met 27, zien we duidelijk een hersteld en door God beschermd Israël naar voren komen. Israël wordt nu duidelijk een zegen voor de wereld (6) en we zien hier duidelijk de vervulling in van de belofte uit Gen. 12:3.

27.1 De Leviatan

‘Te dien dage’ rekt de HERE ook af met Leviatan, het monster uit de zee. Leviatan is een mythisch monster en Jesaja gebruikt dit mythische dier (zie ook: Job 3:8 en Ps. 73:13 en 14) om iets duidelijk te maken. In de Ugaritische literatuur staat Leviatan bekend als het zevenkoppige zeemonster dat een vijand is van de orde in de schepping en dus verantwoordelijk is voor chaos [BKC]. De vraag is wat de betekenis van dit beeld is en ook wat het te maken heeft met het herstel van Israël.

Het meest voor de hand liggend is om te veronderstellen dat God hier afrekenet met een aantal Godsvijandige geestelijke machten die verslagen worden zodat ze Gods Koninkrijk op aarde niet langer kunnen tegenstaan en tegenwerken. De vraag die blijft is: Welke machten en wanneer?

Bij de wederkomst (dus voor het Messiaanse Rijk) lezen we dat het beest (de antichrist) en de valse profeet in de hel geworpen worden.

Opb. 19:20 En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet, die de tekenen voor zijn ogen gedaan had, waardoor hij hen verleidde, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld aanbaden; levend werden zij beiden geworpen in de poel des vuurs, die van zwavel brandt.

Aan het begin van het Messiaanse Rijk wordt satan 1000 jaar gebonden.

Opb. 20:2 en hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren,

Aan het einde van het Messiaanse Rijk verdwijnt ook satan in de poel van vuur.

Opb. 20:10 en de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel, waar ook het beest en de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwigheden.

Het blijft dus onduidelijk welke machten precies bedoeld zijn. Wel duidelijk is dat eerst met bepaalde geestelijke machten moet worden afgerekend voordat Gods bedoelingen met het Messiaanse Rijk en de daaropvolgende nieuwe hemel en aarde gerealiseerd kunnen worden.

27.1 Israël een wijngaard

Israël wordt een bruisende wijngaard, door God beschermd, en zal de wereld met vruchten vervullen (6). Met mogelijke vijanden zal God afrekenen tenzij ze zich ook onderwerpen aan de God van Israël (5).

In Jesaja 5 is ook sprake van Israël als wijngaard, deze zou, in tegenstelling tot de wijngaard waar hier sprake van is, verwoest worden.

27.2 Israël werd getuchtigd

Israël werd getuchtigd (door oorlogen en ballingschap) maar niet zodanig dat ze van de aardbodem verdwenen zijn. Dat gebeurde wel met de vijanden van Israël die dikwijls Gods instrumenten waren om zijn volk te tuchtigen maar daarin verder gingen dan God bedoelde. Assyrië, Babylonië en ook Egypte zouden ophouden als wereldmachten te bestaan en de twee eerstgenoemden verdwenen ook als naties. Israël zou uiteindelijk wel als natie blijven bestaan

De grote zonde van Israël was steeds zijn afgoderij. Het bewijs van de verzoening over deze zonde zal hieruit bestaan dat alle afgodsbeelden, gewijde palen en wierookaltaren vernietigd zouden worden. De complete verzoening zou echter bewerkt worden door het offer van Jezus Christus aan het kruis.

27.3 De eenzame stad

Jeruzalem zou uiteindelijk verwoest worden (586 BC) en er verlaten bij liggen. De beesten zouden er komen om te grazen en vrouwen zouden er afgebroken takken gaan verzamelen om er vuur mee te stoken. Gods eigen volk had geen inzicht in Zijn bedoelingen met hen en daarom konden zij ook niet meer op Zijn hulp rekenen.

27.4 Zij zullen ingezameld worden

Te dien dage (12), voor de derde maal deze uitdrukking in dit hoofdstuk, zal er ook een inzameling zijn van de kinderen Israëls. Uit een groot gebied (van de Eufraat tot de Wadi van Egypte of tot de Nijl van Egypte) zullen Israëls verdrevenen komen. Hier worden twee oude vijanden van Israël genoemd: Assur en Egypte. De verzamelde en teruggekeerde Israëliërs zullen komen en de HERE aanbidden te Jeruzalem.

Wanneer zal dit gebeuren? We zouden nog kunnen denken aan de terugkomst uit de Babylonische ballingschap. Maar de gebeurtenissen hebben steeds plaats 'te dien dage'. Omdat het voorgaande ook gaat over het Messiaanse Rijk moeten we de tijd van deze inzameling ook plaatsen in de buurt van het begin van het Messiaanse Rijk.

28 Profetie over Samaria en Juda

28.0 Inleiding

Het is goed om dit hoofdstuk te beginnen met een overzicht van de verschillende hoofdstukken:

• Jesaja richt zich tot het volk van God (het noordelijk en zuidelijk rijk)	1 - 12
• Jesaja richt zich tot de naties van de vruchtbare halve maan	13 - 23
• Jesaja richt zich tot de gehele aarde	24 - 27
• Jesaja richt zich weer tot het volk van God	28 - 33

Je zou kunnen zeggen dat Jesaja hier de lens weer inzoomt. Mogelijk betreffen de komende hoofdstukken een aantal preken die Jesaja op de markt heeft uitgesproken. Wat de tijd betreft bevinden we ons ergens in de periode van voor de val van Samaria (722 BC).

In dit hoofdstuk wordt geprofeteerd over Samaria (hoofdstad van het noordelijk rijk. Dit rijk wordt ook wel aangeduid met Efraïm, de voornaamste stam van dit rijk) en Juda (het zuidelijk rijk, hierbij hoorde ook de stam Benjamin). Het hoofdstuk bestaat uit vier gedeelten:

- verkeerde trots bij de leiders (1-6)
- bedwelming bij profeet en priester (7-13)
- tegen de leiders van Juda (14-22)
- een woord van troost (23-29)

De eerste twee items hebben mogelijk beide betrekking op het noordelijk rijk, maar het zou ook kunnen zijn dat het gedeelte van de verzen 7-13 op Juda betrekking heeft en dus hoort bij het volgende gedeelte. Voor de bespreking maakt dit niet veel uit.

28.1 Verkeerde trots bij de leiders

Het gedeelte begint met een vervloeking waarmee ook de hoofdstukken 29, 30, 31 en 33 beginnen: 'Wee'. Waarop richt zich deze vervloeking en waarom? De trotse kroon van Efraïms beschonkenen is Samaria, de hoofdstad van het noordelijk rijk. Aan de ene kant is het een prachtig hoofdsieraad van het vruchtbare dal maar aan de andere kant is ze ook een afvallende bloem. Samaria zal worden ingenomen en verwoest door de Assyriërs en dit is ook gebeurd in 722 BC (of 721 BC) na een driejarig beleg. God laat dit doen door de vijanden van Zijn volk. Hun actie wordt vergeleken met een hagelslag, een verwoestende storm etc. (2). Het zal met Samaria gaan als met een vroege vijg die iemand ziet en zo uit de hand opslokt.

Ik vraag me af hoe de toehoorders van Jesaja gereageerd hebben op deze 'prediking'. Hun mooie stad, zomaar verwoest, weet hij wel wat hij zegt? Moeten we dit echt geloven?

Heeft God iets tegen 'mooie' steden? Op zich geloof ik dit niet! Ook doet God niet zomaar iets, er gaat een hele geschiedenis aan vooraf. Laten we even een paar zaken op een rijtje zetten:

- Het noordelijk rijk, kortweg aangeduid met Efraïm of ook wel Israël, behoorde tot Gods volk maar leefde al lang niet meer in gehoorzaamheid aan God. Jesaja, maar ook Micha hadden hen al gewaarschuwd dat Gods oordeel zou komen als zij zich niet bekeerden.
- Vers 1 en vers 3 spreken over ‘beschonkenen’ van Efraïm. De NBV vertaalt vers 1 met:

1 Wee de trotse kroon van de dronkaards van Efraïm; bedwelmd door de wijn pronken zij met de stad

De leiders (en ook anderen) zijn bedwelmd door wijn en of ook wel door hoogmoed of beide. Hun beoordelingsvermogen is in elk geval niet meer scherp en dat is rampzalig voor degenen in bestuurdersfuncties maar ook voor degenen die door hen bestuurd worden. In Hosea lezen we iets dergelijks:

Hosea 4:11 Ontucht, wijn en most nemen het verstand weg.

Ook in onze dagen maken hoererij, alcoholisme en drugs veel slachtoffers.

- In vers 5 en 6 laat God duidelijk zien hoe het wel moet. Er wordt gesproken over ‘te dien dage’ en dat betekent dat er een tijd komt dat..... Er zal een tijd komen dat God een sierlijke kroon en een prachtige diadeem zal zijn voor de rest van zijn volk. Waarschijnlijk moeten we hier denken aan een situatie in het duizendjarig vrede-rijk. Dan zullen de inwoners trots zijn op hun God. Hij zal dan Degene zijn die de ware rechters inspireert en ook heldenmoed schenkt aan soldaten.

Nu is dit alles nog geheel anders. De mensen in die dagen verlieten hun God en werden in hun verdoving trots op wat hun handen voortbrachten in plaats van trots te zijn op hun God. Hierover kon niets anders komen dan Gods oordeel!

De toepassing naar onze tijd is vanzelfsprekend. We zien mensen weer dezelfde ‘fouten’ maken. Ook vele van Jezus volgelingen moeten leren om de dingen te zien zoals God deze ziet, net zoals in de dagen van de Heer Jezus:

Luk. 21:5 En toen sommigen van de tempel zeiden, dat hij met schone stenen en wijgeschenken versierd was, sprak Hij:

6 Wat gij daar aanschouwt, er zullen dagen komen, waarin geen steen op de andere zal gelaten worden, die niet zal worden weggebroken.

28.2 Bedwelming bij profeet en priester

Van de geestelijke leiding is ook geen inzicht te verwachten (7). Ook daar is bedwelming en zelfs op de tafels in de tempel zijn de gevolgen van dronkenschap te zien. Werkelijk een alle treurigste situatie! Vervolgens worden er vragen gesteld. Blijkbaar spreekt en onderwijst Jesaja zijn toehoorders op een wat kinderlijke manier en de vraag komt er op neer dat men zegt: Weet je wel tegen wie je het hebt? Het meest voor de hand ligt om aan te nemen dat zijn tegenstanders (in dit geval de priesters en de profeten) dit tegen hem zeggen, maar het zou ook kunnen zijn dat Jesaja deze vraag zelf opwerpt. Maar hoe dan ook, er wordt niet naar de

profeet geluisterd en dan zegt God dat Hij op een andere manier tot hen zal gaan spreken, namelijk door de vijand. Dit is wel een harde manier om een bepaalde les te leren als je het op een gewone manier, hoe eenvoudig ook gebracht, niet leert. Ze hadden rust en verademing kunnen krijgen als ze naar God hadden willen luisteren en Hem centraal hadden gesteld (12).

28.3 Tegen de leiders van Juda

Nu worden ook de leiders over het zuidelijk rijk aangesproken (heersers over dit volk te Jeruzalem). Zij worden spotters genoemd. Jesaja waarschuwt daar in vers 22 nog extra tegen opdat hun banden niet nog vaster worden. Hun woorden zullen zich dan tegen hen keren.

Waaruit bestaat hun spot? Heeft dit te maken met de eenvoudige prediking van de profeet? Zeer waarschijnlijk wel! Maar het zou ook nog te maken kunnen hebben met wat er in vers 15 staat: een verbond met de dood gesloten (het is niet geheel duidelijk wat hiermee bedoeld wordt, gaat hier om een verbond met de vijand of betekent het nog iets anders?) en leugen tot onze schuilplaats gesteld en in bedrog ons verborgen, dus...wat kan ons deren? God antwoordt hierop met het voor ons, uit 1 Pet. 2:6 bekende vers 16. Een hoeksteen is een dragende steen, wanneer je de hoeksteen weghaalt stort het gebouw in. Het lijkt me dat Jesaja hier al op de Messias wijst, van Hem is immers ook geschreven:

Rom. 10:11 Immers het schriftwoord zegt: Al wie op Hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen.

Het omgekeerde is ook waar. Als je leven niet op Jezus gebouwd is zal het uiteindelijk instorten. Tegenover de valse fundering voor hun bestaan van de leiders te Jeruzalem: een verbond met de dood en leugen tot schuilplaats stelt God hier de ware fundering voor het bestaan van een mens: de hoeksteen Jezus Christus. Bij Hem is het recht het meetsnoer en de gerechtigheid het paslood. Voor degenen die hun vertrouwen op Hem gevestigd hebben is er geen zenuwachtig gehaast, maar wel de zekere weg van het geloof (zie ook vers 12).

Voor degenen met de valse fundering loopt het niet goed af. Hun verbond met de dood zal worden uitgewist en de hagel zal de leugenschuilplaats wegvagen. Op zich zou dit positief zijn als er wat beters voor in de plaats zou komen. Maar de tekst spreekt van een voortstormende gesel en vertrapt worden. Het gaan begrijpen van wat Jesaja hier zegt zal met grote verschrikking gepaard gaan. Moeten we hier denken aan de veroveringen door de Assyriërs waarbij men dan tot de conclusie komt dat ze hun hoop op valse zaken gesteld hadden? Waarschijnlijk wel, maar mogelijk is het ook een meer algemeen beeld van een instortend leven. Hierbij moet ik denken aan de woorden van de Heer Jezus:

Mat. 7:26 En een ieder, die deze mijn woorden hoort en ze niet doet, zal gelijken op een dwaas man, die zijn huis bouwde op het zand.

27 En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waaiden en sloegen tegen dat huis, en het viel in, en zijn val was groot.

Vers 20 is een merkwaardig vers over een bed en een deken en je kunt daarbij iemand denken die dit wil gebruiken om te gaan rusten. Hij komt echter niet tot rust want het bed functioneert niet naar behoren. Daarom is het geheel een beeld van mensen zonder God die maar niet tot rust kunnen komen.

De HEER zal gaan handelen zoals Hij ook deed op de berg Perasim (2 Sam. 5:20) en in het dal bij Gibeon (Joz. 10:10-12). Jesaja vermeldt nog dat zijn daad ongewoon zal zijn. De vraag is waarom Jesaja dat hier zegt. Mogelijk bedoelt hij dat God in de twee genoemde voorbeelden optrad ten gunste van Zijn volk, maar hier laat Hij toe dat de vijand komt. Mogelijk moeten we, om het één en ander te begrijpen, hier het laatste deel (23-29) ook bij betrekken.

Verder maakt Jesaja duidelijk dat Hij van God gehoord heeft dat vast besloten is dat een verdelging over het hele land zal komen. Later zal blijken dat Jeruzalem vooralsnog gespaard zal worden. Veel later (586 BC) zou Jeruzalem door de Babyloniërs worden ingenomen.

28.4 Een woord van troost

De verzen 23 tot en met 29 bevatten toch ook nog een woord van troost. Het wijze handelen van God wordt gesteld tegenover het zeer onwijze handelen van de bestuurders van Efraïm en Juda. God is wijs en Hij weet heel goed wat Hij doet en hoe Hij moet omgaan met zijn tegenstribbelende volk. Aan de hand van een serie retorische vragen die betrekking hebben op agrarische handelingen van een landman wordt duidelijk gemaakt dat de HERE een wijze landman is. Bijvoorbeeld vers 24: Blijft de ploeger de hele dag ploegen om te zaaien? Vanzelfsprekend niet! Zo weet God precies wat Hij doet en toelaat met betrekking tot Zijn volk. Hij tuchtigt Zijn volk maar Hij weet ook tot hoever Hij moet gaan en kan ook weer herstel geven! Hij is wonderbaar van raad en groot van beleid.

29 Geestelijke blindheid

29.0 Inleiding

Geestelijke blindheid betekent dat men niet in staat is om zaken geestelijk te beoordelen. Een belangrijke oorzaak voor geestelijke blindheid is ongehoorzaamheid aan God en het gevolg is dat je in je geestelijk leven gaat dwalen. Dat gold zeker ook voor de meeste leiders te Jeruzalem ten tijde van Jesaja. Van hen kon je geen betrouwbare leiding meer ervaren en het gevolg is ook dat de vijand komt en toeslaat.

Hoofdstuk 29 kan je opgebouwd denken uit drie gedeelten:

- Gods handelen met Jeruzalem 1-8
- geestelijke blindheid 9-16
- er komt herstel 17-24

29.1 Gods handelen met Jeruzalem

Jeruzalem neemt een belangrijke plaats in binnen de Schrift, ze is de stad van de grote Koning (Mat. 5:35). Ook in de eindtijd zal Jeruzalem een belangrijke rol spelen en in het vreedrijk zullen vele natiën optrekken naar Jeruzalem (Jesaja 6:3). Ten tijde van Jesaja was er slecht bestuur te Jeruzalem (Jesaja 5:7).

In vers 1 wordt Jeruzalem aangeduid met ‘Vuurhaard’. Dit woord is een vertaling van het Hebreeuwse ‘Ariel’ dat ook ‘leeuw van God’ kan betekenen. De laatste betekenis is voor dit gedeelte niet erg relevant maar we merken wel op dat enkele vertalingen gewoon ‘Ariel’ laten staan (Engelse vertalingen, maar ook de NBV, HSV, NLB en de NB). De vuurhaard was de plaats in de tempel waar offers gebracht werden en dit betekent dus dat Jesaja voorzag dat Jeruzalem een vuurhaard zou worden, dus in zekere zin geofferd zou worden. Op dit moment was daar nog geen sprake van, de stad waar eens David zich legerde vierde zijn godsdienstige feesten en alles ging gewoon door.

Maar dit zou niet zo blijven! Vers 2 zegt dat Ik (dus God) de Vuurhaard zal benauwen en vers 3 spreekt over ‘Mij rondom tegen u legeren, u met wachtposten insluiten en schansen tegen u opwerpen’. God zal dit doen door middel van de vijand maar God zelf is toch de bewerker van dit alles. God zal dit alles doen vanwege de zonden van Juda en Jeruzalem.

Maar merkwaardig genoeg wordt er even later toch ook weer van de bevrijding van Jeruzalem gesproken, kijk maar naar de verzen 5 tot en met 8. Vers 8 spreekt zelf over een menigte van volken die tegen de berg Sion zullen optrekken maar uiteindelijk ook verslagen worden. De gedachten gaan dan al gauw naar een situatie in de eindtijd:

Zac. 12:3 Te dien dage zal Ik Jeruzalem maken tot een steen, die alle natien moeten heffen; allen die hem heffen, zullen zich deerlijk verwonden. En alle volkeren der aarde zullen zich daarheen verzamelen.

De vijanden van Jeruzalem gaan zich aan deze stad ‘vertillen’. Ze ‘dromen’ dat ze deze stad al in hun macht hebben maar bij het ‘ontwaken’ blijkt een vreselijke teleurstelling.

Nu heeft God Jeruzalem al eerder bevrijd en hierover gaan de hoofdstukken 37 tot en met 40. De Assyriërs (onder leiding van Sanherib) belegerden de stad drie jaar maar moesten uiteindelijk door een bovennatuurlijk ingrijpen van God de aftocht blazen. Vers 5 lijkt hier op betrekking te hebben, let daarbij in het bijzonder op het woord ‘plotseling’. Verder is Jeruzalem in 586 BC door de Babyloniërs verwoest en ook nog een keer door de Romeinen in 70 AD.

29.2 Geestelijke blindheid

Het onderwerp van dit gedeelte is geestelijke blindheid, in de inleiding is daar al over geschreven. In de tijd van Jesaja kwam dit voor bij de leiders (9-12) maar ook bij het gewone volk (13). Het is een ramp als de (geestelijke leiders), profeten en zieners, geestelijk blind zijn. Zij worden geacht het volk leiding te geven, maar ze kunnen het niet, want ze hebben zelf geen inzicht. Of ze kunnen zelf niet lezen of ze kunnen het wel, maar het boek is verzegeld (11, 12). Het bijzondere is ook dat deze blindheid komt van Godswege. Hij heeft een geest van diepe slaap gegeven, de ogen toegesloten en de hoofden onthuld (10). Veel gelovigen kunnen maar moeilijk accepteren dat God zoiets doet, maar God doet het niet zomaar. Het is altijd een actie van God die volgt op eerdere ongehoorzaamheid. Zegt de Heer Jezus niet:

Luk. 8:18 Ziet dan toe, hoe gij hoort. Want wie heeft, hem zal gegeven worden, en wie niet heeft, ook wat hij meent te hebben, zal hem ontnomen worden.

Wanneer we, wat God ons wil leren, niet horen (niet in de praktijk brengen) dan staan we geestelijk in onze ‘achteruit’. Omgekeerd: Als we wel horen en doen, dan kan God ons meer toevertrouwen en groeien we geestelijk. Als de geestelijkheid in de tijd van Jesaja goed gefunctioneerd zou hebben dan was Jesaja niet nodig geweest, maar vanwege hun geestelijke blindheid was Jesaja maar al te zeer nodig. Maar zijn boodschap werd ook nauwelijks geaccepteerd en begrepen (Jesaja 6:9 en 10).

Met het volk was het niet veel beter gesteld en hoe kan het ook anders. Vanuit de geestelijke leiding is geen correctie te verwachten en God moet van hen zeggen (wat de Heer Jezus herhaalt in Mat. 15:6 tegenover de schiftgeleerden en Farizeeën):

13 Omdat dit volk Mij slechts met woorden nadert en met zijn lippen eert, terwijl het zijn hart verre van Mij houdt, en hun ontzag voor Mij een aangeleerd gebod van mensen is,

De leiders en het volk liepen in de religieuze tredmolen en daaruit komt geen geestelijk leven voort. Natuurlijk is het volk ook zelf verantwoordelijk voor hun geestelijke blindheid, maar de verantwoordelijkheid voor de leiders is groter.

De betekenis van vers 14 is niet direct doorzichtig. Wat wordt er bedoeld met: omdat dit volk.....daarom, zie, Ik ga voort wonderlijk met dit volk te handelen, wonderlijk en wonderbaar: de wijsheid.....? Wat is het wonderbaarlijke handelen van God als antwoord op het religieuze gedrag van het volk? Het antwoord lijkt te zijn dat de wijsheid van zijn wijzen teniet zal gaan en het verstand van de verstandigen zal schuilgaan maar dat zal gebeuren doordat God hier Zijn eigen wijsheid tegenover stelt: de dwaasheid van de prediking van het kruis (1 Kor. 1:17-21).

Zij die het volk misleiden en zelf geestelijk blind zijn, zijn wel degelijk verantwoordelijk voor God. Ze kunnen hun daden en diepe, misleidende gedachten voor God niet verbergen. Hun Schepper, die hen gemaakt heeft, weet alles van hen:

Heb. 4:13 en geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloot voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen.

29.3 Er komt herstel

Vers 17 spreekt over ‘nog een korte tijd’ en vers 18 spreekt over ‘te dien dage’. Er komt dus verandering in de zojuist beschreven situatie en wel ‘spoedig’. Nu is het bijbelse ‘spoedig’ wel een beetje anders dan wat we er normaal onder verstaan en het lijkt me dat we de tijd waar hier sprake van is overeenkomt met die van het vrederijk. De situatie die in dit gedeelte beschreven wordt heeft zich tot nu toe nog nooit voorgedaan en lijkt betrekking te hebben op het huidige Israël (vers 22 spreekt over het huis van Jakob) maar een veel bredere toepassing is ook mogelijk.

Er zullen ‘te dien dage’ vele zaken anders zijn dan nu (de tijd van Jesaja):

- De Libanon zal in een gaarde veranderen (17). Blijkbaar zal hier een mooi en vruchtbaar gebied komen. Nu zit het nog vol met Assyrische soldaten.
- Doven zullen Schriftwoorden horen en de ogen der blinden zullen zien (18). De betekenis hiervan is wel groter dan alleen een fysiek herstel. Nu zitten de geestelijke ogen en oren van de meesten nog dicht.
- Omdat er dan (sociaal) recht geschiedt zullen de nederigen en de armen veel vreugde hebben in hun God (19, 20 en 21)
- Israël zal niet meer beschaamd staan (22). Dat is nu heel anders
- Iedereen zal ontzag hebben voor de God van Israël doordat men ziet van wat Hij voor Israël gedaan heeft (23)
- Dwalenden van geest zullen inzicht kennen en morrenden zullen lering aannemen (24). In de tijd van Jesaja (nu zo’n 2700 jaar geleden) was men hier ver van verwijderd.

Alles bij elkaar spreekt dit gedeelte over een heerlijke toekomst voor Israël maar ook voor de gehele wereld. Deze toekomst wordt werkelijkheid na de wederkomst van de Heer Jezus hier op aarde.

30 Egypte zal niet helpen

30.0 Inleiding

Het is nu 704 BC en in Juda regeert Hizkia (721-693 BC). Juda wordt bedreigd door Assyrië en het is begrijpelijk dat er naar een oplossing wordt gezocht. Alleen die oplossing wordt niet gezocht waar deze te vinden is (zie vers 15) maar bij Egypte. Merkwaardig, want van Hizkia lezen we in 2 Kon. 18:5:

5 Hij vertrouwde op de HERE, de God van Israel; na hem was zijns gelijke niet onder al de koningen van Juda; noch ook onder hen die voor hem geweest waren;

6 hij hing de HERE aan, week niet van Hem af en onderhield de geboden die de HERE aan Mozes geboden had.

7 De HERE was met hem; overal, waarheen hij uittrok, was hij voorspoedig.

Was Hizkia toch niet zo trouw? Dan is dit m.i. in strijd met 2 Kon. 18:6. Of liet Hizkia zich leiden door minder godvrezende adviseurs? Mogelijk! Of moeten we vers 6 zo uitleggen dat Hizkia weliswaar trouw aan God was maar ook weleens ‘in de fout’ ging (denk bijv. aan zijn hoogmoed, zie 2 Kron. 32:25). Dit laatste lijkt me nog het meest waarschijnlijk.

Het hoofdstuk valt verder uiteen in drie delen:

- tegen het verbond met Egypte
- toch weer heil voor Israël
- het oordeel over Assyrië

30.1 Tegen het verbond met Egypte

Er wordt gesproken over opstandige kinderen, het lijkt er dus op dat de hele natie wordt aangesproken en niet alleen de politieke en geestelijke leiders. Ze sluiten een verbond tegen Assyrië met een natie, Egypte, die al op zijn retour is en God is het er duidelijk niet mee eens. Niet dat God op zich tegen een verbond is (zie bijv. het verbond tussen Abraham en Abimelek in Gen. 21:27), maar dit verbond is duidelijk niet goed. Er staat, met betrekking tot het verbond, in de verzen 1 en 2:

- Het komt niet van Mij
- Het is niet uit mijn Geest
- God is niet geraadpleegd

God maakt door Jesaja duidelijk dat de bescherming van Farao niet alleen niets voorstelt maar dat het hen zelfs schande en hoon zal bezorgen (5). Om het verbond te betalen maken een aantal gezanten uit Judea een gevaarlijke woestijnreis, maar uiteindelijk tevergeefs. Egypte wordt vergeleken met een opschepper, die echter niets doet (7).

Jesaja moet zelfs het één en ander in hun bijzijn (!) opschrijven opdat het diene voor latere dagen, voor immer en altoos (8). In de verzen 9 tot en met 11 wordt het karakter van het volk te Juda beschreven, bepaald geen vleiene lijst:

- het zijn weerspannige en leugenachtige kinderen
- ze willen de wet des HEREN niet kennen
- hun profeten moeten hen aangename dingen vertellen
- hun geestelijke leidlieden moeten van Gods weg afwijken
- ze moeten God weg doen uit hun ogen

Nu is het een volk geworden met een valse dienst aan God, zoiets kan alleen maar slecht aflopen. De verwoesting die over hen zal komen zal zeer volledig zijn, zelfs de scherven zullen niet bruikbaar meer zijn (14). Er zal sprake zijn van een paniekerige vlucht, de vertaling van vers 17 is in de NBV wat inzichtelijker:

*17 Duizend zullen er vluchten voor het dreigen van één,
voor het dreigen van vijf vluchten jullie allen.
Al wat er van jullie rest
is als een paal op een bergtop,
als een vaandel op een heuvel*

Ze hadden op goed oorlogstuig vertrouwt (snelle paarden) maar het tegendeel komt uit: ze zullen vluchten voor snelle achtervolgers (16). Het had ook anders gekund:

15 Want zo zegt de Here HERE, de Heilige Israels: Door bekering en rust zoudt gij verlost worden, in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn; maar gij hebt niet gewild.

Ze hadden de ramp met de Assyriërs kunnen afwenden, maar de noodzakelijke voorwaarde ontbrak: bekering. God zou dan weer de regie hebben gekregen en het land zou Zijn bescherming kunnen ervaren. Maar dat wilden ze niet.

Hoezeer herkennen we vele dingen in de naties van deze tijd. Er is natuurlijk wel een verschil, Israël was speciaal door God uitgekozen om Zijn volk te zijn, dat kan van andere naties niet gezegd worden. Maar het evangelie is wel gepredikt in vele landen maar toch zien we niet dat men hulp zoekt bij God voor de oplossing van economische problemen en allerlei oorlogsdreigingen. Veeleer wordt er hulp gezocht door allerlei verbonden, maar die zullen uiteindelijk geen oplossing geven. Pas als de Heer Jezus Zijn Koninkrijk op aarde zal vestigen dan zullen de naties in vrede met elkaar leven.

30.2 Toch weer heil voor Israël

Het volgende gedeelte, 18-26, begint met ‘daarom’ en even later is er weer ‘daarom’. Je zou kunnen zeggen dat dit de tegenhangers zijn van de ‘daaroms’ in de verzen 12, 13 en 16. Daar had het betrekking op de tuchting van het volk maar in het eerste vers van dit gedeelte heeft het betrekking op de genade. God verlangt er naar genadig te zijn, maar er is wel een juiste tijd voor deze genade en degenen die op deze genade wachten zijn ‘zalig’.

Wanneer we de volgende verzen lezen, dan krijgen we inderdaad de indruk van een zeer genadevolle tijd:

- Hij zal direct horen op hun luid geroep (19)
- het zal afgelopen zijn met de verdrukking (19)
- er zal sprake zijn van duidelijke leiding (20 en 21)
- de afgoderij zal verdwijnen (22)
- landbouw en veeteelt zullen bloeien (23, 24)

Het lijkt me dat deze tijd nog steeds niet is aangebroken en dat we hebben te wachten op de realisatie van dit alles in het Millennium. Dan zal Israël in vrede leven met andere volkeren terwijl de Heer Jezus vanuit Jeruzalem over de hele wereld regeert met Zijn heiligen.

In vers 25 wordt nog gesproken over de grote slachting wanneer de torens zullen vallen. Mogelijk moeten we hier denken aan de slag bij Armageddon (Opb. 16:16, 19:17-21) die in Israël zal plaatsvinden [TC]. Er zal daarna een overvloed van water zijn in het land.

Het herstel van Israël lijkt gepaard te gaan met grote veranderingen in de natuur (26). De exacte betekenis van vers 26 is echter niet duidelijk, is hier mogelijk sprake van beeldspraak?

30.3 Het oordeel over Assyrië

Nu zijn we weer terug in de tijd van Jesaja en dat betekent dat Assyrië Juda bedreigt (en waarschijnlijk al plaatsen heeft ingenomen) en nu ook dreigt Jeruzalem in te nemen. Maar nu gaat God ingrijpen en Hij gaat Assyrië oordelen. In vers 27 en 28 wordt treffend de alle verdervende toorn van God beschreven. Opvallend zijn:

- zijn tong als een verterend vuur (27)
- zijn adem als een overstromende beek (28)
- het schudden van volken in een zeef van verderf (28)
- de natiën hebben een bit dat doet dwalen tussen hun kaken (28)

Dit laatste betekent dat misleiding ook deel uitmaakt van de toorn van God (zie ook Job 12:16).

Voor Assur zal Gods toorn een grote schrik zijn (31) maar bij Juda zal er grote vreugde zijn (29), God rekent met hun vijand af.

Vers 33 is een merkwaardig vers. Het spreekt over een brandstapel die is gereedgemaakt voor de koning (in die zin dat de koning van Juda zelf het vonnis uitvoert) en de adem des HEREN steekt hem in brand als een stroom van zwavel. Mogelijk duidt deze beeldspraak op de vernietigende slag die God de Assyriërs toebracht in 701 BC bij Jeruzalem toen een verderfengel 185000 man van hun leger doodde.

31 Vertrouw op de HERE en niet op Egypte

31.0 Inleiding

Hoofdstuk 31 begint ook weer met ‘wee’. Elk hoofdstuk vanaf 28 tot en met 33 begint hiermee, uitgezonderd 32. Sommigen suggereren dat 31 en 32 één hoofdstuk zou moeten zijn. In dat geval zouden we vijf hoofdstukken achter elkaar hebben die alle beginnen met ‘wee’.

We kunnen dit hoofdstuk opgedeeld denken in vier stukken:

- een waarschuwing voor hen die steun zoeken bij Egypte (1-3)
- Gods bescherming voor Jeruzalem (4,5)
- oproep tot bekering (6,7)
- het oordeel over Assur (8,9)

31.1 Een waarschuwing voor hen die steun zoeken bij Egypte

Evenals in het begin van hoofdstuk 30 wordt ook hier gewaarschuwd voor het hulp zoeken bij Egypte en niet bij God. In feite wordt er zelfs een vloek uitgesproken over degenen die dit doen. De militaire kracht van Egypte is, maar de mens gesproken, een welkome bondgenoot in de strijd tegen Assyrië, maar wat helpt dit als je God versmaadt? In Zijn wijsheid laar God dit alles toe en doet uiteindelijk het plan mislukken. Het is beter om te vertrouwen op de onzichtbare hand van God dan op de zichtbare helpende hand van Egypte.

31.2 Gods bescherming voor Jeruzalem

Toch zal God Jeruzalem gaan beschermen en bevrijden van de belegering door de Assyriërs. God wordt hier vergeleken met een leeuw die zijn prooi niet loslaat ook al legert zich een menigte van herders tegen hem, hij trekt zich er niets van. De menigte van herders lijken hier de Assyriërs te zijn, maar wat maken aantallen uit voor God. Hij zal Jeruzalem gaan beschermen en bevrijden.

31.3 Oproep tot bekering

De kinderen Israëls zijn diep gevallen en dat is uiteindelijk de oorzaak van alle ellende. Ze worden nu, zeker met het oog op Gods genadige ingrijpen, opgeroepen om zich te bekeren. Te dien dage (in de tijd van nood of na Gods uitredding) zullen ze hun gouden en zilveren afgoden versmaden. Wat heb je aan een gouden afgod als dood en ondergang dreigt?

31.4 Het oordeel over Assur

Assyrië zal worden verslagen door een bovennatuurlijk ingrijpen van God en niet door een menselijk zwaard. Ze zullen op de vlucht gaan en sterke jonge Assyriërs zullen tot slavendienst vervallen. Voor het laatste vers, 9, kies ik de NBV-vertaling:

*9 Verlamd van angst verliest de rots zijn kracht, zijn aanvoerders strijken ontzet het vaandel-
zo spreekt de HEER, wiens vuur brandt in Sion, wiens oven laait in Jeruzalem.*

Allen die Gods volk willen aanvallen brengen zichzelf binnen het bereik van Gods heilige vuur te Sion (Jeruzalem) [TC, een beetje vrij vertaald].

32 Het Messiaanse Rijk

32.0 Inleiding

De titel boven dit hoofdstuk is tegelijk de titel die de NBG-vertaler boven het eerste gedeelte heeft gezet. Het lijkt me terecht want de situatie die in de eerste vijf verzen beschreven is kan alleen maar betrekking hebben op de tijd dat de Heer Jezus hier op aarde regeert. Het gaat dan over het Messiaanse Rijk, het Rijk dat Hij na Zijn wederkomst zal oprichten op aarde. We zouden dit hoofdstuk in vier delen kunnen opsplitsen:

- regeren in gerechtigheid (1-5)
- onrechtvaardigheid nu (6-8)
- zorgeloze vrouwen worden gewaarschuwd (9-14)
- de verandering als de Geest uit den hoge wordt uitgestort (15-20)

32.1 Regeren in gerechtigheid

In de eerste vijf verzen is een situatie beschreven die tot op heden toe nergens volkomen gerealiseerd is. We zullen hier dus moeten denken aan de toekomst en het ligt voor de hand om hier te denken aan het Messiaanse Rijk dat door de Heer Jezus wordt opgericht na Zijn wederkomst op aarde. Hijzelf is dan de koning uit vers 1 en bij vorsten moet gedacht worden aan heiligen die met Hem op aarde meeregeren. Ieder van hen zal een beschermende functie hebben op de onderdanen van het Rijk. Het merendeel van de mensen zal geestelijk inzicht hebben (het lijkt me niet zo waarschijnlijk dat hier ook gesproken wordt van een letterlijk herstel van blinden en slechthorenden hoewel we wel mogen aannemen dat in het Messiaanse Rijk mensen veel gezonder zullen zijn),

Blijkbaar zijn er nog wel dwazen en bedriegers anders heeft vers 5 geen betekenis. Maar ze kunnen zich niet meer verschuilen en ze zullen niet meer gerespecteerd worden. In het Messiaanse Rijk is dus nog niet alles volmaakt.

32.2 Onrechtvaardigheid nu

De volgende twee verzen beschrijven de situatie ten tijde van Jesaja en die is tegengesteld aan de zojuist beschreven situatie. Er is veel ongerechtigheid en goddeloosheid. Bedriegers kunnen hun gang gaan en de armen hebben geen rechten. Alleen vers 8 lijkt aan te geven dat er in de tijd van Jesaja ook nog edelen waren,

32.3 Zorgeloze vrouwen worden gewaarschuwd

Het is bijzonder dat de profeet nu de zorgeloze vrouwen apart aanspreekt. Waarom? Mogelijk omdat Jesaja hen zag als de belichaming van alles wat hij zo veroordeelde (zie ook 3:16-4:1) [TC]. Vrouwen zijn meer sfeerbepalend dan mannen en als zij een zorgeloze toekomst uitstralen dan is dat in deze situatie wel zeer misleidend. Jesaja weet dat binnen ruim een jaar

de situatie totaal anders zal zijn. Mogelijk moeten we hier denken aan de poging van Assyrië om in Juda door te stoten en dat zou gepaard gaan met veel verwoesting, hoewel de Assyriërs Jeruzalem niet in bezit zouden krijgen. Alles wat nu nog mooi en vreugdevol is (vruchtbare , akkers, een mooie stad met burchten) zal binnenkort veranderen en de zorgeloze vrouwen zouden er beter aan doen om zich daar al op in te stellen.

32.4 De verandering als de Geest uit den hoge wordt uitgestort

In vers 15 wordt gesproken over een bijzondere verandering die blijkbaar optreedt als de Geest uit den hoge wordt uitgestort. Dan ontstaat een situatie die nog nooit eerder in Israël is voorgekomen. Het lijkt me dat we hier moeten denken aan de bekering van Israël waar een uitstorting van de Heilige Geest bij hoort (Rom. 11:26, Zac. 12:10 en 11). Want, sinds wanneer heeft Israël in een verblijf des vredes gewoond (18)? Het lijkt me dat ook hier sprake is van een situatie in het Messiaanse Rijk.

Opvallend is ook vers 17: de vrucht der gerechtigheid zal vrede zijn. Wil er echt vrede komen dan zal er eerst gerechtigheid moeten zijn en deze zal in het Messiaanse Rijk gerealiseerd worden (32:1 en 2). Dan zal er ook sprake zijn van een overvloedige landbouw en veeteelt (20).

33 Voor en na het beleg

33.0 Inleiding

Hoofdstuk 33 is op het eerste gezicht een wat verwarrend hoofdstuk. Zonder kennis van wat er in die tijd speelde is het praktisch niet te begrijpen wat er allemaal staat.

De achtergrond is het verraderlijke handelen van de koning Van Assyrië, Sanherib, met Hizkia, de koning van Juda. De Assyriërs waren opgerukt in Juda en hadden al verschillende plaatsen veroverd en nu werd ook Jeruzalem bedreigd. Sanherib had Hizkia vrede aangeboden maar dat kostte de laatstgenoemde een groot vermogen. Nadat ze het geld en de schatten in ontvangst hadden genomen verbraken ze het verbond en kondigden aan dat ze Jeruzalem gingen aanvallen. De verwoester en verrader uit vers 1 is dus (de koning van) Assyrië.

We kunnen nu de volgende indeling maken voor dit hoofdstuk:

- Wee over de verraders (1,2)
- Hulpgeroep tot de HERE en lofprijzing voor de HERE (3-6)
- Treurnis na het verbreken van het verbond (7,8,9)
- God gaat handelen (10-13)
- God is (terug) in Sion (14-24)

33.1 Wee over de verraders

De profeet spreekt hier een vloek uit over de belegeraars en mogelijk doet hij dit in het openbaar [JP]. Zoals zij anderen gedaan hebben zo zal hen ook vergolden worden. Dit is een Goddelijk principe: de vergelding is overeenkomstig de zonde.

33.2 Hulpgeroep tot de HERE en lofprijzing voor de HERE

Nu wordt de HERE aangeropen (door Jesaja en /of door overgebleven getrouwen?). Tegelijkertijd is er ook een stuk lofprijzing voor Zijn grootheid en ook wordt uitgesproken dat de plunderende natie (s) zelf ook geplunderd zullen worden. Tenslotte, in vers 5 en 6 wordt er ook gekeken naar de toekomst als de HERE regeert vanuit Sion. We moeten dan weer denken aan het Messiaanse Rijk. Opvallend is ook het einde van vers 6: De vreze des HEREN is zijn schat.

33.3 Treurnis na het verbreken van het verbond

Nadat bekend geworden is dat Assyrië het verbond heeft verbroken is er wanhoop en treurnis. De verwoesting die de vijand al heeft aangericht is zichtbaar, welk lot wacht nu Jeruzalem?

33.4 God gaat handelen

God gaat nu echter handelen! Van de vijand wordt gezegd:

11 Wat jullie bedenken is slechts stro, wat jullie voortbrengen maar stoppels. Jullie adem is een vuur dat jullie zelf zal verteren (GNB)

Dit geldt in het algemeen voor de zondaar. Zijn/haar eigen zonden verteren hem/haar zelf. Wat ze voortbrengen is te vergelijken met stoppels die net boven het maaiveld uitsteken en die worden nog gebruikt om stro van te maken, maar daar heb je niet veel aan.

Vers 12 spreekt over volken die tot kalk verbrand zullen worden en deze uitspraak zegt iets over de intensiteit van het vuur. Hier wordt waarschijnlijk geduid op het vuur van Gods oordeel. Of hoort er ook nog een meer letterlijke toepassing bij?

In vers 13 worden in feite alle volken opgeroepen om Gods macht te erkennen en op te merken wat Hij doet. Dergelijke oproepen zien we wel meer in de Bijbel, bijv.:

Ps. 98:4 Juicht de HERE, gij ganse aarde, breekt uit in gejubel en psalmzingt.

33.5 God is (terug) in Sion

Volgens Pawson [Jesaja, 178] hebben de verzen 13-24 betrekking op de situatie binnen de stad Jeruzalem nadat het beleg is opgeheven. De vijand is verdwenen (19).

Als God weer zo dichtbij komt (in Sion) dan hebben we een probleem, want wie kan Zijn heiligheid verdragen (14)? Vers 15 en 16 beschrijven een rechtvaardige die in Gods aanwezigheid kan verkeren. Deze woorden doen trouwens denken aan Psalm 15.

Tegelijkertijd gaat het beeld langzaam over in het Jeruzalem van het Messiaanse Rijk. Zie hiervoor vers 17 en vers 20 ev. De HERE wordt daar beschreven als degene die in Sion regeren zal, ook al is Sion uit zichzelf zwak (23). Dan zal de buit die Sion op zijn vijanden behaald heeft zo groot zijn dat zelfs lammen er op tijd bij zijn om hun deel te verkrijgen.

Vers 24 is ook zeer opvallend: ziekte komt niet meer voor onder de inwoners van Sion. Alle inwoners weten hun zonden vergeven. Dit is de ideale situatie in het Messiaanse Rijk.

34 Oordeel voor de wereld

34.0 Inleiding

Hoofdstuk 34 en 35 horen in feite bij elkaar. De scheiding die door de vertaler tussen de hoofdstukken is aangebracht is vrij kunstmatig. Tegelijkertijd laten de hoofdstukken ook twee kanten van God zien: Zijn oordeel en Zijn genade en zegen. In hoofdstuk 34 gaat het over Zijn oordeel en wel Zijn oordeel over de bewoners der aarde (zie vers 2). De reden van het oordeel wordt hier niet genoemd maar het heeft, vanzelfsprekend te maken met de goddeloosheid van de aardbewoners. Gods oordelen zijn er al geweest in alle eeuwen maar zullen hun hoogtepunt vinden in de periode vlak voor de wederkomst van de Heer Jezus. In het bijzonder de hoofdstukken 6 tot en met 19 van het boek Openbaring gaan hierover.

Vers 5 tot en met vers 17 gaan in het bijzonder over Gods oordeel over Edom. Edom werd door God geoordeeld om de vijandige houding tegenover het broedervolk Israël (vers 8 gaat over Sions rechtsgeding). In zekere zin staat Edom hier model voor de wereld. God zal de volkeren ook oordelen over hun houding ten opzichte van Israël.

Hoofdstuk 35 is heel wat aantrekkelijker. Het lijkt hier te gaan over verlorene aardbewoners en het lijkt me dat we dan moeten denken aan het Messiaanse Rijk, dat is het rijk dat de Heer Jezus zal oprichten na Zijn wederkomst op aarde.

34.1 Het oordeel voor de wereldebewoners

Vers 2 vermeldt dat de HERE toorn koestert tegen alle volken en grimmigheid tegen al hun heir (legermachten). We horen dat niet graag en hebben de neiging om dit op het 'conto' te schuiven van opvattingen uit het OT. Maar ook in het NT komen we overeenkomstige uitspraken tegen:

Rom. 1:18 Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden,

*Opb. 6:16 en zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht van Hem, die gezeten is op de troon, en voor de toorn van het Lam;
6:17 want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?*

Gods toorn is er steeds geweest maar zal in het bijzonder zijn hoogtepunt vinden in de tijd die dicht bij de wederkomst van de Heer Jezus ligt.

34.2 Het oordeel over Edom

In de verzen 5 tot en met 17 wordt ook weer gesproken over Gods toorn, maar dan is het gericht op Edom. Tengevolge van die toorn bestaat Edom inmiddels niet meer, als volk zijn ze van de aardbodem verdwenen. In het plaatje op deze bladzijde is met een donkere lijn aangegeven wat vroeger, ten tijde van de profeet Obadja, grofweg het gebied van Edom was. Gemakkelijk is na te gaan dat dit nu een woest gebied is en dat wat geprofeteerd is over Edom is uitgekomen.

De reden van dit alles staat in vers 8:

*8 Want de HEER houdt een dag van
wraak,
een jaar van vergelding: hij verdedigt Sion (NBV)*

Bible Mapper 5.1

Edom werd gestraft vanwege hun vijandige houding tegenover zijn broedervolk. Ik geloof dat je kunt zeggen dat Edom ‘model staat’ voor de volkeren met een vijandige houding tegenover Israël en dat dit gedeelte dus bijzonder aktueel is heden ten dage.

35 Zegen voor de wereld

35.0 Inleiding

In dit hoofdstuk laat Jesaja iets zien van het heil dat God bereid heeft voor degenen die Hem toebehoren, een heerlijk perspectief! Het gaat overigens niet over de hemel maar over de aarde. Het lijkt me dat de meeste zaken die hier beschreven staan pas hun volledige vervulling vinden in het Messiaanse Rijk. Maar daar gaan wel de oordelen uit hoofdstuk 34 aan vooraf.

35.1 Welke zegeningen?

Welke zegeningen van het Messiaanse Rijk worden hier vermeld?

- Herstel van de natuur (1,2,6,7)
- Ziekte verdwijnt (5,6)
- Aanwezigheid van de heerlijkheid des HEREN (2)
- Een gebaande weg naar Sion (Jeruzalem in het Messiaanse Rijk), de heilige weg (8)
- Geen dwazen, onreinen, reizigers, wilde dieren op deze weg. Alleen de verlost
- Eeuwige vreugde op het hoofd van de verlost, kommer en zuchten zullen verdwijnen (10)

Natuurlijk kunnen we ons hier allerlei vragen stellen zoals: Zal er helemaal geen ziekte meer zijn in het Messiaanse Rijk en wie zijn het die naar Sion trekken en waarom enz. We komen hier later op terug.

In de verzen 3 en 4 spreekt Jesaja weer tot mensen van zijn tijd die hun hoop op God gevestigd hebben, de echte vromen. Zij die lijden onder de zonden van anderen. Zij moeten hun hoop op God gericht houden. Hij zal te Zijner tijd hun vijanden vergelden voor alles wat hen aangedaan is en hen verlossen. Die verlossing zal voor een aantal van hen mogelijk nog plaatsvinden in hun leven, maar de definitieve verlossing zullen ze pas ervaren als ze bij God zijn en ook in het Messiaanse Rijk (Opb. 20) dat voorafgaat aan de nieuwe hemel en de nieuwe aarde (Opb. 21 en 22).

36 Jeruzalem bedreigd

36.0 Inleiding

De laatste vier hoofdstukken van het eerste deel van het boek Jesaja zijn een stuk geschiedenis. Ze gaan over een goede koning van Juda, Hizkia. Zijn naam wordt in deze vier hoofdstukken 31 keer genoemd en het is de derde koning die Jesaja in zijn bediening heeft meegemaakt. De eerste twee hoofdstukken spelen zich af rond de belegering van Jeruzalem (701 BC).

Sanherib had in de voorgaande jaren al de nodige veroveringen achter de rug. Syrië was al veroverd en ook Israël (het tienstammenrijk). Van Juda zijn al 46 steden ingenomen en toen hij bij Jeruzalem aankwam nam hij het niet in, maar hij legde de stad een zware schatting op aan geld. Hizkia kon dit ternauwernood betalen, maar de vijand trok in eerste instantie weg. Maar Sanherib pleegt verraad (dit is in **33** al aan de orde geweest). Hij wil toch Jeruzalem niet achter zich laten voordat hij optrekt naar Egypte en Ethiopië omdat hij bang is in de rug te worden aangevallen. Vanuit Lakis stuurt hij nu de maarschalk met een sterke legermacht naar Jeruzalem om Hizkia tot overgave te dwingen.

36.1 Intimidatie, manipulatie en spot

Welke middelen gebruikt de maarschalk om Hizkia tot overgave te dwingen? Je zou hier drie zaken kunnen noemen die onderling ook weer verweven zijn: intimidatie, manipulatie en spot.

Om met dit laatste te beginnen kijken we naar vers 5 en 6. In vers 5 bespot de maarschalk louter lippentaal, deze kan niet doorgaan tot beleid voor kracht en strijden. Op zich is dit natuurlijk waar. In vers 6 drijft hij de spot met Egypte. Ook dit is in zekere zin terecht, Jesaja had ook al gewaarschuwd dat Egypte geen redding zou brengen.

Hij manipuleert ook met vertrouwen en gebruikt daarbij zelfs de naam van de HERE. Kijk maar naar vers 10, op zich is dit waar. Ze waren door de wil van de HERE opgetrokken tegen dit land en daarom zal de hulp van Egypte tevergeefs zijn. Verder zegt hij ook eigenlijk dat ze niet op de hulp van de HERE hoeven rekenen want Hizkia had zelf de altaren en offerhoogten van Hem verwijderd, maar dat had hij gedaan om Jeruzalem de plaats van aanbidding te doen zijn. Dat de maarschalk niet zoveel op heeft met de HERE blijkt wel uit vers 15 en 18. Hij probeert dus ook het vertrouwen in God te ondermijnen evenals het vertrouwen in Hizkia (14 en 18).

Verder spiegelt de maarschalk hen ook valse gerustheid voor (17 en 18). Voorbeelden van intimidatie vinden we in vers 4 en 5: de grote koning, de koning van Assur en ook: op wie vertrouwt gij dat gij tegen mij in opstand komt? Ook intimideert hij door tot het volk in het Judees te spreken (11), zodat ze alles horen en bang worden.

Je zou kunnen zeggen dat de maarschalk al zijn technieken uit de kast haalt om het volk tot overgave te bewegen. In zekere zin is hij succesvol want er ontstaat angst en onzekerheid. Maar de maarschalk maakte toch één grote fout: hij tarte de God van Israël.

36.2 De juiste reactie

De Judeeërs antwoorden niet op de aantijgingen van de vijand en dat lijkt mij, in dit geval, de juiste reactie.

37 Jeruzalem opnieuw bedreigd en bevrijd

37.0 Inleiding

We kunnen dit hoofdstuk in vijf delen verdelen:

- De reactie van de koning op de smaadwoorden van de vijand en de voorzegging van de bevrijding door Jesaja (1-7)
- Een nieuwe poging van Sanherib om Jeruzalem tot overgave te bewegen (8-13)
- Het gebed van Hizkia (14-20)
- Het antwoord van God op het gebed van Hizkia (21-35)
- De uiteindelijke verlossing (36-38)

37.1 De reactie van de koning en de voorzegging van de bevrijding

Hizkia reageert op de juiste manier, hij bedrijft rouw en gaat het huis des HEREN (de tempel) binnen. Er staat niet bij wat hij daar verder doet. Verder zend hij ook een delegatie naar de profeet Jesaja met het verzoek om een gebed op te zenden voor het overblijfsel dat nog gevonden wordt (veel steden van Juda zijn al genomen, 4). Een paar opvallende zaken uit dit verzoek:

- Hij heeft het over de HERE uw God (4) en niet over onze God. Voelt Hizkia zich schuldig? Het lijkt er wel op! Hij was het die in opstand kwam tegen Sanherib en ook hij was het die hulp zocht bij Egypte. Vraagt hij ook daarom dat Jesaja bidt?
- Hij spreekt over een dag van benauwdheid, straf en smaad. Is er inderdaad ook sprake van straf? Het lijkt me van wel, want er is sprake geweest van zonde, zowel van het volk alsook van Hizkia.
- In het verzoek van Hizkia komt de eer van God duidelijk naar voren. Hij is het vooral, die door de vijand gehoond is.

37.2 De reactie van Jesaja op het verzoek van Hizkia

De reactie van Jesaja is kort maar krachtig: vrees niet voor de woorden die gij gehoord hebt..... Hoe vaak maakt de vijand ons bang met woorden. De woorden die we echt moeten vrezen (op een positieve manier) zijn de woorden van God:

Jesaja 66:2 Dit alles heeft immers mijn hand gemaakt en zo is dit alles ontstaan, luidt het woord des HEREN; op zulken sla Ik acht: op de ellendige, de verslagene van geest en wie voor mijn woord beeft.

God kan dit onmogelijke probleem voor Hizkia, de bedreiging van Jeruzalem, in een handomdraai oplossen. Blijkbaar is een misleidende geest (die eveneens onder Gods bevel staan) voldoende om de koning van Assur te doen terugkeren. Over dat gerucht lezen we in vers 9.

37.3 Hernieuwde poging om Jeruzalem tot overgave te dwingen

De maarschalk trekt met zijn leger weg van Jeruzalem en voegt zich blijkbaar bij de strijdende koning. Deze ziet zich later genoodzaakt om terug te keren naar zijn land (37.2) maar vindt het blijkbaar toch nog nodig om Jeruzalem te bedreigen. Ook hier wordt weer geprobeerd om het vertrouwen in Hizkia te ondermijnen (hoe gaarne zal de vijand het vertrouwen in leiders trachten te ondermijnen) maar tegelijkertijd ook het vertrouwen in God. In feite stelt hij de goden van de verslagen volkeren op hetzelfde niveau als de God van Israël, de enige waarachtige God). Wat een ongelooflijke blindheid en dwaling! Uiteindelijk zal dit leiden tot zijn val.

37.4 Het gebed van Hizkia

Blijkbaar hebben de gezanten de woorden van Sanherib opgeschreven want Hizkia neemt de brief van de gezanten aan, leest hem en spreidt deze uit voor het aangezicht des HEREN. Nu bidt Hizkia wel zelf.

Hij begint met lofprijzing. God troont op de cherubs Hij is de God van Israël maar ook de God over alle koninkrijken der aarde. Weer wordt God gewezen op het aantasten van Zijn eer. De goden van andere koninkrijken konden in het vuur geworpen worden, want het waren geen goden. Hij bidt ook om verlossing uit de macht van Sanherib, dan zullen alle koninkrijken der aarde weten dat Gij, HERE, alleen God zijt.

37.5 Het antwoord van God

God geeft door middel van Jesaja antwoord op het gebed van Hizkia. Het zal erop uitlopen dat de koning van Assur bespot wordt door ‘de dochter van Jeruzalem’ (22). Dit is Gods reactie op het honen van Hem (23):

Spr. 3:34 Wanneer Hij met spotters te doen heeft, spot Hij zelf, maar de nederigen geeft Hij genade.

In vers 24 en 25 is de hoogmoed van de koning van Assur aan het woord: Wat hij gedaan heeft of wat hij van plan is om nog te gaan doen. Vier maal horen we in deze verzen het woordje ‘ik’.

In vers 26 en 27 laat God zien dat Hij de God van de geschiedenis is. Sanherib was ‘slechts’ een werktuig in Gods hand. Het is God die bevel heeft gegeven de versterkte steden te verwoesten.

Het ‘maar’ (vers 28) en het ‘omdat’ (vers 29) is veelzeggend. God heeft dat nooit bedoeld en daarom zal Sanherib uiteindelijk een roemloos einde vinden. Ook hier laat God zien met ‘haak’ en ‘bit’ dat Hij het is die Sanherib zal doen terugkeren langs de weg waar hij gekomen is.

Als teken van de komende verlossing zou God ook op een wonderbaarlijke wijze in het benodigde voedsel voorzien want door de Assyrische invasie was gewone landbouw onmogelijk. Maar dit jaar zou er nog voldoende zijn door wat vanzelf opkomt terwijl in het

volgende jaar de ‘nawas’ voor voldoende voedsel zal zorgen. In het derde jaar kan er blijkbaar weer gezaaid worden en kunnen weer wijngaarden geplant worden terwijl er ook al sprake is van oogsten en van de vrucht van de wijnstok (normaal gesproken is daar meer tijd voor nodig).

Je zou kunnen zeggen dat dit ook symbolisch is voor wat er met het volk gebeurt. Zoals er voedsel zal overblijven, zo zal er ook van het volk overblijven. Dit is geen toeval, de ijver van de HERE der heerscharen zal dit doen.

De verzen 33 -35 zijn weer een voorzegging. Jeruzalem zal totaal beschermd worden, er komt geen pijl van de vijand de stad binnen. Opvallend is het laatste vers van dit gedeelte:

God zal deze stad beschermen om Zijntwil en ter wille van Zijn knecht David.

37.6 Hoe het afliep

De laatste drie verzen laten zien hoe het afliep. God zendt eenvoudig een belangrijke engel, de Engel des HEREN (sommige bijbelgeleerden geloven dat dit de Heer Jezus was in Zijn pre-existentie). Honderdvijfentachtig duizend man worden in één nacht gedood. In korte tijd is er een eind gekomen aan het machtige Assyrische leger. Sanherib moest nu de definitieve terugtocht aanvaarden.

Volgens de Griekse geschiedschrijver Herodotus zou een muizenplaag of rattenplaag (builenpest) de dood van het leger hebben veroorzaakt (de dieren zouden ook de schilden hebben aangevreten en de bogen hebben doorgeknaagd, ze konden daarom niet meer schieten). Het is allerm minst duidelijk of dit verhaal klopt. Als het al klopt dan moeten we aannemen dat de Engel des HEREN via deze knaagdieren Gods bevel uitvoerde.

Sanherib heeft na deze gebeurtenis nog twintig jaar geregeerd. Toen werd ook de oordeelsprofetie (37:7) aan hem vervuld (38).

38 De ziekte en genezing van Hizkia

38.0 Inleiding

Vers 38:1 begint met: In die dagen.... Dat zijn de dagen van de bedreiging van Jeruzalem (6). De chronologie wordt hier dus in elk geval doorbroken, immers de hoofdstukken 36 en 37 gaan over de bedreiging en de bevrijding van Jeruzalem. Volgens Pawson [Jesaja, 230] is dit gebeurd omdat de hoofdstukken 1-35 profetie zijn die veelal te maken hebben met de bedreiging van Assyrië en deze bedreiging een einde vindt in de hoofdstukken 36 en 37. In hoofdstuk 39 komt Babel op het toneel en dat sluit goed aan op het vervolg.

De goede koning Hizkia werd dus ziek en wel ten dode. Volgens 2 Kron. 29:1 zou hij 54 jaar zijn geworden en als we dit combineren met vers 6 van dit hoofdstuk dan zou hij de ziekte gekregen hebben toen hij tegen de veertig liep dus toch nog wel in de kracht van zijn leven (zie ook vers 10). Er zijn dus twee rampen tegelijk: een nationale ramp en een persoonlijke ramp, en dat alles bij een goede koning!

38.1 Zo zegt de HERE

God heeft gesproken en dus gaat het ook gebeuren. Of toch niet? Hizkia krijgt tijd om orde op zaken te stellen maar hij legt zich blijkbaar niet neer bij wat Jesaja gezegd heeft. Blijkbaar kan God toch Zijn oorspronkelijke plan veranderen! Hizkia weent zeer, mogelijk ook omdat hij geen zoon heeft, waardoor de dynastie in gevaar komt, later wordt Manasse geboren, (hij zou een hele slechte koning blijken) en bidt tot de HERE. Via Jesaja komt het antwoord:

5 Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien;

Op zich al geweldig als je dat te horen krijgt.

38.2 Drie zaken worden beloofd

Hizkia krijgt meer dan wat hij gevraagd heeft en God geeft drie zaken:

- Hij krijgt er vijftien jaar bij (5)
- Jeruzalem zal uit de macht van de koning van Assur gered worden en ook door God beschermd worden (7)
- Hij ontvangt een teken dat de HERE ook doen zal wat Hij gesproken heeft (8)

Was de genezing nu natuurlijk of bovennatuurlijk? Ik geloof beide. Er kwam een vijgenkoek aan te pas die op de zweer gelegd moest worden (21), maar zonder Gods toezegging zou dit niet geholpen hebben.

Dat Hizkia ook om een teken had gevraagd blijkt uit vers 22. Je kunt je afvragen hoe God dat gedaan heeft. Volgens Pawson, [Jesaja, 224] is het meest waarschijnlijk dat God hier de afbuiging van de lichtstralen door de zon heeft gebruikt.

Verder kunnen we ons afvragen of de ‘claim’ van Hizkia uit vers 3 wel juist is. Gedeeltelijk wel! Lees 2 Kon. 18:3-8 maar na! Maar toch lijkt Hizkia op een gegeven moment toch ook, tegen de wil van God, hulp te zoeken bij Egypte (**30.0**). Maar hoe dan ook, God is genadig en verhoort het gebed van Hizkia.

38.3 Het danklied van Hizkia

Hizkia heeft zijn ervaringen met ziekte en genezing opgeschreven nadat hij hersteld is. De eerste verzen, 10-14 zijn somber. Hij lijkt geen verwachting meer te hebben als hij door de poorten van het dodenrijk is gegaan (10,11). Hij had dus niet de verwachting van de gelovige uit het NT:

2 Tim. 1:10 doch die nu geopenbaard is door de verschijning van onze Heiland, Christus Jezus, die de dood van zijn kracht heeft beroofd en onvergankelijk leven aan het licht gebracht heeft door het evangelie.

In zijn strijd ervaart Hij God ook niet meer als positief, integendeel, zie vers 12 en 13. Toch roept hij God nog wel aan (14). Vers 15 en 16 zijn wat moeilijk, we geven de vertaling van de NBV:

*15 Wat zal ik nog zeggen?
Wat hij mij beloofd heeft, doet hij ook.
Ik zou mijn levensweg hebben vervolgd,
gebukt onder mijn bittere lot.*

*16 Maar mijn Heer zei: ‘Tijd om te leven!’
Al die tijd zal mijn geest in leven blijven.
U geeft mij nieuwe kracht, u doet mij herleven.*

Een belangrijke verandering zien we in vers 17:

17 Zie, mijn bittere beproeving werd tot heil. Gij toch zijt het, die mijn leven gered hebt van de groeve der vernietiging, want Gij hebt al mijn zonden achter uw rug geworpen.

In vers 20 noemt hij het huis des HEREN. Daar zullen wij al de dagen van ons leven het snarensel laten klinken! Vaak, als we door een diep dal zijn gegaan en er door Gods goedheid weer zijn uitgekomen, waarderen we het leven met de Heer des temeer!

39 Hoogmoed bij Hizkia

39.0 Inleiding

Hoofdstuk 39:1 begint met: Te dien dage....Dus na de tijd van het herstel van Hizkia (2) en waarschijnlijk voor de bedreiging van Jeruzalem In [BKC] wordt de volgende volgorde gesuggereerd: ziekte en herstel van Hizkia, het gezantschap uit Babel en de aanval van Sanherib op Jeruzalem. Dit alles zou hebben plaatsgevonden in het jaar 701 BC.

39.1 Een gezelschap uit Babel

Hizkia krijgt bezoek van een gezelschap uit Babel. Deze afgezanten van Merodak-Baladan hebben een brief bij zich en ook een geschenk voor Hizkia. Als reden van hun komst wordt opgegeven dat ze gehoord hadden dat Hizkia ziek geweest was en weer hersteld was. Het verhaal van het wonderbaarlijke herstel heeft zich dus tot ver buiten de landsgrenzen verspreid. We weten niet wat er in de brief gestaan heeft maar er is alle reden om aan te nemen dat er ook een verzoek ingestaan heeft om een bondgenootschap te vormen met de koning van Babel tegen Assyrië. In 38:4-8 had God al beloofd dat Hij de stad zou beschutten en daarom zou het aangaan van een bondgenootschap met Babel een vreemde manoeuvre zijn.

39.2 Trots speelt een rol

Er staat ook dat Hizkia zich verheugde over hun komst en hij liet hun zijn schatten zien. Vooral deze laatste toevoeging laat zien dat er trots in het spel is. Hizkia is trots op zijn bezit. De vraag van Jesaja in vers 4 laat wel zien waar het probleem zit. Zo zijn er dus na de uitredding van God twee verkeerde zaken in het leven van Hizkia gekomen:

- een verbond tegen Gods wil
- een verkeerde houding ten opzichte van bezit

In het bijzonder dit laatste brengt de profeet naar voren. Hij laat de relatieve waarde van bezit zien. Opvallend is ook dat de profeet over Babel spreekt en dat zijn schatten uiteindelijk in Babel zouden belanden (Babel was in de tijd van Hizkia zeker nog geen grootmacht, maar Jesaja wist door God dat het een grootmacht zou worden). Ook zouden enkele van de nakomelingen van de koning gaan dienen aan het Babylonische hof (dit begon in 605 BC, hieronder was Daniël, in 586 BC werd Jeruzalem verwoest).

God zegt dus eigenlijk tegen Hizkia dat van alles wat hij en zijn vaders verzameld hebben er niets overblijft, alles gaat te zijner tijd naar Babel.

39.3 God verliet hem

Dezelfde geschiedenis staat ook in 2 Kon. 20:1-11 en in 2 Kron. 32: 32:24-33. In vers 25 en 26 van dit laatste gedeelte staat:

25 Maar Jechizkia schoot te kort in dankbaarheid voor de weldaad, hem bewezen, want hij werd hoogmoedig, zodat er toorn kwam te rusten op hem, op Juda en op Jeruzalem.

26 Toen verootmoedigde Jechizkia zich over zijn hoogmoed, hij en de inwoners van Jeruzalem, zodat de toorn des HEREN niet over hen kwam in de dagen van Jechizkia.

Als Hizkia meer dankbaar was geweest dan zou hij niet hoogmoedig zijn geworden, want dankbaar zijn impliceert dat je je afhankelijk weet van God. Waardoor werd Hizkia hoogmoedig, zodat Gods toorn opgeroepen werd? Mogelijk alleen al door de belangstelling uit Babel, of ook door zijn vele bezit dat hij aan de gezanten liet zien. Verder stond hij na de bevrijding van Jeruzalem in hoog aanzien bij de volkeren en had hij nog eens vele geschenken en kostbaatheden ontvangen (2 Kron. 32:23). We weten niet of het bezoek van Jesaja Hizkia al tot verootmoediging bracht of dat dit later gebeurde. Hoe dan ook, het gebeurde. Hizkia verootmoedigde zich samen met de inwoners van Jeruzalem en dit wendde Gods oordeel voorlopig af.

Vers 31 is ook een bijzondere tekst:

2 Kron. 32:31 Ter gelegenheid van het gezantschap, dat de vorsten van Babel tot hem gezonden hadden om naar het wonder teken dat in het land geschied was, te vragen, was het aldus: God verliet hem om hem op de proef te stellen, teneinde te weten alles wat in zijn hart was.

Dit wil zoveel zeggen als: God hield de beproeving niet tegen maar stond toe dat Hizkia verzocht werd op het punt van hoogmoed. God hoeft geen onderzoek te doen naar wat er in het hart van Hizkia was, maar Hij wilde Hizkia laten weten wat er in zijn hart was. Je zou kunnen zeggen: God wilde de zonde naar buiten doen komen zodat Hizkia zich hiervan kon bekeren.

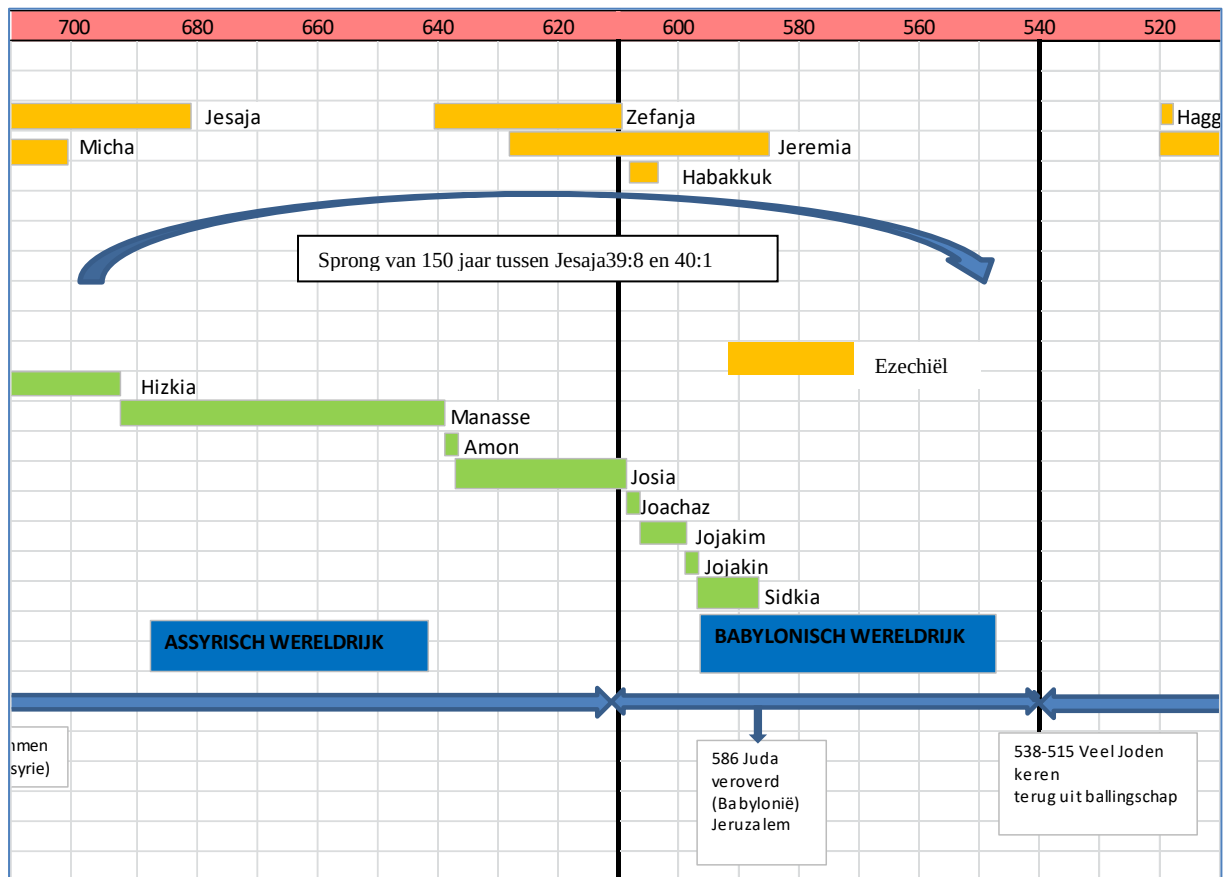
39.4 Ook dacht hij....

God kent onze diepste gedachten (Ps. 139:2). Hij wist ook wat Hizkia dacht toen hij instemde met het woord van Jesaja (8) en Hij heeft het laten opschrijven. Deze gedachte laat toch een stukje zelfzucht van Hizkia zien

39.5 Hizkia's zoon Manasse

Hizkia kreeg toch nog een zoon, maar het zou blijken geen goede zoon te zijn. Vijftien jaar na de belofte van herstel zou Manasse koning worden in plaats van zijn vader Hizkia (2 Kron. 33:1). Manasse bleek een zeer slechte koning (die zich later evenwel bekeerde) die maar liefst 55 jaar te Jeruzalem regeerde. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Amon, die eveneens een slechte koning was en maar twee jaar te Jeruzalem regeerde. Deze werd weer opgevolgd door de vrome koning Josia die 31 jaar te Jeruzalem regeerde. Een goede koning kan dus een slechte zoon hebben en een slechte koning een goede zoon.

40 Troost mijn volk

40.0 Inleiding

Jesaja 40 begint met: ‘Troost, troost mijn volk...’ en de aansluiting met de voorafgaande hoofdstukken lijkt niet erg aanwezig. Sanherib heeft bij Jeruzalem een grote nederlaag geleden en er is geen directe dreiging voor Juda meer. Voor wie is dan de troost bestemd? Het blijkt dat Jesaja vanaf hier niet meer spreekt tot zijn tijdgenoten (ongeveer 700 BC) maar tot een generatie van 150 jaar verder en dus een generatie die hijzelf niet eens gekend heeft. Hij profeteert dus niet alleen over een toekomstige tijd maar hij preekt ook nog eens tegen een toekomstige generatie. Dit maakt de hoofdstukken 40-66 wel heel bijzonder, alleen God kan zo iets inspireren.

Veel theologen, en wel i.h.b. zij die het bovennatuurlijke karakter van het boek niet onderschrijven, beweren (en beweerden) dat er een tweede Jesaja, een z.g. Deutero-Jesaja, geweest moet zijn die het tweede boek (Jesaja 40-66) geschreven heeft tijdens de Babylonische ballingschap. Het boek Jesaja zou dus twee auteurs hebben gehad. David Pawson geeft in zijn boek [Paw, 242] een aantal redenen waarom er toch maar één auteur zou zijn:

- Tot ongeveer 160 jaar geleden geloofde men dat er maar één auteur was. Nu ligt dat anders. Vanwaar die verandering?
- Het NT verwijst steeds naar: de profeet Jesaja. Nergens vindt men een verwijzing naar een nog andere Jesaja.
- De uitdrukking ‘de Heilige van Israël komt 13 maal voor in de eerste helft maar ook 13 maal voor in de tweede helft. Buiten het boek komt de uitdrukking slechts vijf maal voor in het OT.
- De hoofdstukken van het tweede deel zijn duidelijk geschreven door iemand die wel Judea kende (met bomen, bergen en landschappen) maar niet Babylon. In Babylon waren geen bergen en mirten, cypressen etc. Deze werden in Babylon niet aangetroffen maar in Judea wel.
- Als deze deuterio-Jesaja echt bestaan had waarom wordt hij dan nergens meer genoemd? De namen van de andere profeten zijn wel bewaard gebleven!
- De Dode Zeerollen (100 BC) die in 1948 ontdekt werden bevatten slechts één boek Jesaja (1000 jaar ouder dan de tot dan toe gebruikte kopieën van het boek Jesaja) dat aan één auteur werd toegeschreven.

In het plaatje op de vorige bladzijde is de ‘tijdsprong’ aangegeven die Jesaja maakte. Tussen de twee delen liggen wat bijzondere data:

Tijd (BC)	gebeurtenis
701	Sanherib trekt weg van Jeruzalem
621	De vrome koning Jozias begint hervormingen in Juda
607	Ninove wordt verwoest door de Babyloniërs
598	Jeruzalem belegert. Invloedrijke mensen gaan in ballingschap
585	Jeruzalem verwoest
538	De eerste ballingen krijgen van Cyrus toestemming om terug te keren

Jesaja spreekt nu dus tot een generatie die zich in Babylonië bevindt (en daar door de vijand verdrukt worden) en binnen afzienbare tijd toestemming krijgt van een Perzische vorst om terug te keren naar hun land.

We zetten nog wat verschillen tussen het eerste deel (1-39) en het tweede deel (40-66) op een rijtje:

Delen	1-39	40-66
Gericht aan	Tijdgenoten Jesaja	Joden in ballingschap (150 jaar later)
Belangrijk land	Assyrië	Babylonië
Algemeen geestelijk klimaat	Zonde en oordeel	Troost en genade
Gerechtigheid	i.v.m. oordeel	i.v.m. verlossing

Interessant is nog de indeling van de hoofdstukken 40-66 van Wiersbe [Wiersbe, 1183]:

- 40-48: de nadruk ligt op de grootheid van God de Vader. Deze grootheid wordt gesteld tegenover de nietigheid van heidense afgoden
- 49-57: de nadruk ligt op de genade van God de Zoon, de lijdende Knecht

- 58-66: deze hoofdstukken beschrijven de glorie van God in het toekomstige Koninkrijk. De nadruk ligt op het werk van God, de Heilige Geest

Volgens Wiersbe is er in deze hoofdstukken een drie-eenheidsstructuur aanwezig.

40.1 Spreek tot het hart

De verzen 1-11 zijn in eerste instantie geschreven voor de Joden die in Babylon bivakkeren. Er worden versterkende woorden tot hun hart gesproken (1). Van Godswege hebben ze ruim vergelding gekregen voor hun zonden (2). In eerste instantie waren ze naar Babylon getransporteerd als straf voor hun zonden, maar nu leden ze omdat ze in God geloofden [Paw, 252]. Hun bevrijding is echter aanstaande. God zal hen gaan helpen en voor hen een weg in de wildernis openen om terug te gaan (3), Hij zal hen zelf leiden als een herder (11). Iedereen zal erkennen dat God dit heeft gedaan (5).

Gods beloften zijn waarachtig (5). Zijn woord houdt eeuwig stand (8). Mensen en ook machthebbers zijn maar tijdelijk, ook de Assyrische en Babylonische (6,7,8). De vreugdeboodschapper van Jeruzalem (9) kan nu op een krachtige manier gaan tot de steden van Juda gaan en zeggen dat God de ballingen zal terugbrengen en vergelding oefenen aan hun vijanden (10).

Enkele verzen uit dit gedeelte worden ook geciteerd in het NT. Vers 3 wordt door Mattheus toegepast op Johannes de Doper (Mat. 3:3, Mar. 1:3, Joh. 1:23). Hij is daar de stem roepende in de woestijn om de weg voor Jezus te bereiden.

De verzen 3,4 en 5 vinden we ook bij Luk. terug en worden daar geciteerd als de korte samenvatting van de prediking bij Johannes de Doper.

Vers 8 wordt geciteerd door Petrus (Pet. 1:24,25) en vers 10b vinden we ook in Opb. 22:12.

40.2 Gods almacht

God is veel groter dan de problemen van de Joden in Babylon. Hij is in staat om een keer te brengen in hun lot. In de verzen 12-26 wordt de grootheid van God zelf gesteld tegenover het geschapene en daarmee wordt eigenlijk tegen de Joden in Babylon, maar ook tegen ons gezegd: Denk niet te klein van God, Zijn grootheid is voor een mensenverstand niet te vatten. De volgende zaken kunnen nu onderscheiden worden:

- 12 De kleinheid van het geschapene op aarde in vergelijking met God
- 13, 14 Niemand is hoger dan God
- 15, 16, 17 De volkeren zijn nietig en ook hun offers
- 18 Niets is vergelijkbaar met God
- 19, 20 De dwaasheid van de afgodsbeelden
- 22 De bewoners der aarde zijn als sprinkhanen

- 23, 24 Machthebbers en regeerders vergaan als Hij dat wil
- 25 God is onvergelykbaar
- 26 De grootheid van God in de sterrenhemel. God kent de sterren bij name (hun aantal wordt geschat op tenminste 10^{22} en Hij kan doen met een ster wat Hij wil)

40.3 Wie de HERE verwachten

De Joden in Babylon konden wel denken dat God hen vergeten was en niets meer voor hen zou doen (27). Met zo'n deprimerende houding zou inderdaad je kracht kunnen vergaan! Daarom richt Jesaja hun aandacht eens temeer op de almacht van God! Hij kan hen kracht, moed en sterkte geven als hun verwachting maar op hen gericht houden. Vers 31 is een vers dat vooral ervaren moet worden. Het lijkt wat op wat er staat in Ef. 6:10:

10 Voorts, weest krachtig in de Here en in de sterkte zijner macht.

Het verwachten van de HERE is een levenshouding waar je dagelijks voor moet kiezen. David kende deze houding:

Psalmen 25:5 leid mij in uw waarheid en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils, U verwacht ik de ganse dag.

40.4 De toepassing voor ons allen

De woorden uit Jesaja 40 zijn in eerste instantie van toepassing op de situatie van de Joden die in die tijd (ongeveer 550 BC) in Babylon waren en die ook hun God trouw waren gebleven. Het is echter vanzelfsprekend dat ze ook betekenis hebben voor de gelovigen van alle tijden. Gods geestelijke principes veranderen niet. Mensen putten 2700 jaar geleden kracht uit Gods woorden maar ook nu! Gods Woord houdt eeuwig stand (Jesaja 40:8)!

41 God heerst over de geschiedenis

41.0 Inleiding

God heerst over de geschiedenis. Daniël zei al:

Dan. 2:21 Hij toch verandert tijden en stonden, Hij zet koningen af en stelt koningen aan, Hij verleent wijsheid aan wijzen en kennis aan hen die inzicht hebben.

God gebruikt machthebbers, ook als zij Hem niet kennen, voor Zijn doel. Zo zou God ook Cyrus (ook wel Kores genoemd) gebruiken om de Joden uit Babylonië terug te brengen naar hun land.

41.1 God verwekte Cyrus (1-4)

Cyrus was oorspronkelijk een vorst van een klein koninkrijk in het oosten, maar God zou hem doen opkomen. In korte tijd overwon hij alle omringende volkeren. In Jesaja 41:3 staat dat hij ongehinderd voortgaat op een pad dat hij nog nooit heeft betreden. In het Hebreeuws staat letterlijk voor het laatste [Jesaja, 260]: ‘zonder de grond te raken’. Hij zou ook Babylonië verslaan en in 538 BC werd Babylon ingenomen.

In vers 1 roept God alle naties in de wereld (naties en kustlanden) op om zich de woorden Gods te realiseren die er op neerkomen dat Hij het is die de opkomst van Cyrus heeft bewerkt (4). Hij verandert niet door de geslachten heen (4), Hij blijft dezelfde.

41.2 Vergeefse bemoediging (5-7)

De naties, die bevreesd zijn geworden, proberen elkaar te bemoedigen en hulp te zoeken bij hun afgoden die ze zelf maken. Vanzelfsprekend helpt dit niet.

41.3 Israël mijn knecht (8-20)

Israël (hier aangeduid op drie manieren; mijn knecht, Jakob en nakroost van mijn vriend Abraham) daarentegen heeft niet te vrezen. God heeft ze verkoren en niet versmaad, ondanks hun zonden. God zal hen te hulp komen en ondersteunen met zijn heilrijke rechterhand. In eerste instantie zouden ze dat gaan merken doordat Cyrus hen toestemming geeft om terug te keren naar Juda.

Ze hebben niet te vrezen, ook al zijn ze maar een wormpje (14) God zal afrekenen met hun vijanden (dit heeft ongetwijfeld ook een toepassing voor onze tijd).

De verzen 17 tot en met 20 zouden van toepassing kunnen zijn op de tocht naar het beloofde land, maar ook op het Israël in latere tijden.

41.4 Alleen de HERE kent de toekomst (21-29)

In dit gedeelte maakt God duidelijk dat de raadslagen van de goddeloze volkeren en hun afgoden niets voorstellen. Men weet niet hoe het vroeger was en men weet ook niet hoe het in de toekomst zal zijn.

God daarentegen bepaalt wat er in de toekomst gebeuren gaat. Hij is het die Cyrus uit het noorden heeft doen opstaan (Cyrus zelf kwam uit een gebied ten oosten van Israël, maar zijn veroveringen begonnen ten noorden van Israël). Hij kon ook als eerste de goede tijding aan de Joden geven dat ze zouden mogen vertrekken. Geen enkele raadsman zou Hem hierbij kunnen inlichten of helpen. Hij alleen is God.

42 De knecht des HEREN

42.0 Inleiding

In dit hoofdstuk is er sprake van twee knechten van de HEER. Een knecht is iemand die een heer dient. De eerste knecht van de HEER was (en is nog steeds): Israël. In Ex.18 spreekt God tot Mozes de woorden die Hij aan de Israëlieten moet meedelen:

4 gij hebt gezien, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan, en dat Ik u op arendsvleugelen gedragen en tot Mij gebracht heb.

5 Nu dan, indien gij aandachtig naar Mij luistert en mijn verbond bewaart, dan zult gij uit alle volken Mij ten eigendom zijn, want de ganse aarde behoort Mij.

6 En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk. Dit zijn de woorden die gij tot de Israelieten spreken zult.

Ongetwijfeld was het Gods bedoeling dat Zijn volk Gods lof op aarde zou verkondigen zoals ook staat in Jesaja 42: 6b en 7. De woorden daar worden echter niet gesproken tot Israël maar tot de tweede knecht des HEREN: Onze Messias, de Heer Jezus Christus. Waar de eerste knecht van de Heer faalde, faalde de tweede niet.

42.1 De tweede knecht van de HERE (1-7)

De eerste vier verzen van Jesaja 42 hebben duidelijk betrekking op de Heer Jezus. Deze woorden, in wat gewijzigde vorm, worden herhaald in Mat. 12:18-21. Mattheus ziet in het optreden van de Heer Jezus een vervulling van de profetie van Jesaja uit hoofdstuk 42. De Heer Jezus was inderdaad zachtmoedig in zijn optreden en stelde Zichzelf nooit op de voorgrond. Hij hielp zieken en zondaren en Hij zal uiteindelijk in het vrederijk over de gehele aarde regeren.

God, de Vader, is het die Zijn Zoon (de tweede knecht des HEREN) tot dit werk geroepen heeft met een duidelijk doel (6,7). Vers 6b wordt in Han. 13:47a door Paulus en Barnabas gebruikt bij hun toespraak tot de Joden en de heidenen te Antiochië.

42.2 Gods verlossend handelen (8-17)

Gods verlossende handelen (door het sturen van de Messias) zou aanleiding moeten zijn voor grote vreugde in de wereld (10-12). Maar Gods handelen zal niet door iedereen aanvaard worden, Hij heeft ook vijanden en er zijn ook niet weinigen die op hun afgoden vertrouwen. Hij heeft de mensen eeuwenlang op hun eigen wegen doen gaan (14 zie Han.. 14:16) maar nu zal Hij handelend optreden, ten goede voor degenen die voor Hem kiezen (16), maar ten kwade voor degenen die zich tegen Hem keren (13, 15 en 17).

42.3 De eerste knecht faalde (18-25)

De eerste knecht (volmaakt in de zin dat ze vele voorrechten genoot) zou echter doof en blind zijn (18,19). Ze hadden veel van God ontvangen maar ze behielden het niet (20,21). Niemand minder dan God zelf was het, die hen overgaf aan hun vijanden vanwege hun zonden (22-25).

Hoe zouden de Joden in ballingschap gereageerd hebben als ze deze woorden lazen?

43 Verlossing door genade

43.0 Inleiding

Hoofdstuk 43 valt in drie delen uiteen. In het eerste deel (1-8) laat God iets zien van de grote liefde die Hij heeft voor Zijn volk Israël. Het tweede deel (9-21) sluit hierop aan, maar nu roept God a.h.w. ook de naties op om te erkennen dat Hij, die zo met Zijn volk handelt, de enige God is en dat er geen andere God is. In het derde deel (22-28) benadrukt God dat Hij genadig is voor Zijn volk ondanks hun zonden ook al heeft Hij hen niet vrijuit laten gaan.

43.1 Gods grote liefde voor Zijn volk (1-8)

In dit gedeelte blijkt duidelijk Gods grote verkiezende liefde voor Zijn volk Israël. Hij zegt hen niet te vrezen want Hij heeft hen verlost. Hij gaat met hen mee door het water en door het vuur en Hij geeft landen en mensen voor hen in de plaats (God beloofde Perzië voor het vrijlaten van de ballingen door hen in staat te stellen Egypte, Soedan etc. te veroveren). Hij roept Zijn zonen en Zijn dochters van de uithoeken der aarde, ook al zijn ze geestelijk doof en blind.

Natuurlijk moeten we het één en ander in eerste instantie toepassen op de Joodse ballingen die door Cyrus zouden worden teruggezonden. God zou voor een veilige terugtocht zorgen. Maar God had het in het verleden al eens bewezen en Hij heeft het ook in onze tijd weer bewezen (stichting van de staat Israël in 1948). Je zou dus kunnen zeggen dat de profetische woorden van Jesaja meerdere vervullingen hebben.

Soms passen christenen de bemoedigende woorden voor Israël ook toe op hun eigen situatie (bijv. 43:2). Als ze daartoe door Gods Geest geïnspireerd worden is dat natuurlijk goed maar anderzijds kunnen we natuurlijk niet elke belofte voor Israël zomaar toepassen op onze eigen situatie.

43.2 Alleen de God van Israël is de ware God (9-21)

Vers 9 is gelijk al wat moeilijk. De GNB vertaalt dit vers met:

9 Al de andere volken zijn bijeengebracht, ze zijn allen aanwezig. Wie van hun goden maakt de toekomst bekend? Kunnen ze wijzen op voorspellingen, door hen in het verleden gedaan? Waar blijven hun getuigen, van wie men kan horen: Zij hebben gelijk?

Israël is getuige van het handelen van God en zij zouden dan ook een rotsvast geloof in Hem moeten hebben. God heeft ter wille van hen een veroveraar op Babel afgezonden (Cyrus) die de Chaldeeën op de vlucht heeft doen slaan (via hun schepen). Dit is ook de eerste keer sinds hoofdstuk 39 dat Babel weer wordt genoemd.

God noemt zich in vers 15: uw Heilige, uw Koning en de Schepper van Israël.

Vers 16 en 17 lijken te refereren naar de tocht van Israël door de Schelfzee en het verdrinken van hun achtervolgers, de Egyptenaren. Nu echter zal God zorgen voor een pad door de woestijn waardoor de Joden terug naar hun land kunnen gaan.

43.3 Gods genade voor Israël ondanks hun zonden

De Joodse ballingen hebben God blijkbaar niet echt God aangeropen of offers gebracht. Mogelijk waren ze daar vanwege hun ballingschap niet echt toe in staat [BKC] of waren ze alleen maar religieus bezig [TC] zodat de offers geen waarde hadden. Ze konden dus ook geen vergeving van zonden krijgen door hun offers. God heeft echter om Zijnentwil hun zonden weggedaan (25) en Hij gedenkt hun zonden niet. Vanaf hun vader (Adam of Abraham) zondigde Israël al en daarom tuchtigde Hij hen door beschimpingen en ballingschap.

44 Verlossing alleen door God

44.0 Inleiding

Dit hoofdstuk kan men opgebouwd denken uit vier delen. In de eerste vijf verzen wordt Israël bemoedigend toegesproken met beloften voor de toekomst. In de verzen 6,7 en 8 benadrukt God dat Hij de enige God is. In de verzen 9 tot en met 20 wordt op ironische wijze de dwaasheid van de afgodendienaars en de machteloosheid van de afgodsbeelden aan de kaak gesteld. In de verzen 21 tot en met 28 verkondigt God de vergeving en de verlossing voor Israël en laat Hij weer zien dat Hij het is die bepaalt wat er in de toekomst gaat gebeuren in tegenstelling tot de leugenprofeten en waarzeggers die dat niet kunnen.

44.1 Een goede toekomst voor Israël (1-5)

Israël is Gods verkoren knecht, Hij heeft het volk gemaakt en van de moederschoot af geformeerd. Jesurun betekent 'de oprechte' en is een poëtisch synoniem voor Israël. Men vindt deze benaming ook in Deut. 32:15 en 33:5 en 26 [BKC]. God zegt het volk niet te vrezen. Hij zal het land weer vruchtbaar maken, ook in geestelijke zin. De ultieme vervulling van deze beloften zal pas plaatsvinden in het Vrederijk.

44.2 De God van Israël is de enige God (6-8)

God noemt Zich hier de Koning en Verlosser van Israël, Hij is de enige God en Zijn oude volk kan van Hem getuigen dat er geen andere God is dan de God van Israël.

44.3 De dwaasheid van de afgodsbeelden en afgodendienaars (9-20)

Hier wordt op ironische wijze de dwaasheid van de afgodsbeelden en van hen die ze maken aan de kaak gesteld. Bijna komisch is de beschrijving van degene die hout neemt en daarvan de helft verbrandt in het vuur om vlees te braden en zich te verwarmen terwijl hij van de andere helft een afgodsbeeld maakt waarvoor hij zich neerbuigt (16-20).

44.4 Vergeving en verlossing voor Israël (21-28)

God zegt tegen Israël dat Hij hen niet vergeten is (bemoedigend voor de Joden in ballingschap). Hij vergeeft hun zonden en nodigt hen uit tot Hem weder te keren. God laat ook weer zien dat Hij het is die de toekomst bepaalt en de leugenprofeten en de waarzeggers aan de kaak stelt. Hij noemt Kores (= Cyrus) mijn herder die Zijn plan met Israël zal volvoeren. Let wel, dit werd ongeveer 150 jaar eerder door Jesaja al opgeschreven! Even wat data [BKC]:

586 BC Nebukadnezar veroverd en verwoest Jeruzalem

559 BC Kores, stichter van het Perzische Rijk, wordt koning in Oost Elam

549 BC Kores verslaat de Meden en wordt heerser van het Medo-Perzische Rijk

539 BC Babylon wordt veroverd door Kores

538 BC Decreet van Kores dat de Joden mogen terugkeren en de tempel herbouwen

515 BC De tempelbouw is gereed

444 BC Nehemia keert terug naar Jeruzalem om de stadsmuren te herbouwen

45 God gebruikt Kores

45.0 Inleiding

Het opmerkelijke van Kores (Cyrus) is dat Hij door God op machtige wijze gebruikt werd zonder dat Hij Hem kende. God had Kores nodig om Zijn verlossingsplan voor de Joden in ballingschap te volvoeren en daarom deed Hij Kores opstaan.

45.1 God is de enige God. Hij heeft alles gemaakt

Ook in dit hoofdstuk benadrukt God dat Hij echt de enige God is (5, 6, 18, 21, 22). Verder staat er ook duidelijk dat Hij de Schepper is van alles (12, 18).

45.2 God is het die Kores macht heeft gegeven

Met betrekking tot Kores staan er een aantal opmerkelijke dingen:

- hij was Gods gezalfde (!)
- God gaf hem steeds de overwinning
- God zou Hem de rijkdom van andere landen doen toevloeien
- God riep Kores bij naam en gaf Hem een erenaam ter wille van Israël hoewel Kores Hem niet kende
- Hij gordde Kores aan, hoewel Hij hem niet kende

De vraag is of Kores tot erkenning kwam van de God van Israël. Vers 3b lijkt dat wel te suggereren. Maar nergens staat dat hij ook tot erkenning kwam dat de God van Israël echt de enige God is. Maar Zijn veroveringen had hij wel degelijk aan de God van Israël te danken. Hij begon als de geringe leider van een kleine stam aan de rand van Perzië, maar hij was voorbestemd om één van de grootste figuren uit de geschiedenis te worden [Jesaja, 296]. Flavius Josephus verhaalt dat iemand Kores Jesaja 45 te lezen gaf nadat hij Babylon veroverd had. Kores geloofde wat er stond en was bereid Jeruzalem te helpen herbouwen [Jesaja, 298].

45.3 God schept het heil en het onheil

In vers 7 staat dat God zowel het licht als de duisternis schept, zowel het heil als het onheil. Het eerste deel lijkt gewoon met de schepping te maken te hebben maar het tweede deel heeft toch te maken met het goede en het kwade en dat stelt ons voor problemen. Kunnen we zeggen dat God ook het kwade schept?

Cyrus lijkt zich aangesloten te hebben bij de Perzische godsdienst. [Jesaja, 298, 299]. Het wezen van de religie van het zoroastrisme houdt in dat er twee goden zijn, de ene doet alleen maar goed en de ander alleen maar kwaad terwijl ze elkaar onophoudelijk bevechten. Kores moest leren dat er maar één God was die zowel het goede bewerkt alsook het kwade.

Met dit laatste hebben we problemen. We kunnen echter niet zeggen dat God moreel kwaad veroorzaakt, maar wel fysiek kwaad zoals het lijden en allerlei rampen. Dit is overigens voor niet weinige christenen onverteerbaar. Uit het boek Job weten we echter dat God Satan toestaat fysiek lijden bij Job te veroorzaken terwijl daarvoor geen aanleiding is. Verder weten we zowel uit het OT als uit het NT dat God wel degelijk rampen kan zenden als reactie op de zonden van mensen (hongersnoden, oorlogen etc.). Overigens zullen ook koningen die door Kores overwonnen werden (God stelde hem daartoe in staat) dit als rampen ervaren hebben.

45.4 Wee hem, die met zijn formeerder twist

Sommige Joden, en misschien ook anderen, zullen misschien het niks gevonden hebben dat God een heidense koning gebruikt. Maar God gebruikt soms ongebruikelijke middelen en het komt de mens niet toe om God ter verantwoording te roepen.

45.5 Gods handelen is betrouwbaar

God kent de toekomst en aan Hem kunnen we zijn zonen en het werk Zijner handen toevertrouwen. Hij heeft immers alles gemaakt en ook het volk Israël doen ontstaan (11 en 12). Hij heeft ook Kores opgewekt die ervoor zal zorgen dat Zijn plannen in vervulling gaan (13). God zal er uiteindelijk voor zorgen dat andere volken zich tot Israël zullen wenden met hun vermogen en ook hun dienstbaarheid en erkennen: Alleen bij u is God, er is geen ander, generlei God (14). Voor zover ik weet is dit tot op heden toe nooit vervuld en ik neem aan dat dit pas in het Vrederijk vervuld zal worden.

God kan Zich nog wel een tijd verborgen houden (15) maar Hij zal Israël uiteindelijk verlossen met een eeuwige verlossing (17). Daarentegen zullen de makers van van afgodsbeelden te schande worden (16).

45.6 Wendt u tot Mij en laat u verlossen

In de volgende verzen, 18-25 benadrukt God weer dat Hij de enige God is die alles geschapen geeft en die ook Zijn plan met Israël zal volvoeren. Nu worden ook alle einder der aarde opgeroepen om zich tot deze enige waarachtige God te wenden voor hun verlossing (22). Hij zal er uiteindelijk voor zorgen dat:

voor Mij elke knie zich zal buigen, dat bij Mij elke tong zal zweren (23)

Deze woorden komen terug in Fil. 2:10 en 11 en worden daar toegepast op Jezus. Dit is ook weer een bewijs dat Jezus ook JAHWEH is (als er in de NBG-vertaling HERE staat dan is dat de ‘vertaling’ van het Hebreeuwse JHWH).

Beschaamd zullen staan allen die tegen Hem in woede ontstoken zijn (hiermee lijkt weer teruggegrepen te worden op vers 9) maar het gehele nakroost van Israël zal in de HERE gerechtvaardigd worden (25).

46 Dragen of gedragen worden

46.0 Inleiding

In dit hoofdstuk roept God zijn volk, dat nog steeds in ballingschap in Babel is, op om hun vertrouwen op Hem te stellen en niet op de afgoden die niets voorstellen. Zijn heil is nabij, Kores zal binnenkort Babel veroveren (539 BC) en dan kunnen de ballingen terug naar hun land.

46.1 De afgoden van Babel stellen niets voor

Bel is de titel (hetzelfde als Baäl = Heer) van de beschermgod van Babel: Marduk en Nebo (de zoon van Marduk) was de beschermgod van het nabijgelegen Borsippa. Sommige Babylonische namen zijn hiervan afgeleid: Belsassar, Nebukadnessar. Nebo, de god van de wijsheid, werd jaarlijks naar Babylon getransporteerd om zijn vader gezelschap te houden in de nieuwjaars processies en dan zou hij op de ‘tafels van bestemming’ schrijven wat het komende jaar voor Babel zou brengen. In ieder geval zat hij fout met betrekking tot Cyrus! [TC].

Jesaja stelt het voor alsof de afgoden al ‘verslagen’ zijn. Ze zijn ineengezonken en terneer gebogen en ze worden ook door vermoeide dieren getransporteerd naar andere gebieden. Dit is inderdaad gebeurd na de val van Babel, de beelden zijn uiteindelijk terechtgekomen in verschillende musea. Jesaja had tijdens zijn leven ook al iets dergelijks meegemaakt. In 703 BC organiseerde Merodak-Baladan ook een transport van zijn goden toen zijn stad, Babel werd aangevallen door Sanherib. Inderdaad de heidenen dragen hun goden maar hoe is dat met de ballingen?

46.2 Ik zal dragen

God roept de ballingen op om naar Hem te luisteren (3). Hij verklaart dat Hij hen gedragen heeft van de moederschoot af en dat Hij dat tot de grijsheid toe zal blijven doen. Hij is dezelfde ongeacht de leeftijd. Hij zal dragen, torsen en redden. Klinkt ons dat niet bekend in de oren? Er staat:

Heb. 13:8 Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid.

Christenen mogen deze beloften zich toeëigenen. Gods zorg voor de Zijnen is er steeds en Hij voert Zijn plan met ieder van hen uit:

Rom. 8:30 en die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.

Afgoden moet je dragen, wat het ook is: je reputatie, bezit, tv etc. Uiteindelijk wordt het vermoeiend. Maar God wil je dragen, maar dan moeten wel onze afgoden laten staan. Zelfs je

godsdiens kan een afgod worden, je hebt dan meer met wetten en regels dan met een persoonlijke God. Uiteindelijk is dit ook zeer vermoeiend.

46.3 God en de afgodsbeelden

In de verzen 5 tot en met 7 spot God met de makers en de dienaars van de afgodsbeelden. Ze hebben er veel voor over gehad om een afgod te maken: goud, zilver en een goudsmid. Ze dragen het beeld ergens naar toe, zetten het neer, knielen ervoor en schreeuwen ernaar, maar er gebeurt niets.

46.4 Alleen God bepaalt de toekomst

God spreekt de ballingen aan als overtreders (8) en roept hen op om te gedenken wat er vroeger gebeurde. Als ze het verleden overdenken, denken aan alles wat God gedaan heeft met Zijn volk dan zouden ze toch tot de conclusie moeten dat Hij alleen God is en dat de toekomst volkomen in Zijn hand is. Hij roept uit het oosten een roofvogel (11), Cyrus, en die zal Zijn raadsbesluit volvoeren met betrekking tot Israël. Hoewel de ballingen trots van hart zijn en ver van gerechtigheid (niet bepaald vleierend!) zal God toch Zijn gerechtigheid nabij brengen (alles wat God doet is rechtvaardig, in tegenstelling tot het handelen van de ballingen) en heil aan Sion geven(13).

47 De ondergang van Babel

47.0 Inleiding

Babylon (Babel) is nu verdwenen. Het was misschien wel de machtigste stad van de oudheid en lag in het oude Mesopotanië (= tussen de rivieren. De rivieren zijn de Eufraat en de Tigris). In het kaartje hiernaast is de plaats Babylon aangegeven in het huidige Irak (80 km ten zuiden van Bagdad), op deze plaats vindt men overblijfselen van het oude Babel.

Bible Mapper 5.1

Babel werd in 538 BC op 3 november door Cyrus veroverd ondanks haar dikke verdedigingsmuur van 70 km lang en ruim 6 meter hoog [Jesaja, 312]. De Eufraat, die door de stad onder de muur heenstroomde, werd door de Perzen omgeleid. Door de droge rivierbedding konden de troepen van Cyrus zo de stad binnenkomen en de poort van binnenuit openen. Het leger ontmoette verder weinig tegenstand en de stad werd toen ook niet verwoest. De profeet Jeremia voorzeggde de ondergang van Babylon (Jer. 50), maar ook Jesaja voorzeggde een ondergang:

*Jes. 13:19: En Babel, het sieraad der koninkrijken, de trotse luister der Chaldeen, zal worden als Sodom en Gomorra, toen God ze onderstboven keerde;
20 het zal in eeuwigheid niet meer bewoond worden, noch bevolkt zijn van geslacht tot geslacht; geen Arabier zal daar zijn tent opslaan, geen herders zullen daar legeren;*

Deze profetie werd waarschijnlijk in 689 BC vervuld toen de Assyriërs de stad verwoestten. Later werd de stad toch weer opgebouwd (zie verder hoofdstuk 13). Later kwam Babylon in opstand tegen de Perzen, maar Xerxes heroverde de stad in 482 BC. De stad werd geplunderd en de tempel van Marduk verwoest, maar de stad werd niet verwoest. In 331 BC veroverde Alexander de Grote Babylon op de Perzen, maar ook toen werd de stad niet verwoest. Alexander wilde wel opbouwen wat wel verwoest was, maar door zijn vroegtijdige dood werd dat verhinderd. Onder de opvolgers van Alexander (Seleucus, Antiochus I enz.) is Babel verder achteruitgegaan (behalve voor een korte periode van herstel onder Antiochus IV, 173 BC) en langzaam verworden tot een ruïne (ongeveer 100 BC). De definitieve vervulling van de profetie heeft dus zo'n 600 jaar geduurd.

De profetie van Jesaja 47 heeft betrekking op de verovering van Babel door Cyrus in 539 BC.

47.1 De vernedering van Babel

De eerste verzen schilderen de vernedering van Babylon. De stad wordt mooi voorgesteld als een jonkvrouw en een dochter van een koning met verfijnde manieren. Niettemin moet ze nu afdalen van haar zetel en zich neerzetten in het stof en een soort slavenarbeid gaan verrichten. De verzen drie en vier lijken ook te wijzen op seksueel misbruik en afvoer als slaven. In vers 5 wordt ze dochter der Chaldeeën genoemd en wordt ze gemaand zich zwijgend neer te zetten en de duisternis in te gaan omdat het afgelopen is met haar leidende positie.

De bewerkende oorzaak van dit alles is niet zomaar de vijand (zij zijn het werktuig) maar de HERE der heerscharen. Het is Zijn wraak (3) voor de zonden van deze natie. Voor Israël treedt Hij echter als verlosser op (4).

47.2 De zonden van Babel

De eerste zonde van Babel die hier met name genoemd wordt is wreedheid tegen het oude volk van God (en ook, hoewel hier niet genoemd, de wreedheid ten opzichte van andere overwonnen volkeren). Zelfs grijsaards werden niet ontzien. Ze zijn veel verder gegaan dan God het bedoelde. God had weliswaar Zijn volk overgegeven aan de vijand en de ballingschap, maar de grote wreedheid van de Babyloniërs was beslist niet Zijn bedoeling.

De tweede zonde is trots en genotzucht (7,8). Dit blijkt wel in het bijzonder door wat ze bij zichzelf zegt: Ik ben het en niemand anders (8,10).

De derde zonde is occultisme: talrijke toverijen en bezweringen (9, 11 en 12) en ook astrologie (13).

47.3 Het onheil dat Babel treft

Op één dag zal in volle omvang over haar komen: weduwschap en beroving van kinderen (9). Inderdaad, Babel is plotseling ingenomen (Dan. 5:30), hoewel ik toch verder aanneem dat Jesaja hier figuurlijke taal gebruikt om haar ellendige situatie aan te geven die haar zal overkomen (Zie ook Klaagl. 1:1). Haar zal een plotselinge verwoesting overkomen, waarvan ze geen vermoeden had (11).

47.4 De hulpeloosheid van Babel

Als haar onheil en verderf komt kan niets haar meer redden. Ook met de vele toverijen en bezweringen is nu praktisch niets meer te bereiken (hoewel God, in vers 12 spottend zegt om er toch maar mee door te gaan). Degenen die zich met occulte praktijken bezighouden zullen zijn als stoppelen die het vuur verbrandt (14). Het vuur dat zij ontstoken hebben (zinnebeeldig bedoeld) zal niemand voordeel opleveren (14), integendeel. Babylon heeft, sinds dat het bestaat, zich steeds met allerlei occultisten ingelaten (handel gedreven in vers 15). Niemand van hen (die zelf dwalen) kan Babylon nu redden.

47.5 Bedenk dat het profetie is

Bedenk dat Jesaja deze zaken(met betrekking tot de val van Babylon) heeft geprofeteerd en dat ze pas zo'n 170 jaar later in vervulling gingen.

Babel is nu ook weer onder ons met grotendeels dezelfde zonden. Ook nu (2015) stellen velen hun vertrouwen op waarzeggerij, toverij etc. Er is wat dat betreft weinig nieuws onder de zon. In Openbaring 17 en 18 lezen we dat het Babylon 'van de eindtijd' door God vernietigd zal worden. De vraag is of we hier moeten denken aan een 'systeem' Babylon of aan een letterlijke grote wereldstad, of misschien ook beide. Het laatste lijkt me het meest waarschijnlijk en de tijd is mogelijk niet ver meer.

48 Bevrijding uit de ballingschap

48.0 Inleiding

Het is goed om nogmaals te bedenken dat de zaken die Jesaja hier profeteert pas zo'n 170 jaar later in vervulling zijn gegaan. Babel is op dit moment nog geen macht van betekenis en Assyrië is de machtige vijand. Ook het beleg van Jeruzalem moet nog komen (701 BC) terwijl 48:20 het heeft over: trekt weg uit Babel, ontvlucht de Chaldeeën. De Joden uit de tijd van Jesaja zullen, als ze deze profetie lazen, vreemd opgekeken hebben terwijl de Joden uit de tijd van de ballingschap er troost uitgeput hebben.

48.1 De zonden uit het huis van Jakob

God roept Zijn volk in ballingschap op om naar Hem te horen (1). Merkwaardig is de uitdrukking 'die uit de wateren van Juda voortgekomen zijn'. Wateren verwijzen naar een bron terwijl het zuidelijk rijk (het noordelijk rijk bestaat allang niet meer) uit de stammen Juda en Benjamin is voortgekomen. De NBV vertaalt:

.....dat uit Juda's bron is voortgekomen,....

en de GNB zegt gewoon:

....uit Juda voortgekomen:

God noemt in de eerste 11 verzen drie zonden van zijn volk:

- onwaarachtige godsdienst (huichelarij)

Ze zweren bij de naam der HEREN en belijden de God van Israël- maar niet in waarheid en niet in gerechtigheid (1). Ze noemen zich nu wel 'Jeruzalemmers' en steunen op de God van Israël (2) maar..... Er is dus sprake van een formele godsdienst of zoals er ook staat:

Jes. 29:13 En de Here zeide: Omdat dit volk Mij slechts met woorden nadert en met zijn lippen eert, terwijl het zijn hart verre van Mij houdt, en hun ontzag voor Mij een aangeleerd gebod van mensen is,

Een vergelijking met onze tijd dringt zich onmiskenbaar op.

- hardnekkigheid (4)

Hun nek is een ijzeren stang en hun voorhoofd is van koper (4). Ze zijn dus zeer moeilijk te corrigeren en luisteren heel slecht. Daarom heeft God ook van tevoren gezegd wat er zou gebeuren (ballingschap). Ze moesten toen wel erkennen, ondanks hun hardnekkigheid, dat Hij het gedaan had toen het gebeurde.

- trouweloosheid (8)

God doet nu ook nieuwe dingen horen, verborgenheden waarvan zij niet wisten (7). Ik neem aan dat we hier vooral aan het optreden van Cyrus moeten denken. God wilde niet dat ze dit eerder wisten want dat zou mogelijk hun trouweloze handelen versterkt hebben (als je weet dat er een bevrijder in aantocht is dan laat je de teugels mogelijk weer in negatieve zin vieren).

God zegt ook dat Hij zijn toorn ingehouden heeft, hun ten goede, en om Mijntwil (9,11), Hij geeft Zijn eer aan geen ander. Hij heeft hen gelouterd, maar niet als zilver (dan zouden ze het niet overleefd hebben). Hij heeft ze beproefd in de smeltoven der ellende (10).

48.2 De bevrijding van Israël

Evenals in vers 1 wordt Israël weer opgeroepen om naar Hem te luisteren (12). Ook noemt God zich in dit vers de eerste en ook de laatste. Dezelfde benaming vinden we voor de verheerlijkte Christus in Opb. 1:17 en dat laat duidelijk zien dat ook Christus God is. Tevens wijst Hij hier ook op Zijn scheppende kracht. Niemand anders dan Hij kan de toekomst voorzien. Hij heeft de macht om Zijn plannen met Babel te volvoeren en Hij zal daarvoor Cyrus gebruiken (die Hij lief heeft).

48.3 De knecht des HEREN

Vers 16 is weer moeilijk. Mogelijk staat er zo iets als: Ik ben over Cyrus niet geheimzinnig geweest [BKC] en Ik zal zorgen dat zijn missie zal slagen. Zo zal degene met mijn Geest, die Ik gezonden heb, ook in Zijn missie slagen. Het lijkt er toch wel sterk op dat hier de Knecht des Heren bedoeld wordt [TC] oftewel de Heer Jezus die ook in het volgende hoofdstuk ter sprake komt.

48.4 Och dat u naar mijn geboden luisterde

Och dat u naar mijn geboden luisterde...dan zou alles voor Israël anders gelopen zijn. En niet alleen voor Israël maar voor alle mensen van alle tijden. Wie wil dat niet: zijn vrede als een rivier en zijn gerechtigheid als de golven der zee? Hoeveel mensen hebben er werkelijk, diep inwendig, vrede en rust? In Nederland gebruiken ongeveer een miljoen mensen antidepressiva (2015). Voor christenen zou dit anders moeten zijn immers:

Rom. 14:17 Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in eten en drinken, maar in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap, door de Heilige Geest.

Goddeloosheid en vrede gaan niet samen (22). Ook een christen die zich goddeloos gedraagt ervaart geen vrede. Vrede is een partje van de vrucht van de Geest en onze vrede zal groeien naar de mate waarin we met God samenwerken.

48.5 Trekt uit Babel

De ballingen worden opgeroepen niet in Babel te blijven na hun bevrijding (een aantal deden dat wel). Ze worden opgeroepen om Gods verlossing te verkondigen op de aarde. God zal

veilig voor hun terugreis zorgen zoals Hij vroeger hen ook door de woestijn leidde en zorgde dat ze niets te kort kwamen.

49 Tweede profetie over Jezus

49.0 Inleiding

Jesaja 49 is geen gemakkelijk hoofdstuk. Volgens Pawson [Jesaja, 320] treedt er nu een breuk met het voorafgaande op in die zin dat er nu niet meer gesproken wordt over Babel en Cyrus en over het fysieke lijden van het volk ten gevolge van zijn zonden (40-48) maar over de geestelijke verlossing van de zonden en dan komt het kruis in zicht. In Jesaja 53 bevinden we ons dan aan de voet van het kruis.

We zouden nu verder de volgende indeling kunnen maken:

- 49:1-7 Deze verzen hebben betrekking op de tweede knecht des HEREN: de Heer Jezus
- 49:8 en 9 Deze verzen lijken gericht tot het volk, maar toch zijn er wat onduidelijkheden
- 49:10-25 Deze verzen zijn tot het volk gericht

49.1 De Heer Jezus als de tweede knecht des HEREN

Dit is de tweede profetie over de tweede knecht des HEREN (de eerste was Jesaja 42:1-7). Dat het niet over Israël zelf gaat is uit vers 5 overduidelijk. De Heer Jezus was gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls (Mat. 15:24). In vers 3 wordt de Heer Jezus ‘mijn knecht’ genoemd.

In de eerste twee verzen is de Heer Jezus aan het woord en ook in de verzen 4 en 5.. De Vader spreekt in de verzen 3, 6 en 7

Jezus heeft een mensenlichaam aangenomen en de engel verkondigde dat Hij Jezus zou heten (Luk. 2:21). Zijn mond werd tot een scherp zwaard gemaakt (Heb. 4:11, Opb. 1:16). Vers 4 laat duidelijk de Heer Jezus zien in Zijn mens-zijn. Ook Hij wist wat tegenstand en tegenslag was. Een paar teksten:

Mar. 8:12 En Hij, diep zuchtend in zijn geest, zeide: Waartoe begeert dit geslacht een teken?

Mat. 17:17 Jezus antwoordde en zeide: O, ongelovig en verkeerd geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn? Hoelang zal Ik u nog verdragen?

Uit vers 6 blijkt dat het heil van de Messias voor de hele aarde is, zie ook:

Kol. 1:27 Hun heeft God willen bekendmaken, hoe rijk de heerlijkheid van dit geheimenis is onder de heidenen: Christus onder u, de hoop der heerlijkheid.

Vers 7 lijkt te gaan over de Messias in Zijn vernedering. Hij was, bij Zijn eigen volk, veelal verafschuwde, maar uiteindelijk zal ook alle knie zich voor Hem buigen. We zouden kunnen denken dat vers 7 over de eerste knecht des HEREN gaat, maar wat moet je dan met ‘de bij

het volk verafschuwde?’ Overigens blijft wel de vraag wat er bedoeld wordt dat Jezus een knecht van vreemde heersers is.

49.2 De betekenis van vers 8

Vers 8 is moeilijk. Paulus citeert het eerste deel van vers 8 in 2 Kor. 6:2 als hij hen oproept om het in orde te maken met God. De vraag is echter wat de betekenis van dit vers is in de context van Jesaja 49. Wie wordt hier door God aangesproken? Zijn eerste dienstknecht (nog in ballingschap), zijn tweede dienstknecht, de Heer Jezus of nog iemand anders.?

Wat mij betreft is het meest voor de hand liggende, gezien het vervolg, zijn volk Israël. Maar wat moeten we dan met: ‘u stellen tot een verbond voor het volk’? Daarom is deze uitleg toch niet erg waarschijnlijk.

De andere mogelijkheid is dat God hier de Heer Jezus aanspreekt. Maar dan doet het begin van vers 8 wat vreemd aan. Zou God zo tegen Zijn eigen Zoon spreken? Toch is deze uitleg nog het meest waarschijnlijk, zeker als we kijken naar vers 9. De vraag is dan hoe dit past bij het vervolg. In ieder geval is zeker dat God Zijn oude volk niet vergeet en dat Hij voor herstel zal zorgen (14,15,16).

49.3 De toekomst van het volk

Hoe moeten we de verzen 10 tot en met 25 zien? Waarop hebben deze betrekking? Er zijn drie mogelijkheden:

- De verzen hebben betrekking op de terugkeer uit de ballingschap

Gezien de context is dit een waarschijnlijke uitleg. Maar vers 22 spreekt erover dat God Zijn volk zal doen terugkomen van de volken, dus niet alleen vanuit de Babylonische ballingschap. Daarom is er ook een tweede mogelijkheid:

- De verzen hebben betrekking op een terugkeer van de Joden uit de verstrooiing onder de volkeren. Deze terugkeer is ook nu nog aan de gang. Verder is in het verlengde hiervan ook nog een derde mogelijkheid:
- De verzen hebben gedeeltelijk ook betrekking op de situatie in het Millennium. De Heer Jezus regeert na Zijn wederkomst met Zijn heiligen hier op aarde en de situatie beschreven in de verzen 10 tot met 13 zal zijn gerealiseerd.

Jesaja heeft profetisch vele zaken geschouwd en ze voor ons opgeschreven. Ik neem aan dat hij van veel zaken niet wist in welk tijdsbestek ze een rol zouden gaan spelen. Het is goed mogelijk dat gebeurtenissen die in tijd ver uit elkaar liggen door Hem dicht bij elkaar zijn gezien. Daarom hoeven de drie genoemde mogelijkheden elkaar ook niet uit te sluiten.

50 Derde profetie over Jezus

50.0 Inleiding

Dit hoofdstuk kunnen we in twee delen verdelen:

- 1-3 God spreekt Israël aan over het waarom van de ballingschap en de mogelijkheid van terugkeer tot Hem
- 4-11 Derde profetie over de knecht des HEREN

50.1 Terugkeer tot God is mogelijk

In de eerste drie verzen maakt God Israël duidelijk dat terugkeer tot Hem zeker mogelijk is. De breuk met God is niet zomaar een kwestie van een huwelijk dat niet goed liep of een schuld die God moest voldoen aan schuldeisers van Hem. Nee, de breuk gaat terug tot de ongerechtigheden en overtredingen van Zijn volk. Zijn hand had hen kunnen verlossen maar ze luisterden niet. Zijn macht is groot genoeg om hun omstandigheden te veranderen, maar er moet wel een terugkeer naar Hem zijn.

Overigens zullen ze nu verlost worden uit de ballingschap, maar luisteren ze nu wel nadat ze beproefd zijn in de smeltoven van de ellende (48:10)? Iemand die wel luisterde naar de woorden van de Here HERE was de tweede knecht des HEREN, onze Messias.

50.2 Derde profetie over de knecht des HEREN

De verzen 4-11 hebben duidelijk betrekking op de Heer Jezus, men zie:

- 4,5: *Joh. 14:10 Geloof gij niet, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot u spreek, zeg Ik uit Mijzelf niet; maar de Vader, die in Mij blijft, doet zijn werken.*
- 6: *Mar. 14:65 Toen begonnen sommigen Hem te bespuwen, en zijn aangezicht te bedekken, en met vuisten te slaan, en tot Hem te zeggen: Profeteer ons! En de dienaren sloegen Hem in het aangezicht.*

Onze Heer liet zich ook niets gelegen liggen aan van de meningen van mensen om Hem heen. Hij maakte Zijn gelaat als een keisteen (7). Zelfs Zijn vijanden merkten op:

Mar: 12:14 En zij kwamen en zeiden tot Hem: Meester, wij weten, dat Gij waarachtig zijt en dat Gij U aan niemand stoort; want Gij ziet de mensen niet naar de ogen, maar Gij leert de weg Gods in waarheid.

Wat vers 8 en 9 betreft zouden we nog kunnen verwijzen naar:

Joh. 8:46 Wie van u overtuigt Mij van zonde? Als Ik waarheid spreek, waarom gelooft gij Mij niet?

Vers 10 bevat een mooie belofte. Je kunt Godvrezend zijn en naar de stem van Zijn dienaar luisteren (gezien het voorafgaande moeten we vooral denken aan de stem van Jezus) maar toch in diepe duisternis wandelen, van licht beroofd. In zo'n geval moet je blijven vertrouwen op de naam des HEREN en steunen op zijn God. Dit lijkt erg op wat David in Psalm 23 zegt:

Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij; uw stok en uw staf, die vertroosten mij.

Een christen is nooit alleen al kan hij zich weleens eenzaam voelen.

Je kunt ook proberen om licht te ontvangen van je eigen brandpijlen (en zo doen de mensen die God niet kennen). Als je in de duisternis gebruik maakt van eigen hulpmiddelen, buiten God om, dan zal de uitkomst steeds pijnlijk zijn. God zelf heeft daar de hand in.

Voor degenen die in deze duistere wereld op zichzelf en op eigen hulpmiddelen vertrouwen en niet op God en Jezus, zal de uitkomst uiteindelijk pijnlijk zijn. Hoevelen wandelen helaas op deze brede weg!

51 Gods troost voor Zijn volk

51.0 Inleiding

Het oude volk van God is nog steeds in ballingschap, maar hier komt weldra een einde aan. God troost nu de ballingen, maar niet zomaar iedereen. Zijn woorden zijn duidelijk gericht tot hen die gerechtigheid najagen en de HERE zoeken, kortom de rechtvaardigen (1). Voor hen is de hoop weggelegd, maar wat voor hoop zullen anderen hebben als ze zich niet tot God wenden?

God troost Zijn volk op verschillende manieren:

- Hij wijst hen op hun begin
- Hij maakt hen duidelijk wat er in de nabije toekomst zal gebeuren
- Hij laat hen ook zien wat in de verre toekomst (voor hen) in het verschiet ligt
- Hij wijst op Zijn grote macht en bescherming
- Hij roept hen op niet bevreesd te zijn voor mensen

Een paar bijzondere onderdelen van dit hoofdstuk zijn:

- Het aanwijzen van de oorzaak van hun moeilijkheden
- De roep tot God om te gaan handelen

In het vervolg komen al deze onderdelen aan de orde.

51.1 Hij wijst hen op hun begin

God wijst de rechtvaardige ballingen op hun oorsprong (1). Hun stamouders waren Abraham en Sara. Het volk is, in zekere zin, voortgekomen uit deze rots en uit deze aarde. Abraham was eenling en Sara kon aanvankelijk geen kinderen krijgen. Toch maakte God uit hen een groot volk. Hij, als Schepper kan deze dingen doen. Hij zal Sion troosten en haar woestijn te Zijner tijd weer omvormen als het paradijs in Genesis. Dit laatste lijkt weer betrekking te hebben op het Vrederijk en vanuit het perspectief van Jesaja ziet het op een verre toekomst.

51.2 Hij maakt hen duidelijk wat in de nabije toekomst zal gebeuren

De situatie voor de ballingen gaat nu snel veranderen. Vers 14 spreekt over het snel ‘ontboeien van de kromgeslotenen’ (het spoedig bevrijden van de gevangenen) en in vers 22 staat dat de beker der bedwelming uit hun hand zal worden genomen en dat ze de kelk der grimmigheid niet langer zullen drinken. Dan zullen de rollen worden omgekeerd en worden hun verdrukkers verdrukt (23).

51.3 Wat heeft God voor hen in de verre toekomst?

De verzen 4,5 en 11 lijken betrekking te hebben op het Vrederijk waarin de Messias zal regeren vanuit Jeruzalem, hoewel de verzen 4 en 5 al in enige mate realiteit zijn door de verspreiding van het evangelie.

Je kunt je afvragen wat deze ballingen hebben aan profetie die voor hen nog verre toekomst is. Door de opstanding uit de doden zal dit ook voor hen realiteit zijn (zie Dan. 12:13).

51.4 Hij wijst op Zijn grote macht

Op meerdere plaatsen wijst God op Zijn grote macht. Zie vers 6, 13, 15 en 16 (let ook op de bescherming).

51.5 Wees niet bevreesd voor mensen

In vers 7, 12 en 13 worden de ballingen opgeroepen om niet bevreesd te zijn voor mensen. Omdat ze rechtvaardig zijn zullen ze verdrukking en beschimpingen ervaren:

2 Tim. 3:12 Trouwens, allen, die in Christus Jezus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden.

Het zal de verdrukkers slecht vergaan (8), maar God zal de rechtvaardigen troosten (12).

51.6 De oorzaak van hun moeilijkheden

In de verzen 17 tot en met 20 en ook in vers 22 laat God er geen twijfel over bestaan dat Hij de bewerkende oorzaak van de ballingschap en de daaruit voortgekomen ellende is. Ze dronken uit de beker van Zijn grimmigheid en van Zijn bedwelming (17 en 22) vanwege hun zonden en die van de vaders.

De beide dingen (tweetallen) uit vers 19 geven de zwaarte van de tuchting aan: verwoesting en verderf, honger en zwaard, geen zonen om haar (Jeruzalem) te geleiden of bij de hand te grijpen (Jeruzalem werd van haar kinderen beroofd).

51.7 De roep tot God om te gaan handelen

In vers 7 wordt God opgeroepen om te handelen en Zijn macht te laten zien. God wordt hier voorgesteld als mens om op te waken (zo'n voorstelling als mens heet een antropomorfisme). Wie Hem daartoe oproepen is niet duidelijk (de profeet of de ballingen). Er is hier ook sprake van Rahab. Nu kunnen we hier drie betekenissen aangeven:

1. Rahab was een zeemonster dat door God op de vijfde dag geschapen werd, maar later ook weer gedood door God omdat dit dier de schepping in chaos wilde veranderen (Joodse traditie).
2. Rachab was in de Babylonische traditie het zeemonster en de goddelijke verpersoonlijking van de wanorde voorgesteld door de rusteloze zee. De Babylonische

schepper-god Marduk moest dit dier eerst onderwerpen voordat hij met het ordelijke scheppingswerk verder kon gaan [TC].

3. Rahab was ook de bijnaam van Jesaja voor Egypte (Jesaja 30:7).

In vers 10 is trouwens sprake van de doortocht door de zee, waar de achtervolgende Egyptenaren in verdronken. Toch lijkt de betekenis van vers 9 te maken te hebben met de voorstelling van het zeemonster (al of niet bestaand) en werd het gebruikt om de macht van God aan te geven [TC].

In vers 17 roept God van Zijn kant Jeruzalem op om te ontwaken en te gaan ervaren wat God nu gaat doen.

52 Waak op

52.0 Inleiding

De lijn van het vorige hoofdstuk wordt hier voortgezet en het einde van het lijden in de ballingschap wordt aangekondigd. Een aantal teksten uit dit gedeelte komt ook in het NT terug.

52.1 Waak op

Sion (Jeruzalem of ook haar ballingen) wordt (worden) hier opgeroepen om op te waken. Een dergelijke oproep hebben we ook al in vers 17 gezien. In feite worden ze opgeroepen om zich klaar te maken voor wat God voor Jeruzalem gaat doen. Ze moeten zich bekleden met sterkte en met pronkgewaden, het stof van zich afschudden en de banden van hun hals losmaken. Hoewel ze nu nog gevangen zijn (2) moeten ze zich gaan gedragen alsof ze al vrij zijn. De belofte van God voor Jeruzalem is dat geen onbesnedene of onreine meer in haar zal komen (1). Een dergelijke belofte vinden we ook voor het Nieuwe Jeruzalem:

Opb. 21:27 En in haar zal niets onreins binnenkomen, en niemand, die gruwel en leugen doet, maar alleen zij, die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam.

De belofte van Jesaja voor Jeruzalem lijkt me in ieder geval niet definitief van toepassing voor het herbouwde Jeruzalem na de ballingschap omdat sindsdien nog vele onreinen en onbesnedenen deze stad hebben betreden. Het lijkt me eerder definitief van toepassing op het Jeruzalem in het Messiaanse Rijk. God had Jesaja profetisch zo'n 'nieuw Jeruzalem' laten zien. Jesaja zal dit mogelijk hebben uitgelegd als zijnde van toepassing op de ballingen. Dat het voor hen een voorlopige en tijdelijke vervulling betrof kon Jesaja niet weten.

Hoe dan ook, de ballingen worden opgeroepen om zich te richten op het heil dat God in petto heeft. Wel zullen ze het oude Babylon moeten verlaten (vers 11 en 12). Ook daar zal God hen bij helpen.

Vers 11 vinden we ook terug in 2 Kor. 6:17:

2 Kor. 6:17 Daarom gaat weg uit hun midden, en scheidt u af, spreekt de Here, en houdt niet vast aan het onreine en Ik zal u aannemen,

Hier betreft het een oproep van Paulus aan de Korintiërs om geen ongelijk span aan te gaan met ongelovigen zodat ze deel zouden krijgen aan allerlei vormen van onreinheid.

52.2 In het verleden

In vers 4 verhaalt God wat er in het verleden met Zijn volk gebeurd is. Als er staat dat Assur het zonder reden heeft onderdrukt dan wil dat zeggen dat Assur daar geen goede reden voor had. God liet echter de onderdrukking toe door de zonden van Juda. Verder staat er in vers 3 dat ze om 'niet' verkocht zijn en in vers 5 vinden we dat weer. Dit wil niet zeggen dat er van

Gods kant geen aanleiding voor was. Die was er zeker wel, namelijk de zonden van de natie (51:17-20). Men moet dit echter lezen als dat ze verkocht zouden zijn als slaven en dat niemand er geld voor kreeg. Omdat er toen geen geld aan te pas kwam zullen ze ook zonder geld worden gelost (3).

52.3 Thans echter, wat vind ik hier?

De situatie is nu dat de onderdrukkers van de ballingen zich ‘nadrukkelijk aanwezig’ gedragen en spotten met de God van Israël (5). Deze God blijkt in hun ogen toch niet zo machtig als de goden van Babylon. God zal zich, te dien dage, echter duidelijk aan Zijn volk doen kennen. Ook hier moeten we ons afvragen wanneer deze profetie zijn definitieve vervulling heeft. Het lijkt me dat we ook dan moeten denken aan de situatie in het Messiaanse Rijk (zie bijv. Jer. 31:34).

Vers 5 vinden we ook terug in Rom. 2:24:

24 Want de naam Gods wordt om u gelasterd onder de heidenen, gelijk geschreven staat.

Hier spreekt Paulus de Joden aan die zich beroemen om het hebben van de wet en deze toch niet in de praktijk brengen. De heidenen bespotten hierdoor de God van Israël.

52.4 De vreugdebode

In de verzen 7 tot en met 10 wordt gesproken over de vreugdebode die heil verkondigt. De identiteit van de vreugdebode wordt niet genoemd maar de boodschap is gericht aan de ballingen en de inhoud van de boodschap is “Uw God is Koning”(7). Jeruzalem, dat nog in puinhopen ligt, is in feite al verlost en God zal er weer gaan wonen. Alle einder der aarde zullen getuige zijn van dit heilsfeit.

Ook hier hetzelfde als in het voorafgaande. Er is een voorlopige vervulling in de periode na de ballingschap maar een meer definitieve vervulling zal er pas zijn in het Messiaanse Rijk.

Vers 7 vinden we ook in Nahum 1:15 en ook in Rom. 10:15:

Rom. 10:15 En hoe zal men prediken zonder gezonden te zijn? Gelijk geschreven staat: Hoe liefelijk zijn de voeten van hen, die een goede boodschap brengen.

Hier is de boodschap het evangelie van Jezus Christus en dat is een goede boodschap. Er is echter wel een prediker nodig om de boodschap ergens te brengen.

52.5 Vierde profetie over Jezus

Nu begint de vierde profetie over de knecht des HEREN en deze profetie loop door in het bekende hoofdstuk 53. Vers 13 spreekt over ‘mijn knecht’. Het is Vader die over Zijn Zoon spreekt als mijn knecht. Er wordt over Hem gezegd dat Hij ten hoogste verheven doet zijn (13). Dit doet denken aan:

Fil. 2:9 Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken,

Vers 14 heeft het echter over de gestalte van een misvormde verschijning die niet meer was als de gestalte der mensenkinderen, waarover velen zich ontzet hebben. Dit is voor velen de laatste gestalte geweest die ze gezien hebben, de Mensenzoon in Zijn ‘afgetuigde toestand’.

Toch zal deze zelfde persoon weer velen doen ‘ontzetten’. Vers 15 spreekt over het doen opspringen (schrikken) van vele volken en het doen verstommen van koningen. Nu zien ze wat hun niet verteld was en vernemen ze wat ze nooit gehoord hadden.

Mijns inziens zal dit voor velen de ervaring zijn bij de wederkomst:

Mat. 24:30 En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen aan de hemel en dan zullen alle stammen der aarde zich op de borst slaan en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken des hemels, met grote macht en heerlijkheid.

Dat velen voor deze tijd nog tot erkenning der waarheid mogen komen!

Vers 15b vinden we ook terug bij Rom. 15:21. Men zie:

Rom. 15:20: Ik stelde er mijn eer in het te verkondigen, doch zo, dat ik niet optrad waar de naam van Christus reeds genoemd was, om niet op eens anders fundament te bouwen, 21 maar om te handelen naar hetgeen geschreven staat: Zij, aan wie niets van Hem is verkondigd, zullen Hem zien en wie het niet gehoord hebben, zullen het verstaan.

53 Wij allen dwaalden als schapen

53.0 Inleiding

Dit hoofdstuk is wel zeker het bekendste hoofdstuk uit het boek Jesaja. Het verlossingswerk van de Heer Jezus wordt hierin geprofeteerd 750 jaar voordat hier werkelijk sprake van was. Men heeft weleens gedacht dat het één en ander opgeschreven was nadat dit allemaal had plaatsgevonden. Voor 1947 dateerden de oudste handschriften van het boek Jesaja uit de negende eeuw na Christus en het zou dus kunnen zijn dat Jesaja 53 was opgeschreven na de bediening van de Heer Jezus op aarde. In dat geval zou er helemaal geen sprake zijn van profetie.

Deze kritiek verstomde echter (grotendeels) door de ontdekking van de zogenaamde dode-zee-rollen in een grot bij de Dode Zee (tussen 1947 en 1956). Men vond daarbij ook een complete rol van het boek Jesaja die ontstaan is in de eerste eeuw voor Christus. Jesaja 53 is dus werkelijk profetie.

Jesaja 53 is vooral ook bekend geworden door de geschiedenis van de kamerling uit Morenland (Han. 8:26-40). Deze las, op de terugweg van Jeruzalem, waar hij had aanbeden, een gedeelte uit het boek Jesaja, namelijk Jes. 53:7 en 8. Hij begreep dit niet en toen kwam Filippus te hulp en predikte hem vanuit dat Schriftwoord Jezus.

Men (Veel Joodse maar ook christelijke geleerden) heeft wel gedacht dat de (lijdende) knecht uit Jesaja het volk Israël is. Israël zou dan geleden hebben voor de zonden van de mensheid. Nu is het volk Israël in het boek Jesaja de eerste knecht van de God (Jesaja 42:19) en het volk heeft inderdaad veel geleden. Maar toch kan Israël niet de lijdende knecht zijn uit Jesaja 53. We komen dan in de knoop met Jesaja 53:8b (hier wordt gesproken over de overtreding van mijn volk) en ook met Jesaja 53:9

53:9bij de rijke was hij in zijn dood

Wat moet dan de betekenis hiervan zijn? Nee, de lijdende knecht is niemand minder dan onze Here Jezus Christus.

53.1 Wie gelooft...?

Wie zal de profetische boodschap over de lijdende knecht geloven? De boodschap was in eerste instantie gericht tot de ballingen (zoals trouwens ook de andere boodschappen). Hoe zullen zij op de boodschap gereageerd hebben? We weten het niet! De arm des HEREN staat hier voor het handelen van God in dit heilsplan. Wie van de ballingen zal dit daadwerkelijk zo geloofd hebben?

Maar we kunnen dit ook toepassen op alle mensen die hierna gekomen zijn en die deze boodschap gehoord hebben. De afkomst van deze lijdende knecht was niet zodanig dat hij vele volgelingen zou aantrekken. Let op 52:14 maar ook op 53:2 en 3. Hij schoot op als een wortel uit dorre aarde (een geestelijk dorre omgeving: Israël). Juist deze, een in eerste

instantie weinig opvallende en fysiek aantrekkelijke man, zou een wereldwijde betekenis krijgen. Inderdaad, er is openbaring van de arm des HEREN voor nodig om dit te geloven. Dit komt overeen met wat de Heer Jezus zelf zegt in Joh. 6:44:

Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke,,,

Neen, de uiterlijke menselijke verschijningsvorm van de Heer Jezus zou geen aanleiding zijn om Hem te gaan volgen. Zelfs de tekenen en wonderen brachten uiteindelijk geen grote groep van trouwe discipelen voort.

53.2 Onze ziekten heeft Hij op zich genomen...

Wat is de betekenis van vers 4:

Nochtans, onze ziekten heeft hij op zich genomen, en onze smarten gedragen;

Nochtans... dat wil zeggen dat ondanks deze ‘verachtelijke verschijning’ is het juist deze knecht die onze ziekten op zich genomen heeft en onze smarten gedragen. Smart is de vertaling van een Hebreeuws woord dat fysieke of mentale pijn betekent.

Mattheus, die een Griekse vertaling van de Hebreeuwse tekst gebruikt (maar niet de Septuagint) verwijst ook naar Jesaja 53:4:

*Mat. 8:16 Toen het nu avond werd, bracht men vele bezetenen tot Hem; en Hij dreef de geesten uit met zijn woord en die ernstig ongesteld waren genas Hij allen,
17 opdat vervuld zou worden, hetgeen gesproken werd door de profeet Jesaja, toen hij zeide:
Hij heeft onze zwakheden op Zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen.*

Zwakheid is de vertaling van een Grieks woord dat aangeboren zwakte of ook gewoon ‘ziekte’ betekent.

We geloven dat zowel Mattheüs als ook Jesaja schreven onder de inspiratie van de Heilige Geest en dat betekent dus:

Jezus heeft onze ziekten, zwakten, mentale pijnen alle op zich genomen en gedragen. In de tijd van Zijn bediening betekende dat (volgens Mattheus) dat Hij allen genas die tot Hem kwamen. Hij droeg de ziekten en zwakheden als het ware weg. Hij betaalde ook de prijs voor de zonde van de mensheid (zie vers 5). Aan het laatste kennen we een universele betekenis toe (het is voor mensen van alle tijden, maar het wordt alleen effectief voor diegenen die hun vertrouwen op Jezus stellen) maar dan ook aan het eerste. Dat zou dan betekenen dat Jezus ook de ziekten en zwakheden van de hele mensheid op zich heeft genomen. Ik geloof dat dit ook zo is, maar wat is de praktische betekenis hiervan?

Jezus heeft niet alleen de zonden op zich genomen en gedragen maar ook de consequenties hiervan: ziekten, zwakheden etc. Hij heeft daarvoor de prijs betaald op het kruis van Golgotha. Het gaat echter te ver om hieruit te concluderen dat ziekte, pijnen etc. niet meer zouden kunnen voorkomen in het leven van hen die met God verzoend zijn door Jezus Christus. Velen die menen dit te moeten geloven zijn hierdoor in een kramp gekomen. Wel is het zo dat door de verzoening ook genezing mogelijk (!) wordt, maar dat is wat anders dan

steeds maar volledige genezing te ontvangen. De volledige verlossing van ons lichaam zal pas komen bij de wederkomst van de Heer Jezus (1Kor. 15:35-49).

Onze Heer Jezus was een man van smarten en vertrouwd met ziekte. Het lijden van de Heer Jezus zal vaak ook zichtbaar zijn geweest en dat geldt natuurlijk in het bijzonder voor het lijden aan het kruis. Veel mensen hebben dat verkeerd uitgelegd, als een straf van God voor zijn ongerechtigheden (4). De waarheid is echter dat Hij leed voor onze ongerechtigheden en bij dat ‘onze’ zijn alle mensen van alle tijden ingesloten.

53.3 Wij allen dwaalden als schapen.....

Schapen zonder herder gaan van nature dwalen en komen in moeilijkheden. Dat geldt ook voor de mens zonder de goede Herder, ze doen gewoon wat ze zelf het beste uitkomt en dat leidt steeds tot zonde. Paulus schrijft aan de Efeziërs:

Ef. 2:3 (trouwens, ook wij allen hebben vroeger daarin verkeerd, in de begeerten van ons vlees, handelende naar de wil van het vlees en van de gedachten, en wij waren van nature, evenzeer als de overigen, kinderen des toorns),

God heeft de straf hiervoor helemaal op Jezus gelegd:

53:5 Maar om onze overtredingen werd hij doorboord

Mogelijk moeten we hier ook denken aan een letterlijk doorboren: de spijkers door Zijn handen. Het Hebreeuwse woord kan echter ook ‘verwonden’ betekenen zoals de AV heeft.

om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden.

Vooraf het laatste deel van deze tekst:

en door zijn striemen is ons genezing geworden

wordt vaak aangehaald in verband met lichamelijke genezing. Er wordt in het Hebreeuws echter een woord gebruikt dat afgeleid is van het Hebreeuwse werkwoord ‘rapha’ en dat betekent ‘heelmaken’ in de meest ruime zin van het woord. Gezien de context moeten we allereerst aan ‘geestelijke genezing’ denken, maar heelmaken kan ook lichamelijke genezing inhouden. De apostel Petrus gebruikt ook deze tekst:

1 Pet. 2:24: die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft, opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven; en door zijn striemen zijt gij genezen.

Hier wordt in het Grieks een woord gebruikt dat afgeleid is van het Griekse werkwoord ‘iaomai’ en dat kan betekenen: genezen, herstellen, iemands behoud tot stand brengen. Gezien de context moeten we ook hier in de eerste plaats weer denken aan ‘geestelijke genezing’ (Je kunt toch moeilijk aannemen dat de toehoorders van Petrus allemaal lichamelijke genezing hadden ervaren), hoewel het woordgebruik ook lichamelijke genezing toelaat.

Mogelijk kun je zeggen dat de Heilige Geest, die de Bijbel geïnspireerd heeft, in beide gevallen (Jesaja 53:5 en 1 Pet. 2:24) ‘geestelijke genezing’ bedoelde maar dat Hij tegelijkertijd de mogelijkheid voor lichamelijke genezing wilde openhouden.

53.4 Als een lam dat ter slachting geleid wordt

De houding die de Heer Jezus aannam tijdens Zijn lijden vlak voor het kruis en ook op het kruis wordt vergeleken met het gedrag van een lam dat geslacht wordt en een schaap dat stom is voor zijn scheerders. We lezen nergens van een ‘terugschelden’ of van kwaad worden. De apostel Petrus zegt:

1 Pet. 2:23 die, als Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt;

Toen Hij geslagen werd door de dienaar van de overpriester antwoordde Hij:

Joh. 18:23: Indien Ik verkeerd gesproken heb, geef aan wat verkeerd was, maar indien het goed was, waarom slaat gij Mij?

53.5 Uit de verdrukking weggenomen

Vers 8 is niet meteen duidelijk in de NBG en de HSV-vertaling. De NBV-vertaling is meer verhelderend:

*8 Door een onrechtvaardig vonnis werd hij weggenomen.
Wie van zijn tijdgenoten heeft er oog voor gehad?
Hij werd verbannen uit het land der levenden,
om de zonden van mijn volk werd hij geslagen.*

In de tijd van Jezus lijden zullen er niet veel geweest Zijn die begrepen hadden dat Zijn lijden een onrechtvaardig lijden was (wel bijvoorbeeld de vrouw van Pilatus en in feite ook Pilatus zelf). Jezus leed voor de zonden van mijn volk. ‘Mijn’ lijkt hier betrekking te hebben op God of nog beter: de Vader. In vers 11 wordt immers ook gesproken over mijn knecht, dat kan niemand anders zijn dan Jezus, die hier de knecht van de Vader wordt genoemd. Het lijkt me dat met ‘mijn volk’ het volk Israël wordt bedoeld, hoewel Jezus uiteindelijk voor de zonden van de hele wereld gestorven is:

1 Joh. 2:2 en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld.

Het is trouwens bijzonder dat er gesproken wordt over ‘zijn tijdgenoten’. Jesaja voorzag al 750 jaar tevoren dat weinig tijdgenoten van ‘de knecht’ oog zouden hebben voor Zijn onrechtvaardig lijden.

53.4 Bij de rijke was Hij in Zijn dood

In eerste instantie zou Jezus ook met de misdadigers begraven worden maar door de actie van Jozef van Arimatea kwam zijn lichaam in een nieuw graf (Joh. 19:31-39, Mat. 27:57-60). De symbolische betekenis hiervan wordt gegeven in vers 9b.

53.5 Hij maakte hem ziek

Vers 10a is in de NBG en ook in de HSV wat merkwaardig vertaald. Het suggereert dat God er genoeg aan had om Zijn Zoon te verbrijzelen (te vertreden, dus toe te laten dat Hij vertreden zou worden). Het lijkt me beter om te vertalen: Het was Gods wil.....

In vers 10 staat ook dat Hij Hem ziek maakte. Ook dit lijkt me een misleidende vertaling omdat het in onze taal betekent dat God ervoor zorgde dat Jezus ziek werd. Een duidelijker vertaling lijkt me die van de AV: 'He has put Him to grief' en dat betekent: Hij heeft Hem met leed overladen. Het waren zondaren die Hem dit alles aandeden, maar God was het die deze zaken toeliet. Een alternatieve vertaling voor vers 10 is dan:

Het was Gods wil om Hem te vertreden, Hij heeft Hem met leed overladen.

In Lev. 5:1-6:13 is sprake van een schuld- of zondoffer. Er moest dan voor bepaalde zonden een schaap of een geit of twee jonge duiven naar de priester gebracht worden als offer voor de zonde van de betrokkene. De Heer Jezus stelde zichzelf (!) ten schuldoffer voor de zonden van de mensheid. Hierdoor kreeg Hij vele nakomelingen:

Heb. 2:10; Want het voegde Hem, om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman hunner behoudenis door lijden heen zou volmaken.

'Hij zal een lang leven hebben' (10), dit is in feite een 'understatement' omdat de Zoon van God eeuwig leeft. Oorspronkelijk staat er: 'Hij zal Zijn dagen verlengen'. In het Jodendom werd een langer leven gezien als een speciaal voorrecht. Wel, dat valt dan op een bijzondere manier ten deel aan de dienaar van de Heer.

Mogelijk is het ook gewoon een verwijzing naar de opstanding uit de dood van de Heer Jezus want van wie kan anders gezegd worden dat Hij lang leeft na Zijn sterven?

Door het verlossingswerk van de Heer Jezus slaagt het plan van God.

53.6 Velen rechtvaardig maken

De betekenis van vers 11a lijkt zoiets te zijn als: 'De Heer Jezus zal ervaren dat Zijn moeitevol lijden heel veel oplevert'. Maar wat wordt er bedoeld met 'door zijn kennis'. Het zou kunnen betekenen: 'doordat Jezus exact weet wat er nodig is om zondaren te redden kan Hij velen rechtvaardig maken [TC]', maar het zou ook kunnen betekenen: 'door de kennis van Hem (doordat ze Hem kennen) kan Hij velen rechtvaardig maken (HSV)'. Hij zal hun ongerechtigheden dragen.

53.7 Met machtigen zal Hij de buit verdelen

De vertaling die de NBG geeft van vers 12a is merkwaardig. Moeten we werkelijk geloven dat de Heer Jezus (maar) een deel krijgt onder velen en met machtigen (terwijl Hij zelf bij uitstek de machtige is) de buit verdeeld? Een veel betere en logischer vertaling geeft de HSV:

*12 Daarom zal Ik Hem veel toedelen,
en machtigen zal Hij verdelen als buit,
omdat Hij Zijn ziel heeft uitgestort in de dood,
onder de overtredders is geteld,
omdat Hij de zonden van velen gedragen heeft
en voor de overtredders gebeden heeft.*

Inderdaad, de Heer Jezus zal vele rechtvaardigen toebedeeld krijgen (Joh. 6:37). Machtigen zullen van hun troon worden gestoten. Dit alles wordt mogelijk gemaakt door Zijn verlossingswerk.

Jezus werd onder de overtredders geteld (Hij werd ook gekruisigd) terwijl Hij toch veler zonden gedragen en voor de overtredders gebeden heeft. In de Hebreeuwse grondtekst staat het onderstreepte deel in de tegenwoordige tijd. Aan het kruis vroeg Hij inderdaad vergeving (Luk. 23:34) maar ook nu nog pleit Hij voor de Zijnen:

Heb. 7:25 Daarom kan Hij ook volkomen behouden, wie door Hem tot God gaan, daar Hij altijd leeft om voor hen te pleiten.

Rom. 8:34 wie zal veroordelen? Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de opgewekte, die ter rechterhand Gods is, die ook voor ons pleit.

54 De toekomst van Israël

54.0 Inleiding

Opvallend is dat na Jesaja 53, waarin het verlossingswerk van de Heer Jezus centraal staat, meteen het hoofdstuk volgt over de heerlijke toekomst van Israël. Met nadruk moet vermeld worden dat we niet geloven dat het betrekking heeft op de periode na de ballingschap. Zoals iedereen weet was die toekomst bepaald niet heerlijk.

Jesaja keek profetisch nog veel verder de toekomst in en wel naar de situatie die optreedt na de wederkomst van de Heer Jezus: het Messiaanse Rijk. Soms lijkt het zelfs of er sprake is van het Nieuwe Jeruzalem (11 en 12) zoals Pawson meent [Jesaja, 374], vergelijk maar met Opb.21:18-21. Maar uit vers 15, waaruit blijkt dat Jeruzalem of Israël toch nog aangevallen kan worden, zou je weer concluderen dat het toch niet betrekking kan hebben op een situatie op de nieuwe aarde, want daar zijn geen dreigingen meer.

Overigens worden de verzen 15, 16 en 17 ook nog weleens gebruikt in profetieën die geuit worden om mensen duidelijk te maken dat God ze zal beschermen tegen een vijandige situatie. Ik geloof dat dit, onder de leiding van de Heilige Geest, is toegestaan. Maar we moeten wel bedenken dat dit niet de eerste betekenis van dit gedeelte is. Het gaat hier over de toekomst van Israël en daarin wordt ze door God op bijzondere wijze beschermd. Hoewel God in het recente verleden ook al veel wonderen heeft gedaan (te denken valt aan de oorlogen van Israël met zijn buurlanden) moeten we toch stellen dat de situatie die vanaf vers 14 beschreven wordt, nog niet is aangebroken. Vers 13 is op dit moment (augustus 2015) ook nog allesbehalve de realiteit.

54.1 Israël voorgesteld als verlaten vrouw

Israël wordt hier voorgesteld als een onvruchtbare vrouw (1), maar ook als een verlaten (6) vrouw en een weduwe (4). Ze heeft geen kinderen voortgebracht, maar aan deze kinderloze situatie gaat een einde komen. Ze moet maatregelen gaan nemen om haar nageslacht te laten wonen (3). Haar man, dat is God, had haar weliswaar verlaten, maar dat was maar voor een kort ogenblik (7) en daarin een uitstorting van toorn over de zonde van Zijn volk. Hij zal met groot erbarmen Israël weer tot zich nemen (7) en zich met eeuwige goedertierenheid over haar ontfermen (8).

Deze aanneming van Israël is op dit moment ook nog steeds toekomst:

Rom. 11:12 Betekent nu hun val rijkdom voor de wereld en hun tekort rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!

Even later staat er:

Rom. 11:15 Want, indien hun verwerping de verzoening der wereld is, wat zal hun aanneming anders wezen dan leven uit de doden?

54.2 Een geweldige toekomst

God heeft beloofd dat er een moment komt dat Hij nooit meer toornig op Israël zal zijn en haar nooit meer zal dreigen (9). Hij zal ze ‘stevig’ in hun land (veel groter dan wat nu Israël is) laten wonen (11, 12) en alle inwoners zullen discipelen van de Heer zijn terwijl rust en vrede hen ten deel valt (NBV). Ook hun bescherming door God zal verzekerd zijn.

Zoals al eerder gezegd geloven we dat deze belofte in vervulling gaat in het Messiaanse Rijk, waar Israël in vrede zal leven met de andere volkeren. Toch lijkt nog niet alle vijandschap ‘geblust’ (15). Zie verder ook Opb. 2:26 en 27:

26 En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen;

27 en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld,

55 Koopt zonder geld

55.0 Inleiding

De eerste drie verzen van dit hoofdstuk zijn wel zeer bekend. Ze zien er ook erg aantrekkelijk uit: je kunt iets goeds kopen en het kost ook nog eens niets en het zal je ook nog eens verzadigen, in tegenstelling tot zaken die je kunt kopen voor geld maar die blijkbaar niet verzadigen. Er staan toch wel voorwaarden bij: Je moet komen (het komt je niet aanwaaien) en vooral, je moet aandachtig naar God gaan luisteren. Dan zal je ziel leven!

Ongetwijfeld geldt deze belofte voor alle mensen van alle tijden en het is aan ons om dit te beproeven. Gods heil, dat Hij in het bijzonder heeft laten zien in de persoon van Zijn Zoon, is niet te koop voor geld! Maar je moet wel komen en luisteren (gehoorzamen!)

Tegelijk moeten we beseffen dat deze belofte staat in de context van de ballingen te Babel. Wat betekenen de eerste drie verzen in deze context? De Joden in Babel hadden met hun handel geld verdiend en daar waren ze heel goed in geworden. Toch ervoeren ze blijkbaar dat aardse goederen nooit blijvende voldoening schonken. Ze worden nu uitgenodigd om deel te hebben aan het heil der Heren, maar daar is wel bekering voor nodig! Dan belooft God aan hen de betrouwbare bewijzen van David.

55.1 De betrouwbare genadebewijzen van David

Er wordt hier verwezen naar het Davidische verbond. Het verbond met David vinden we in 2 Sam. 4-17 (zie ook 1 Kron. 7:11-14 en 2 Kron. 6:16). Het gaat erover dat er altijd een nakomeling van David op de troon zal zitten en dit heeft in het bijzonder betrekking op de Messias die voor eeuwig op de troon zal zitten. Dit verbond is eeuwigdurend en heeft, wat zijn internationale aspect betreft, ook voor de christenen uit de heidenen betekenis.

De betekenis hier is dat zoals God beloofde dat Hij David zou zegenen, zo zal Hij ook Zijn zegen niet onthouden aan hen die tot Hem komen. Zij zullen altijd bij Hem horen [BKC].

55.2 Een gebied der natiën

Wie is de ‘hem’ uit vers 4? Er lijken twee mogelijkheden:

- David, dit lijkt logisch gezien de aansluiting op vers 3. Maar de beschrijving van deze getuige in vers 4 sluit hier toch weer niet goed op aan.
- De Messias. Dit lijkt meer in overeenstemming met vers 4 terwijl de Messias de ultieme nakomeling is uit het Davidische verbond. Daarom lijkt deze mogelijkheid het meest waarschijnlijk.

De betekenis van vers 5 is ook niet meteen duidelijk. Mogelijk moeten we hier denken aan de vervulling van de belofte in Jesaja 6:1 ev.:

*1 Het woord, dat Jesaja, de zoon van Amoz, aanschouwd heeft over Juda en Jeruzalem.
2 En het zal geschieden in het laatste der dagen: dan zal de berg van het huis des HEREN vaststaan als de hoogste der bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen. En alle volkeren zullen derwaarts heenstromen
3 en vele natien zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg des HEREN, naar het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere aangaande zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan en des HEREN woord uit Jeruzalem.*

Israël is dan verheerlijkt, omdat de Zoon van God nu regeert te Jeruzalem. Hier zal een ‘magneetwerking’ van uitgaan op andere volken. Zo ‘impopulair’ Israël nu is bij vele volkeren, zo ‘populair’ zal Israël dan zijn bij de volkeren van de aarde.

55.3 Om de zegeningen te ervaren is bekering nodig

Om de zegeningen die in de vorige verzen beschreven zijn te ervaren is (voor de onbekeerde ballingen) wel bekering nodig. De HERE moet gezocht en aangeroepen worden (6). De goddeloze moet zijn weg verlaten en de ongerechte man zijn gedachten (7). Ze zullen hun gedachten en wegen in lijn moeten brengen met die van God, die het altijd beter weet (8,9). Dit doet denken aan Rom. 12:2:

2 En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene.

Gods Woord is altijd waarheid en Hij zal Zijn Woord steeds gestand doen (11). Degenen die tot Hem naderen zullen zich naar Zijn woord moeten richten.

Voor ons betekent dat we steeds naar Zijn Woord (de Bijbel) moeten leven:

Psalms 119:105 Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.

55.4 In vreugde uittrekken

De ballingschap loopt ten einde en ze zullen in vreugde uittrekken en in vrede geleid worden (12) vooropgesteld dat ze willen doen wat God zegt. Ook de natuur deelt dan in de zegen (13). Tegelijk kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat dit laatste vers meerdere vervullingen kent, want in hoeverre is de uittocht uit Babel zou vreugdevol geweest als in dit vers beschreven is? Mogelijk moeten we ook denken aan een eschatologische vervulling ‘ergens’ in de buurt van de wederkomst (Rom. 11:26).

56 Gods heil voor gehoorzamen

56.0 Inleiding

Het boek Jesaja bestaat uit drie delen [Jesaja, 383]:

- hoofdstuk 1-39 De situatie van het volk Israël voor de Babylonische ballingschap
- hoofdstuk 40-55 De situatie van het volk Israël tijdens de ballingschap
- hoofdstuk 56-66 De terugkeer uit de ballingschap naar het land en hoe zich daar te gedragen

Er is een hele simpele regel die geldt voor alle mensen van alle tijden en die komt er op neer dat wil je onder Gods vrede en zegen leven, doe dan wat Hij zegt. Het betekent overigens niet dat gelovigen het steeds gemakkelijk hebben. De Heer Jezus zei tegen Zijn discipelen:

Joh. 16:33 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt. In de wereld lijdt gij verdrukking, maar houdt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen.

Maar we kijken nu naar de situatie van de Joden die gaan terugkeren naar hun vaderland of daar al mee bezig zijn.

56.1 Welzalig de sterveling...

God wil heil geven in het land waar ze naar toegaan en Zijn gerechtigheid openbaren, maar er is wel een voorwaarde aan verbonden:

1....Onderhoudt het recht en doet gerechtigheid

Degene die daaraan vasthoudt (de sterveling, het mensenkind) wordt zalig gesproken. Hierbij wordt ook de sabbat genoemd (het onderhouden van de sabbat maakte deel uit van het verbond tussen God en Zijn volk).

56.2 De vreemdelingen en de ontmanden

Er worden ook twee groepen mensen genoemd die in principe ook welkom zijn: de vreemdelingen en de ontmanden. Volgens Pawson [Jesaja, 390] staat er in vers 6 en 7 een prachtige belofte voor de heidenen als de tempel herbouwd is. Het zal niet uitsluitend een plaats zijn voor de Joodse eredienst maar voor alle volkeren.

De heidenen zouden ook meekomen met de Joodse ballingen. Ze hadden door hen belangstelling gekregen voor de God van Israël en wilden Hem gaan dienen in Israël. De nieuwe tempel vervulde deze belofte Nadat de tempel verder herbouwd was door Herodus werd de voorhof der heidenen in gebruik genomen. In de tijd van Jezus hadden Joodse handelaren hier een lawaaierige markt van gemaakt. Jezus heeft deze plaats ‘schoongeveegd’ en daarbij een deel van Jesaja 56:7 geciteerd.

De andere groep die hier speciaal genoemd wordt waren de ontmanden. Het was soms een oude en kwalijke gewoonte om bij overwonnen volkeren bepaalde mannen hun mogelijkheid tot voortplanting te ontnemen. Mogelijk hebben ook mannen als Daniël en Nehemia dit lot ondergaan. Volgens Deut. 23:1 mochten dergelijke mannen niet in de gemeente van de HERE komen (er wordt niet uitgelegd waarom) en dat zou betekenen dat bepaalde mannen niet in de tempel mochten komen. In vers 4 en 5 staat echter dat als ze aan Gods verbond vasthouden (hieronder valt ook het sabbatsgebod) dat ze binnen zijn huis en zijn muren een gedenkteken krijgen (beter dan zonen en dochters), een eeuwige naam die niet zal worden uitgeroeid. Het is niet duidelijk of dit ook betekent dat ze toch wel in de tempel mochten komen. Dan zou op dat punt de wet van Mozes niet meer geldig zijn.

Behalve Israël zullen ook anderen (uit de heidenen) bijeengebracht worden (8). Iedere rechtvaardige, ongeacht zijn nationaliteit, zal de Heer mogen aanbidden in de tempel. Gedeeltelijk is dit nog toekomst (Jesaja 2:2,3 en 4). We denken hierbij ook weer aan:

Hand. 10:35 maar onder elk volk is wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem welgevallig,

56.3 De onrechtvaardige leiders

De verzen 9 tot en met 12 gaan over de onrechtvaardige leiders die grotendeels verantwoordelijk waren voor de deportatie van Israël. De wachters (mogelijk valse profeten) waren blind en de herders (priesters) weidden zichzelf en niet het volk. De beschrijving van deze twee groepen leidslieden laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Door hun schuld kon het gedierte des velds komen en eten (beeld voor de komst van de Babyloniërs naar Israël).

Mogelijk heeft Jesaja dit gedeelte opgeschreven om een contrast te schetsen met het vorige gedeelte. Vreemdelingen en ontmanden zijn welkom bij de God van Israël en kunnen met de ballingen mee teruggaan. Maar dat geldt niet voor de oorspronkelijke ingezetenen: de geestelijke leidslieden die hun leidende rol slecht hebben vervuld.

57 Troost voor verbrijzelden

57.0 Inleiding

De lijn van de laatste verzen van hoofdstuk 56 wordt hier voortgezet. Jesaja geeft hier een terugblik naar de tijd voor de ballingschap. Deze is gericht aan de ballingen die nu weer terugkeren (of al teruggekeerd zijn) naar hun land. Ze worden opgeroepen om deze zaken te gedenken en er lering uit te trekken.

In de tijd voor de ballingschap in Babel hebben de geestelijke leiders (profeten en priesters) slechte leiding gegeven en het volk niet teruggebracht tot de dienst aan God (56:9-12).

Het volk heeft God zeer vertoornd door allerlei zonden die worden genoemd in de verzen 3 tot en met 9 waaronder: afgoderij, seksuele zonden en kinderen offeren aan Moloch. Uit hun zonden putten ze zelfs nieuwe kracht (10).

Het was opvallend dat in de tijd vlak voor de ballingschap vele rechtvaardigen overleden (1,2). God zorgde ervoor dat ze de ballingschap niet hoefden meemaken. De zegen van een vroegtijdig overlijden!

God reageerde op de zonden van Zijn volk door zich terug te trekken (11) en toen de vijand kwam hielp het geroep tot de afgoden niet, ze werden weggevaagd (13). Toch eindigt dit gedeelte positief. Degenen die bij Hem schuilen worden gered.

57.1 God troost de verbrijzelden

Er is steeds hoop voor degenen die zich bekeren en nederig zijn. Gods troost en uitredding en herstel is voor degenen die treuren over (hun) zonden (15,18). God zal zorgen dat ze Hem hulde brengen en Hij zal ze vrede geven of ze nu Jood of heiden zijn. Vrede is weggelegd voor rechtvaardigen, maar goddelozen hebben geen blijvende vrede, ze komen ook niet tot rust (20,21).

58 Wanneer vasten niet helpt

58.0 Inleiding

Ook dit is weer een boodschap van de profeet aan zijn volk. Het is niet duidelijk of deze boodschap betrekking heeft op een situatie die zich afspeelde tijdens de ballingschap of na de ballingschap, maar voor de inhoud van de boodschap is dit niet van belang.

Wat is het probleem? Het volk heeft op de één of andere manier gemerkt dat hun vasten God onberoerd liet en de profeet verklaart waarom.

58.1 God reageert niet op hun vasten

De verzen 1,2 en 3 maken meteen duidelijk dat het volk zondigt hoewel ze hun godsdienstige plichten wel waarnemen. Maar toch reageert God niet op hun vasten en hun verootmoediging (3) en God moet door middel van Jesaja gaan uitleggen waarom.

58.2 Waarom God niet reageert

Hoewel ze bij het vasten uitwendige zaken in acht nemen (5) is hun vasten toch niet aangenaam voor God. Hun innerlijk is blijkbaar niet in overeenstemming met wat God als het juiste vasten ziet: hun stem in den hoge te doen horen (4). Het blijkt al uit het feit dat ze op de vastendag zelf met hun zaken bezig zijn en dan nog op een onaangename manier (3,4). Hun 'gewone' leven is ook niet in orde. Uit de verzen 6 tot en met 10 blijkt dat ze zich niet bekommeren om de armen en ook dat er sprake is van onderdrukking, kwaadsprekerij en goddeloosheid. Verder wordt ook de sabbat niet op de juiste manier in acht genomen (13). Al deze zaken maken dat God niet hoort naar hun gebeden en niet let op hun vasten.

58.3 Hoe dan wel te vasten

Vasten op zich werkt niets uit als het gepaard gaat met zonde. Opvallend is dat hier vooral het nalaten (!) van sociale rechtvaardigheid aan de orde is. Eveneens opvallend zijn de grote beloften die verbonden zijn aan het wel in acht nemen van sociale rechtvaardigheid en andere zaken (8-12). Onder deze beloften is ook die van een spoedige gebedsverhoring (9) en dat is in tegenstelling tot wat het volk tot nu toe heeft ervaren.

58.4 De les voor ons

Allerlei godsdienstige zaken in acht nemen en ook het vasten, hebben geen waarde voor God als het gepaard gaat met een levensstijl die niet aangenaam is voor God. We spreken dan weleens van zogenaamde zondagschristenen, dat zijn gelovigen die trouw naar de kerk gaan en zondag heel vroom zijn, maar de rest van de week slordig leven. Misschien haat God deze vorm van schijnchristendom nog wel meer dan 'gewone' goddeloosheid. Als we ervaren dat

God onze gebeden niet verhoort dan moeten we onszelf onderzoeken op ‘schijnvroomheid’. Overigens kunnen er ook andere redenen zijn waarom bepaalde gebeden (nog) niet verhoord worden.

58.5 Vasten en de sabbat

Het vasten op zich is een bijbelse zaak, ook in het NT. De Heer Jezus spreekt in de bergrede over het vasten:

Mat. 6:16 En wanneer gij vast, toont dan niet, zoals de huichelaars, een somber gelaat; want zij maken hun aangezicht ontoonbaar, om zich aan de mensen te vertonen, wanneer zij vasten.

De Heer Jezus gaat er dus van uit dat zijn volgelingen van tijd tot tijd zullen vasten. Hij waarschuwt er wel voor om dit toch vooral niet te doen om indruk op mensen te maken.

In dit hoofdstuk wordt ook de sabbat genoemd. Ook het vieren van de sabbat kan verworden tot een ritueel zonder enige waarde. Wanneer we echter de sabbat vieren om Gods aangezicht te zoeken dan zullen we ook zelf daardoor zeer gezegend worden. De belofte van vers 14 geldt als we vers 13 in praktijk brengen. Het echte genieten betekent ‘je verlustigen in de HERE’. Hij is in staat om je uit te tillen boven de dingen van alledag en je te laten genieten van alles wat Hij je gegeven (zo ‘vertaal’ ik vers 14). Zie ook Pred. 2:25.

In onze tijd moet je vooral ‘productief’ zijn. Maar echt geestelijk productief ben je pas als je eerst bij God bent geweest. Zijn aanwezigheid verfrist je lichamelijk en geestelijk en dan kun je er weer een tijdje ‘tegenaan’. Ik geloof dat God de sabbat ook zo bedoeld heeft: een wekelijkse lichamelijke en geestelijke verfrissing. Hoe anders zou onze maatschappij eruit zien als dit ‘sabbatprincipe’ werd nageleefd. Hoeveel miljarden voor gezondheidszorg zouden er op deze manier bespaard kunnen worden! Denk ook aan de vele burn-outs!

Ik merkte al op dat de sabbatdag gegeven werd aan Israël en hoewel we, naar mijn mening, niet verplicht zijn om het op de Joodse manier te vieren is het wel belangrijk dat het ‘sabbatsprincipe’ in ons leven overeind blijft. Laten we aan dit principe vasthouden, niet op een wettische manier zoals bij de Farizeeën, dat geeft geen zegen, maar wel op een manier dat we echt rusten en wel in het bijzonder rusten bij God. De christen die regelmatig deze rust verwaarloost zal merken dat hij/zij letterlijk ‘moe’ wordt en geestelijk ‘opdroogt’. Je kan dan kritisch worden en chagrijnig en alles gaan zien door een donkere bril. De enige genezing is dan ‘terug naar de Bron’.

59 Zonder bekering geen herstel

59.0 Inleiding

In het vorige hoofdstuk werd er op gewezen dat goede godsdienstige gewoonten, waaronder ook het vasten, voor God niet aangenaam zijn als ze niet samengaan met een rechtvaardig leven van alledag. Zonde bederft alles en in dit hoofdstuk wordt het volk direct aangesproken op de zondige wandel en legt Jesaja uit dat God weliswaar kan horen en verlossen, maar dit niet doet zolang er geen bekering is.

59.1 Zonde brengt scheiding

In de verzen 1-15 worden allerlei zonden genoemd die gangbaar zijn onder het volk: leugen, geweld, onderdrukking, bloedvergieten, gemene plannen bedenken, onheilsgedachten, verloochenen van de HERE, afvallen van God. Met de waarheid is het slecht gesteld en als iemand oprecht wil zijn dan wordt hij het slachtoffer van uitbuiting (15). Is het anders gesteld met de naties in deze tijd? Het lijkt me van niet!

59.2 Men hoopt tevergeefs

Men hoopte wel op verlossing (11) maar de verlossing blijft verre (het is niet duidelijk over welke tijd Jesaja het heeft, mogelijk geldt het voor de periode van de ballingschap). Er heerst geestelijke duisternis waardoor heel het maatschappelijk en geestelijk leven aangetast wordt (10).

59.3 God treedt handelend op

Het is niet zo dat God hier verder niets aan doet. Er staat in vers 16 dat Hij zich ontzette omdat niemand tussenbeide trad. Iets dergelijks vinden we ook in Ez. 22:30:

Ezechiël 22:30 Ik heb onder hen gezocht naar iemand, die een muur zou kunnen optrekken en voor mijn aangezicht op de bres zou kunnen staan ten behoeve van het land, zodat Ik het niet zou verwoesten, maar Ik heb hem niet gevonden.

Dan gaat God oordelen en het opvallende is dat het nu niet alleen meer gaat om Zijn volk maar dat het oordeel blijkbaar een wereldwijd karakter heeft. In vers 18 wordt gesproken over de kustlanden en vers 19 staat dat men wereldwijd zijn Naam en Zijn heerlijkheid gaat vrezen, want Hij komt nu als een onstuimige rivier, opgezweept door de adem des HEREN. Hoewel Gods oordeel over de zonden van natiën van alle tijden geweest is, lijkt het hier, gezien het vervolg, in het bijzonder betrekking te hebben op de eindtijd of ook wel wat in de Bijbel genoemd wordt: de dag des HEREN.

59.4 De Verlosser uit Sion

Vers 20 wordt ook aangehaald door Paulus in Rom. 11:26 en hier heeft het ook betrekking op de situatie met Israël ten tijde van de wederkomst van Christus. Voor degenen van het volk Israël die zich bekeren zal er redding en ontkoming zijn. Het lijkt me dat hier sprake is van het nieuwe verbond met Israël, het verbond dat God met Israël in het vrederijk zal hebben.

Ez. 36:27 Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven en maken, dat gij naar mijn inzettingen wandelt en naarstig mijn verordeningen onderhoudt.

28 Gij zult wonen in het land dat Ik uw vaders gegeven heb; gij zult Mij tot een volk zijn en Ik zal u tot een God zijn.

Jer. 31:33 Maar dit is het verbond, dat Ik met het huis van Israel sluiten zal na deze dagen, luidt het woord des HEREN: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

34 Dan zullen zij niet meer een ieder zijn naaste en een ieder zijn broeder leren: Kent de HERE: want zij allen zullen Mij kennen, van de kleinste tot de grootste onder hen, luidt het woord des HEREN, want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonde niet meer gedenken.

60 De heerlijkheid van Israël

60.0 Inleiding

De hoofdstukken 60,61 en 62 gaan duidelijk over de toekomstige heerlijkheid van Israël. Degenen die menen dat Israël een gewone natie geworden is waar God geen bijzonder plan meer mee heeft zullen zich hier in allerlei vreemde exegetische bochten moeten wringen om hun standpunt te kunnen handhaven (als ze dat al kunnen). Dat het hier zou gaan over de kerk of de gemeente is m.i. voor een serieuze bijbeluitlegger eigenlijk niet vol te houden.

Als we deze hoofdstukken lezen dan vragen we ons wel af voor welke tijd deze toekomstige heerlijkheid geldt. Er zijn vier mogelijkheden:

- Israël na de Babylonische ballingschap
- De stichting van de staat Israël in 1948
- Israël in het Millennium (duizendjarig Rijk)
- Israël ten tijde van de nieuwe hemel en aarde (eeuwige toestand)

De eerste mogelijkheid lijkt vrij onwaarschijnlijk, maar de verzen 1 en 2a van hoofdstuk 61 worden door de Heer Jezus in de synagoge van Nazareth vervuld verklaard (Luk. 4:18 en 19). De ‘mij’ in vers 2 is dan de Messias.

De tweede mogelijkheid is ook reëel, na de stichting van de staat Israël stroomde de rijkdom van de volkeren Israël binnen [Jesaja, 429]

Toch wordt het meeste van de profetie over de toekomstige heerlijkheid vervuld in het Millennium en ook daarna.

Samenvattend: Alle vier genoemde opties zijn mogelijk, al zal het meeste van de profetie vervuld worden in het Millennium en daarna. Jesaja lijkt alles als één geheel gezien te hebben, maar hij kon de verschillende tijden niet van elkaar onderscheiden. David Pawson [Jesaja, 430] spreekt in dit verband van een ‘telescoopvisie’ van de profeet.

60.1 Geweldige zegeningen voor Israël

Ongekende zegeningen vallen nu Israël ten deel, we geven een korte maar zeker geen volledige opsomming:

- Volken zullen opgaan naar uw licht en koningen naar uw stralende opgang (3).

De Messias Jezus zal vanuit Jeruzalem regeren over Israël en de gehele aarde. Velen zullen naar Jeruzalem komen om de Koning der koningen te aanbidden.

- Het vermogen der volkeren zal tot Israël komen en ook de rijkdom van de zee (5, 11,16)

- In de tempel zullen weer offers gebracht worden (natuurlijk niet voor zonden) (7)
- Israël zal gediend worden door de volkeren (11,12)
- De zonen van de vroegere vijanden van Israël zullen zich voor hen vernederen (14)
- Er zal overal in Israël gerechtigheid en vrede zijn en zal geen sprake meer zijn van geweld, verwoesting en verderf (18)
- Het volk zal uit louter rechtvaardigen bestaan (21)
- Niemand van het volk zal onvruchtbaar zijn, het nageslacht zal zich gezegend uitbreiden (22)

Persoonlijk geloof ik dat al deze zaken in het Millennium en daarna vervuld zullen worden.

61 De Geest des Heren HEREN

61.0 Inleiding

We wezen in het vorige hoofdstuk al op vers 1 en 2a. Het lijkt toch het meest waarschijnlijk dat deze verzen door Jesaja in eerste instantie bedoeld zijn voor de teruggekeerde ballingen. De bemoedigende boodschap is voor hen bedoeld d.w.z. voor de treurenden van Sion (zij die berouw hadden over de zonden van de natie). Maar we zien ook dat de Heer Jezus deze profetie (de verzen 1 en 2a) vervuld acht bij Zijn optreden in de synagoge van Nazareth Luk. 4:18 en 19). Hier wordt trouwens in 4:18 de toevoeging 'HEREN' weggelaten dat wil zeggen: de naam van God.: 'Yawhe'.

Zo krijgt deze profetie dus een dubbele vervulling. We zouden zelfs kunnen spreken van een drievoudige vervulling als we ook vers 2b erbij betrekken. Dit deel wordt niet genoemd door de Heer Jezus in Luk. 4:18 en 19 en deze dag der wrake van onze God gaat pas definitief in vervulling rond de wederkomst van de Heer Jezus als Hij ook komt om de wereld te oordelen.

61.1 De vreugdeolie is voor de bekeerden

De vreugdeolie, het hoofdsieraad en het lofgewaad (vers 3) zijn bestemd voor degenen die zich bekeerd hebben. Zij zijn de terebinten der gerechtigheid en hun leven is tot verheerlijking van God. Dit geldt trouwens voor alle tijden en niet alleen voor de teruggekeerde ballingen of de volgelingen van de Heer Jezus ten tijde van Zijn rondwandeling op aarde. Hieruit volgt dus dat vreugde een gewoon 'onderdeel' is van het christenleven (ondanks vervolging en moeilijkheden) en ook dat het niet normaal is als christenen lange perioden van somberheid en depressie in hun leven hebben (hier wordt niet uitgewijd over mogelijke oorzaken).

61.2 Zij zullen de overoude puinhopen herbouwen

Vanaf vers 4 zullen we toch voornamelijk moeten gaan denken aan een vervulling in het Millennium (al had de herbouw ook al plaats na de terugkeer uit de ballingschap). Maar de vervulling van vers 5 is nog steeds toekomst. De bekeerde inwoners van Israël zullen nu allen priesters zijn en dit was ook Gods oorspronkelijke bedoeling met de natie:

Ex. 19:5 Nu dan, indien gij aandachtig naar Mij luistert en mijn verbond bewaart, dan zult gij uit alle volken Mij ten eigendom zijn, want de ganse aarde behoort Mij.

6 En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk. Dit zijn de woorden die gij tot de Israëlieten spreken zult.

Vreemdelingen zullen de noodzakelijke landbouw en veeteelt werkzaamheden verrichten maar de inwoners van de natie zullen priesters zijn voor de volkeren. Vele zegeningen vallen de inwoners nu ten deel en de wereld zal nu tot erkenning komen dat God Israël gezegend heeft.

61.3 Ik verblijd mij zeer in de HERE

Vers 10 is ook het begin van een bekend opwekkingslied (lied 157). De vraag die men hier kan stellen is: “Over wie gaat het hier?”. Gaat het over Jesaja of over de rechtvaardige inwoners in Israël ten tijde van het Millennium? Naar mijn mening zijn beide mogelijk (hoewel in tijdsafstand ver uit elkaar). Het doet er ook niet zoveel toe! Wanneer men zich tot God bekeerd heeft en door God bekleed is met de klederen des heils en ook met de mantel der gerechtigheid dan kan je ook zeer verblijden in de HERE:

Fil. 4:4 Verblijdt u in de Here te allen tijde! Wederom zal ik zeggen: Verblijdt u!

Opvallend dat ook in het OT al sprake is van toegekende gerechtigheid, immers:

10.....met de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omhuld

God zelf zal in die tijd gerechtigheid en lof doen uitspruiten voor het oog van alle volken (11). Hij bekleed de Zijnen met de mantel der gerechtigheid en beschikt ook een lofgewaad voor hen (3). Natuurlijk is dit nu voor de ware gelovigen al het geval, maar in de tijd van het Millennium zal dit extra heerlijk zijn! We denken hier ook aan de tekst:

Rom. 11:12 Betekent nu hun val rijkdom voor de wereld en hun tekort rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!

62 Het nieuwe Jeruzalem

62.0 Inleiding

Hoofdstuk 62 gaat duidelijk over het nieuwe Jeruzalem (Sion is ook hier een andere naam voor Jeruzalem). De vraag is (ook) hier welk Jeruzalem hier bedoeld is. David Pawson [Jesaja, 430] zegt hierover dat de profeet a.h.w. door zijn telescoop kijkt en vier bergtoppen tegelijk ziet. De verste bergtop is de stad waarvan God de ontwerper en bouwmeester is, de stad waar Abraham al naar uitzag: het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt als de nieuwe hemel en aarde er is (een geweldige stad van 2200 km(?) in het vierkant).

De overblijvende toppen gaan over Het nieuwe Jeruzalem in het Millennium, het Jeruzalem van 1948 en het Jeruzalem van na de ballingschap. Persoonlijk geloof ik dat in hoofdstuk 62 het voornamelijk, zo niet uitsluitend gaat over de twee verste bergtoppen. Het onderscheid tussen deze bergtoppen komt in Jesaja 62 niet duidelijk naar voren.

62.1 Wie spreekt er in de eerste vijf verzen?

De vraag is wie er in de eerste vijf verzen aan het woord is: de profeet, de Messias of God de Vader. Alle drie lijken mogelijk, al lijkt me persoonlijk het meest voor de hand liggend dat Jesaja zelf aan het woord is.

62.2 Een nieuwe naam voor Jeruzalem

Jeruzalem zal van de HERE een nieuwe naam ontvangen. Deze nieuwe naam wordt niet gegeven in vers 2, maar later worden wel nieuwe namen gegeven:

- 4 de stad: niet meer Verlatene, maar nu: Mijn Welgevallen (Hebr.: Hephzibah)
het land: niet meer Woestenij, maar nu: Gehuwde (Hebr.: Beulah)

- 12 de stad: Begeerde, Niet verlaten Stad

62.3 Wachters op de muren

God (de Vader of de Zoon) heeft wachters op de muren aangesteld. De wachters kunnen gezien worden als voorbidders. Ze worden opgeroepen om zich geen rust te gunnen en Hem ook geen rust te laten (!) totdat Hij Zijn plan met Jeruzalem volvoerd heeft. Het merkwaardige is dat er voorbede gevraagd wordt voor datgene wat God al voorzegt heeft te gaan doen!

62.4 Een geweldige stad

Jeruzalem zal een geweldige stad worden. Alle koningen zullen uw heerlijkheid zien (2). In Jeruzalem zal een heilig volk wonen en zo zullen ze ook worden genoemd (12). De stad zal worden tot een lof op aarde (7). Nooit meer zal de vijand iets van hun oogst roven (8). De stad

zal worden een sierlijke kroon in de hand des HEREN en een koninklijke tulband in de hand van uw God (3). Zoals een bruidegom zich over de bruid verblijdt, zo zal God zich over Jeruzalem verblijden (5).

63 Toekomstig oordeel, reflectie en gebed

63.0 Inleiding

Hoofdstuk 63 kunnen we opgedeeld denken in drie stukken. In de eerste zes verzen is er sprake van een visioen dat Jesaja, die zelf waarschijnlijk in Jeruzalem is, ontvangt. Het is een visioen over een verre toekomst. In de verzen 7-14 reflecteert Jesaja over het verleden van Israël. In vers 15 gaat deze reflectie over in een gebed dat ‘duurt’ tot 64:12. In dit gebed noemt hij de verwoeste tempel (11). Dit betekent dat zijn gebed betrekking heeft op een tijd die ongeveer overeenkomt met het einde van de ballingschap in Babel. Deze tijd heeft hij zelf niet meegemaakt maar wel ‘profetisch gezien’.

63.1 Het visioen

In het visioen ziet Jesaja een bijzonder persoon komen uit Edom. Deze persoon draagt een gewaad in de helrode kleuren van Bosra (de hoofdstad van Edom). Jesaja vraagt zich af wie deze persoon is, die fier voortschrijdt in grote kracht (1). Het lijkt wel of zich nu een gesprek ontspint tussen Jesaja en deze persoon die nu van zichzelf zegt dat hij spreekt in gerechtigheid en dat hij machtig is om te verlossen.

Edom (stamvader Ezau) heeft in het verleden flink overhoop gelegen met Israël (stamvader Jakob) hoewel de Edomieten en de Israëlieten broedervolken zijn. In het bijzonder heeft Edom de Joden ook slecht behandeld toen ze in gevangenschap naar Babel werden gevoerd. Daarmee heeft Edom ook een ernstig oordeel van God op de hals gehaald dat erop neerkwam dat ze uiteindelijk als natie zouden verdwijnen.

Dan vraagt Jesaja hoe dat rood aan de klederen van de tot nu toe onbekende persoon gekomen is. Het lijkt er wel op dat hij de wijnpers getreden heeft (Bosra betekent ‘wijnpers’). De persoon zegt dan dat hij (inderdaad) de pers getreden heeft en dat geen der volken erbij was. Dan wordt het duidelijk dat het rood afkomstig is van het bloed van volkeren die deze persoon in zijn toorn heeft vertreden (3). We kunnen hier Opb. 19:13-15 naast leggen:

13 En Hij was bekleed met een kleed, dat in bloed geverfd was, en zijn naam is genoemd: het Woord Gods.

14 En de heerscharen, die in de hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, gehuld in wit en smetteloos fijn linnen.

15 En uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmee de heidenen te slaan. En Hijzelf zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hijzelf treedt de persbak van de wijn der gramschap van de toorn Gods, des Almachtigen.

Duidelijk wordt nu dat de tot nu toe onbekende persoon niemand anders kan zijn dan de Heer Jezus Christus. Hier is sprake van vergelding aan de volkeren en wel in het bijzonder aan die volkeren die Israël benauwd hebben net zoals Edom het Israël moeilijk gemaakt had. Het lijkt we zelfs dat we kunnen zeggen dat de Heer Jezus hier strijdt op aarde tegen de vijanden van Israël, een strijd die tenslotte uitloopt op de volkerenslag bij Armageddon (Opb. 19:17-21). Bij deze slag, aan het einde van de menselijke geschiedenis, zal Jezus afrekenen met alle

kwaad en goddeloosheid en dat zal letterlijk een vreselijk bloedbad betekenen. Het zal een dag van wraak en vergelding zijn voor al Gods vijanden, maar ook een verlossing voor allen die Hem toebehoren. Nu gaat ook Jesaja 61:2 volledig in vervulling. Het is zowel een dag van wrake van onze God als ook troost voor de treurenden van Sion.

Opgemerkt wordt dat het geheel ook nog staat in de context van het nieuwe Jeruzalem uit de vorige hoofdstukken. Chronologisch gezien gaat de dag der vergelding hieraan vooraf.

Het is ook opvallend dat de Heer Jezus zegt dat Hij de pers alleen getreden heeft en dat geen der volkeren bij Hem was (3). In vers 5 wordt dit weer herhaald en daar wordt nog gezegd dat Hij zich ontzette dat niemand steun bood. Nu werd de letterlijke wijnpers steeds door meerdere mannen tegelijk vertreden en niet door één persoon. Maar de Heer Jezus treedt hier alleen op, geen enkel volk hielp Hem. Het is niet helemaal duidelijk welke betekenis hieraan gegeven moet worden. Of moeten we dit zien als het hoogtepunt van de vijandschap tegen God en Israël in de eindtijd?

63.2 Reflectie

Het is waarschijnlijk dat dit visioen Jesaja heeft aangezet tot het overdenken van de geschiedenis van Israël. Hij heeft nu gezien dat er een nieuw Jeruzalem komt en dat God de volkeren zal vergelden voor hun goddeloosheid en ongerechtigheid en ook voor hun vijandigheid ten opzichte van het Joodse volk. Maar hoe is dat met Israël zelf in het verleden gegaan?

Jesaja begint nu met het vermelden van al het goede dat God heeft gedaan voor Zijn volk. God had een positieve verwachting van Zijn volk (8) Hij hielp hen en leefde intens met hen mee (9) en de Engel van zijn aangezicht (mogelijk de Heer Jezus zelf in Zijn preëxistentie) redde hen. God droeg hen al de dagen van ouds.

Vers 10 begint met ‘Maar’. Het volk reageerde niet positief op Gods zorg voor hen. Integendeel, er staat dat ze weerspannig waren en zijn heilige Geest bedroefden (de enige plaats in het OT waar een dergelijke uitdrukking wordt gebruikt, voor het NT zie Ef. 4:30). We kunnen onder andere hierover lezen in Ex. 17:1-7. Dan komt het ‘merkwaardige’ dat God het gaat tegenwerken en dat heet ‘tuchtigen’. Vooral in de profeten Jesaja en Jeremia is hier veel over te vinden (hongersnoden, vijanden en ook ballingschap).

Vers 11b wordt op twee manieren vertaald. Hier (NBG, HSV, NBV,SVV) vindt men de vertalingen dat God nu dacht aan de dagen van ouds. Andere vertalingen (bijv. de NASB) hebben dat Zijn mensen aan de dagen van ouds dachten, van Mozes (of iets dergelijks). De laatste vertaling lijkt meer in overeenstemming met het vervolg omdat mensen vaak juist in moeilijkheden weer aan God gaan denken. Zij stellen zich vragen die zijn weergegeven in de verzen 11c tot en met 13. Een paar opmerkingen hierover:

- Waar is Hij die de Heilige Geest in hun binnenste gaf (11c)? We zouden hier ten onrechte uit kunnen concluderen dat de Heilige Geest permanent aanwezig was in de mensen van het volk Israël. Maar we lezen pas in het NT dat de Heilige Geest permanent aanwezig is in de discipelen. Wat er bedoeld wordt is dat Gods Heilige Geest in hun midden aanwezig was (HSV). De Geest des HEREN (de Heilige Geest)

gaf hen ook rust (14). Het lijkt me dat de wolkkolom (overdag) en de vuurkolom ('s-nachts) hier ook van getuigen (Ex. 13:21).

- Vers 13a (en mogelijk ook 11b) heeft (hebben) te maken met de doortocht door de Schelfzee.

63.3 Het gebed

In vers 15 gaan de vragen over in gebed (van Jesaja?). God wordt a.h.w. uitgenodigd om uit de hemel naar de moeilijke situatie van Israël 'beneden' te kijken en de vraag te beantwoorden wat er nu over is van al die machtige daden van oudsher en ook: wat is er nu over van uw innerlijke ontferming? We zijn er immers ellendig aan toe, hoe kan dit? Dit gebed heeft profetisch betrekking op de situatie dat de tempel nog verwoest ligt (18) dus waarschijnlijk ergens aan het einde van de Babylonische ballingschap.

Van God wordt hier gezegd dat Hij onze Vader is, Hij kent hen en is van oudsher hun Verlosser. Abraham en Jakob (Israël) zouden raar opkijken als ze nu zouden zien wat er van hun volk terecht gekomen was.

Dan wordt er een merkwaardige waarom-vraag aan God gesteld. Het lijkt wel of Jesaja God verantwoordelijk houdt voor het afdwalen, maar dit is niet zo! God liet toe dat Zijn volk afdwaalde maar dat betekent niet dat Hijzelf de oorzaak van het afdwalen was. Wel is het zo dat God iemand kan verharden als hij/zij weigert te luisteren. In het bijzonder heeft koning Farao van Egypte dat ervaren (bijv. Ex. 7:13). Verder wordt God uitgenodigd om weer te keren ter wille van zijn knechten.

Vers 18a is niet erg duidelijk immers: waarvan is uw heilig volk korte tijd in bezit geweest? De meest voor de hand liggende mogelijkheid is 'uw erfdeel' uit vers 17 dus het hele land Israël. Maar hebben ze dat slechts korte tijd in bezit gehad? Of wordt er bedoeld de relatief korte tijd dat Israël één natie was onder David en Salomo? Een andere mogelijkheid is de tempel omdat even daarna over de verwoesting gesproken wordt. Deze tempel heeft er ruim 300 jaar gestaan.

64 Vrijmoedig gebed

64.0 Inleiding

Het gebed uit het vorige hoofdstuk wordt hier voortgezet. We kunnen dit hoofdstuk in drie stukken verdelen:

- 1-5a Vrijmoedig gebed om handelend op te treden
- 5b-7 De oorzaak van de ‘tegenwoordige’ situatie
- 8-12 Gebed om genade

64.1 Vrijmoedig gebed om handelend op te treden

Deze verzen vormen een zeer vrijmoedig gebed. God wordt a.h.w. uitgenodigd om ‘naar beneden’ te komen met grote macht zodat Gods tegenstanders Hem gaan kennen en de volkeren voor Zijn aangezicht gaan beven doordat Hij geduchte dingen doet. In de geschiedenis van het Joodse volk heeft God inderdaad eenmaal zo opgetreden, namelijk bij de wetgeving op de Sinai (Ex. 19:16-19, Deut. 4:11-13). Hiervan werd het volk destijds heel angstig, hoewel dit toch niet resulteerde in blijvende gehoorzaamheid (Deut. 5:29).

Hoewel we vrijmoedig mogen en moeten bidden om de uitbreiding van Gods Koninkrijk is het toch ook zo dat God meestal niet zo dramatisch optreedt. God gebruikt liever de prediking van het evangelie (dat ook gepaard gaat met tekenen en wonderen) om de harten van mensen te winnen. Toch is een gezonde ‘vreze des HEREN’ heel belangrijk voor een stabiel geestelijk leven:

Spr. 14:26 In de vreze des HEREN ligt sterke gerustheid, zelfs voor zijn zonen is er een schuilplaats.

Uit de verzen 4 en 5 blijken nog een paar (bijzondere) voorwaarden voor gebedsverhoring:

- 4 (gelovig) wachten op God
- 5 met vreugde gerechtigheid doen
- 5 op Gods wegen aan Hem denken

Maar toch waren er, blijkens het volgende gedeelte, maar weinigen in die tijd die zo leefden.

64.2 De oorzaak van de ‘tegenwoordige’ situatie

Hoe is Israël in de ‘tegenwoordige’ (zoals Jesaja deze profetisch zag) situatie geraakt? Is er een oorzaak? Of is het alleen maar het noodlot in een gevallen wereld? Jesaja geeft hier in het gebed een duidelijk antwoord: God is toornig geweest omdat wij (Jesaja betreft ook zichzelf erbij) wij zondigden. Zelfs hun rechtvaardige daden stelden niet zoveel meer voor. Opvallend is ook vers 7, i.h.b. het onderstreepte gedeelte:

7 Er was niemand die uw naam aanriep, die zich beijverde om aan U vast te houden. Want Gij hebt uw aangezicht voor ons verborgen en ons aan de macht onzer ongerechtigheden prijsgegeven.

Het leek wel of men de interesse voor God totaal verloren had, zowaar een ernstige toestand voor een land. Onmiskenbaar dringt zich een vergelijking op met onze tegenwoordige westerse wereld. Aan het einde van vers 7 vinden we dan Gods handelwijze in zo’n situatie: God geeft hen prijs aan de macht van hun ongerechtigheden. Dit lijkt wel veel op wat er staat in Rom. 1:28:

28 En daar zij het verwerkelijk achtten God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verwerkelijk denken om te doen wat niet betaamt:

God haalt Zijn beschermende hand weg en de mensen worden overgegeven aan de gevolgen van hun zonden. Het negeren van God en zijn geboden doet mensen op dwaalwegen terecht komen die uiteindelijk leiden tot de ondergang. De tegenwoordige verharding van de maatschappij is geen toeval, maar direct gerelateerd aan de zonden van de natie. Hoe goed zou het zijn als dit duidelijk onderkend werd en mensen hierdoor aangespoord werden tot voorbede.

64.3 Gebed om genade

Jesaja lijkt hier zo’n voorbidder te zijn, je zou ook kunnen zeggen dat hij het gelovig overblijfsel vertegenwoordigt. Hij noemt hier God ‘onze Vader’ en ‘onze Formeerder’ en zij zijn zelf het leem. Hij pleit hier op grond van de bijzondere relatie die God met Israël heeft. In vers 9 zegt Hij ook dat zij allen Zijn volk zijn. Het zijn ook Zijn heilige steden die een woestijn geworden zijn en Zijn heilig huis dat een prooi der vlammen werd. Al wat hen dierbaar was is een puinhoop geworden. Eigenlijk zegt hij in vers 12 dat God zoiets toch niet kan laten bestaan en tegelijkertijd erkent hij dat God het is die hen bovenmate verdrukt.

65 Het antwoord van God

65.0 Inleiding

Ook dit hoofdstuk kunnen we in drie stukken opdelen:

- 1 - 7 Het afwijzen van God, de vergelding
- 8 -16 Het loon voor uitverkorenen, vergelding voor tegenstanders
- 17-25 Het vrederijk

65.1 Het afwijzen van God, de vergelding

In het vorige hoofdstuk heeft Jesaja (of het gelovig overblijfsel) vragen gesteld aan God. Deze vragen zouden we kunnen samenvatten met de vraag: HERE, laat U ons zo aan ons lot over? In dit gedeelte maakt God duidelijk dat Hij wel degelijk klaarstond voor dit volk om met hen in relatie te treden, maar dat ze daar niet op reageerden (1,2). Integendeel, ze waren opstandig en krenkten Hem voortdurend openlijk (3). Ze hielden zich bezig met afgoderij en spiritisme en braken met de spijswetten (4). Ze bekeerden zich hiervan niet en waren een voortdurende ergernis voor God (5).

Een dergelijke handelwijze kan niet zonder vergelding blijven, God laat niet met Zich spotten. Hij moet het kwaad wel straffen. Zijn tegenstanders zullen hun (negatief) loon zeker niet ontlopen.

65.2 Het loon voor uitverkorenen, vergelding voor tegenstanders

In een verdorde druiventros kan toch nog sap zijn en zo zijn er toch nog onder het volk mensen die God wel lief hebben en doen wat Hij zegt. Er zal nog godvruchtig nakomelingschap zijn. Het volk dat Hem zoekt, Zijn knechten of uitverkorenen zal wonen in het land. De vlakte van Saron was in die tijd een dor gebied, maar dat is ze nu niet meer.

Maar voor degenen die de HERE verlaten is er geen toekomst. Gad en Meni waren goden die geraadpleegd werden voor de toekomst. Een goede toekomst is er alleen voor de knechten van God. In de verzen 13 tot en met 16 wordt dit nader beschreven evenals de 'beroerde toekomst' voor Gods tegenstanders.

65.3 Het vrederijk

In de verzen 17 tot en met 25 wordt het millennium beschreven met de vele zegeningen. Al eerder werd gewezen op het feit dat Jesaja geen scherp onderscheid had tussen het millennium en wat daarna komt. Maar uit de beschrijving vanaf vers 19 blijkt dat hij hier (voornamelijk)

het millennium op het oog heeft. Immers in het millennium sterven (hoewel heel oud) blijkbaar nog wel mensen (20) terwijl de dood er niet meer zal zijn als de nieuwe hemel en aarde er is (Opb. 21:4). Andere zegeningen zijn: directe gebedsverhoring (24), genieten van het werk hunner handen (22) en geen vijandige wilde dieren meer (25).

66 Valse of echte godsdienst

66.0 Inleiding

Echte godsdienst is altijd een zaak van het hart en niet alleen van de lippen. Het is ook niet alleen een zaak van de zondag, maar van de hele week. God heeft er een hekel aan als we ons in de kerk anders voordoen dan we door de week zijn. Het zijn de ware aanbidders, in geest en waarheid die voor eeuwig in Gods aanwezigheid zullen verkeren.

Wat de tijd betreft bevinden we ons (profetisch) aan het einde van de ballingschap. De ballingen zijn terug maar de tempel is nog niet herbouwd.

We kunnen dit laatste hoofdstuk van het boek Jesaja opgedeeld denken in zes stukken:

- 1 - 4 de ware godsdienst tegenover de valse godsdienst
- 5 - 6 de spotters
- 7 - 14 de heerlijke toekomst voor Jeruzalem
- 15 - 18 vergelding van Godswege
- 19 - 20 succesvolle evangelisatie
- 21 - 24 een bestendig nageslacht

66.1 De ware godsdienst tegenover de valse godsdienst

Gelovigen kunnen weleens met het idee rondlopen dat waar een kerk is, ook God is. Maar dat is maar de vraag. Want in welk kerkgebouw zou God ‘passen’ als de hemel Zijn troon is en de aarde de voetbank van Zijn voeten is? Nee, God is daar waar de ellendigen en de verslagenen van geest zijn en wie voor zijn woord beven. God is daar waar mensen zich zondaars weten en die zich bewust zijn dat ze van genade moeten leven.

Maar waar mensen hun eigen wegen kiezen, ook al zijn het gelovigen en hun offers combineren met zondige praktijken (3) daar is God zeker niet ook al doet men nog zo zijn best in lofprijs en aanbidding. Daar komt, als men blijft volharden bij dergelijke praktijken en niet luistert naar Gods waarschuwingen, wel het oordeel van God omdat Hij geen valse godsdienst verdraagt.

66.2 De spotters

Mensen die God echt volgen, krijgen vroeg of laat te maken met spotters en dat kunnen ook medegelovigen zijn. De ware aanbidders in geest en waarheid zullen zich toch gaan

onderscheiden van hen die in rituelen verzand zijn. De laatsten zullen zich gaan ergeren aan het, in hun ogen extreme gedrag, van deze gelovigen en dat zal resulteren in spotternij. Maar God zal het hen, te Zijner tijd, zeker vergelden!

66.3 De heerlijke toekomst van Jeruzalem

Jeruzalem zal na de ballingschap weer snel bewoond worden (7-9). God belooft dat Hij Jeruzalem de vrede zal doen toestromen als een rivier en de heerlijkheid der volkeren als een overvolle beek. God zelf zal Jeruzalem troosten en de hand des HEREN zal zich doen kennen aan Zijn knechten. Het lijkt me dat het meeste van deze profetie vervuld zal worden in het Millennium.

66.4 Vergelding van Godswege

De HERE zal echter ook toornen op Zijn vijanden. Er staat zelfs dat Hij gericht zal oefenen over al wat leeft en dat er talrijke verslagenen zullen zijn door de HERE. Waarschijnlijk moeten we hier denken aan de eindstrijd te Armageddon (Opb. 19:17-21). Door dit oordeel zullen de volkeren Zijn glorie zien.

66.5 Succesvolle evangelisatie

God zal nu een teken doen onder de volkeren, maar het is niet duidelijk wat dat teken zal zijn (het kruis misschien?) en ook niet precies wanneer. Van de ontkomenen onder de volkeren (dus zij die niet door het oordeel van God zijn getroffen) zullen evangelisten uitgaan naar verschillende gebieden in de wereld. Ze zullen evangeliseren in die gebieden die, zo staat er de tijding aangaande Mij niet gehoord hebben noch mijn heerlijkheid hebben gezien. In de tabel hieronder is aangegeven welke gebieden/plaatsen dat zijn en met welke gebieden/plaatsen of landen deze mogelijk (!) tegenwoordig mee overeenkomen.

Jes. 66:19	Betekenis
Tarsis	(Een Fenicische havenstad in) Zuid Spanje
Tubal	Een gebied in Turkije (?)
Pul	Libye (?)
Lud	Centraal- en West Turkije
Jawan	Griekenland
verre kustlanden	een uitdrukking voor de verst verwijderde landen

Toch doet zich hier een probleem voor. Want wat is dan de relatie met de wederkomst? Daar zal toch elk oog Hem zien (Opb. 1:7)? Maar het Messiaanse Rijk zal uiteindelijk ook weer bevolkt worden met mensen die de wederkomst niet persoonlijk hebben meegemaakt al roept dit ook weer exegetische vragen op.

Door de evangelisatieactiviteiten zullen uit de volkeren weer mensen tot geloof komen en dezen zullen ook weer naar Jeruzalem komen om de HERE te aanbidden. Uit deze gelovigen zal God er ook weer kiezen om priesters en Levieten te zijn (21).

66.6 Een bestendig nageslacht

In vers 22 wordt weer gesproken over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. We hebben al eerder gesproken over het feit dat Jesaja blijkbaar geen duidelijk onderscheid had tussen het Messiaanse Rijk en de eeuwige toestand. Hier wordt blijkbaar het Messiaanse Rijk bedoeld omdat een situatie zoals die beschreven wordt in vers 24 niet overeenkomt met de echte nieuwe aarde waar ook geen dood meer zal zijn. We hebben hier dus naar alle waarschijnlijkheid te maken met een situatie uit het Messiaanse Rijk die ook beschreven is in Jes. 2:1-5.

Uw nageslacht en uw naam lijken betrekking te hebben op het gelovig overblijfsel van Israël. Wat vreemd is vers 24. Blijkbaar gaat het hier over mensen uit het volk Israël die omgekomen zijn door het oordeel van God (zie bijv. 15-17). Blijkbaar zal het een tijd duren voordat alle lijken verwijderd zijn. De uitdrukking over de worm die niet sterft en het vuur dat niet dooft vinden we ook in Mark. 9:48 waar de Heer Jezus spreekt over de hel. Dit moeilijke slotvers uit het boek Jesaja maakt uiteindelijk duidelijk dat ieder mens een keus moet maken. Of we gaan Hem dienen met heel ons hart en dat loopt uit op eeuwige heerlijkheid of we willen Hem niet dienen en dat loopt uit op de verdoemenis.